

Moderniserad riksdagsordning

Riksdagsstyrelsen beslutade den 5 september 2001 att uppdra åt Riksdagskommittén att företa en teknisk översyn av riksdagsordningen. Kommittén har redovisat resultatet av översynen i betänkandet 2002 Moderniserad riksdagsordning. Betänkandet innehåller förslag till vissa ändringar i riksdagsordningen och förslag till viss följdlagstiftning. Betänkandet har remissbehandlats.

Riksdagsstyrelsen ställer sig bakom det framlagda förslaget.

Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut

Riksdagsordningen m.m.

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till

1. lag om ändring i riksdagsordningen,
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän,
4. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
5. lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,
6. lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter,
7. lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen.

Stockholm den 16 oktober 2002

Björn von Sydow

/Anders Forsberg

I detta beslut har förutom talmannen deltagit:

Britt Bohlin, Berit Andnor, Fredrik Reinfeldt, Bo Könberg, Göran Magnusson, Lennart Nilsson, Stefan Attefall, Lars Bäckström, Leif Jakobsson och Anders Björck.

Riksdagskommitténs betänkande 2002

Moderniserad riksdagsordning

Till riksdagsstyrelsen

Talmanskonferensen beslöt den 2 december 1998 att tillkalla en parlamentarisk kommitté för att se över och utvärdera vissa frågor rörande riksdagens arbetsformer. Utredningen som antagit namnet Riksdagskommittén inledde sitt arbete i januari 1999.

Ordförande för kommittén är talman Birgitta Dahl. Ledamöter är riksdagsledamöterna Sven Hulterström (s), Britt Bohlin (s), Jan Bergqvist (s), Per Unckel (m), Beatrice Ask (m), Lars Bäckström (v), Göran Hägglund (kd), Agne Hansson (c), Bo Könberg (fp) och Marianne Samuelsson (mp).

Riksdagsstyrelsen beslöt den 5 september 2001 att uppdra åt kommittén att företa en teknisk översyn av riksdagsordningen. Som underlag för styrelsens beslut fanns en promemoria som redovisas i *bilaga 2*. Av promemorian framgår bl.a. att översynen skall vara inriktad på lagtekniska, redaktionella och språkliga frågor.

Ett underlag för kommitténs ställningstaganden har tagits fram av en arbetsgrupp med riksdagsdirektören Anders Forsberg som ordförande och f.d. kanslichefen Magnus Isberg som sekreterare. I övrigt har gruppen bestått av: från kammarkansliet kanslichefen Tom Thyblad och utnämnde kanslichefen Ulf Christoffersson, från utskotten kanslicheferna Ulf Renberg, näringsutskottet, och Gunilla Upmark, arbetsmarknadsutskottet, samt från Regeringskansliet rättschefen Per Virdesten, statsrådsberedningen, och språkexperten Stina Malmberg, justitiedepartementet.

Härmed överlämnas kommitténs betänkande Moderniserad riksdagsordning.

Stockholm den 24 april 2002

Birgitta Dahl

Sven Hulterström

Per Unckel

Göran Hägglund

Marianne Samuelsson

Britt Bohlin

Beatrice Ask

Agne Hansson

/Magnus Isberg

Jan Bergqvist

Lars Bäckström

Bo Könberg

/Anders Forsberg

Sammanfattning

Riksdagskommittén redovisar i detta betänkande en översyn av riksdagsordningen som huvudsakligen varit inriktad på lagtekniska, redaktionella och språkliga frågor. Där en fast praxis utbildats i riksdagens arbete föreslår kommittén i flera fall en reglering. Det gäller t.ex. yttranden mellan utskotten och särskilda yttranden i utskottsbetänkanden.

Vidare föreslås en begränsning av förslagsrätten för riksdagens organ till de organ som faktiskt utnyttjar den, riksdagsstyrelsen, Riksbanken (fullmäktige och direktionen), Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer. Beträffande det sistnämnda organet har riksdagen fattat principbeslut om dess avskaffande. Det pågående förändringsarbetet som också berör riksdagsordningens regler är inte avslutat och har därför inte för närvarande kunnat beaktas av kommittén.

Kommittén föreslår också att en minoritet bestående av fem utskottsledamöter skall kunna få till stånd ett utskottssammanträde. Talmannen får rätt att avvisa en interpellation eller en skriftlig fråga.

Innehållsförteckning

Kommitténs överväganden.....	8
Bakgrund.....	8
Förslag beträffande riksdagsordningen	9
1. Förslagsrätten för riksdagens organ ändras (3 kap. 8 § med tilläggsbestämmelser).....	9
2. Yttranden mellan utskotten regleras (4 kap. 8 §).....	11
3. Minoritetsrätt att kalla ett utskott och EU-nämnden till ett sammanträde (4.12.1, 10.7.1)	11
4. Särskilda yttranden regleras (4 kap. 16 §)	12
5. Tillåtna yrkanden under överläggningen om ett utskottsbetänkande (5 kap. 3 §).....	12
6. Talmannen får rätt att avvisa en interpellation eller en fråga (6 kap.)	13
7. Regler för behörighet som ledamot av riksbanksfullmäktige införs i RO (tilläggsbestämmelsen 8.6.1)	13
8. Övriga ändringar	14
Följdlagstiftning	35
1 Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	35
2 Lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän	35
3 Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	35
4 Lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.....	35
5 Lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.....	35
6 Lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen	35
Bilaga 1	
1 Lag om ändring i riksdagsordningen	36
1 kap. Riksmöten.....	36
2 kap. Kammar sammanträden	40
3 kap. Ärendenas väckande	50
4 kap. Ärendenas beredning	59
5 kap. Ärendenas avgörande	74
6 kap. Interpellationer och frågor till statsråd.....	83
7 kap. Gemensamma bestämmelser om val inom riksdagen	87
8 kap. Vissa befattningshavare och organ	97
9 kap. Bestämmelser om personal och förvaltning.....	104
10 kap. Behandlingen av frågor i Europeiska unionen.....	107

2 Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	114
3 Lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.....	115
4 Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	116
5 Lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ	117
6 Lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter	118
7 Lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen.....	119
Bilaga 2	
PM Teknisk översyn av riksdagsordningen (1974:173)	121

Kommitténs förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen antar förslagen i bilaga 1 till

1. lag om ändring i riksdagsordningen,
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän,
4. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
5. lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ
6. lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter,
7. lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen.

Kommitténs överväganden

Bakgrund

Riksdagsordningen, RO (1974:173), intar i konstitutionellt hänseende en mellanställning mellan grundlag och vanlig lag. RO består av huvudbestämmelser och tillägsbestämmelser. Huvudbestämmelser beslutas på samma sätt som grundlag, dvs. genom två likalydande beslut som fattas före och efter ett val till riksdagen. Huvudbestämmelser kan också beslutas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för ändringen. Tillägsbestämmelser beslutas på samma sätt som vanlig lag. Denna reglering finns i 8 kap. 16 § regeringsformen.

Någon samlad översyn av RO har inte gjorts sedan den antogs 1974 (den trädde i kraft den 1 januari 1975). Ändringarna har varit många men i allmänhet begränsade. Större förändringar innebar Riksdagsutredningens förslag 1994 om en ny budgetordning i riksdagen, avskaffande av urtima riksmöten m.m. Ett nytt kapitel, kapitel 10 om behandlingen av frågor i Europeiska unionen, tillkom 1996.

Riksdagskommitténs arbete har hittills föranlett vissa ändringar i RO. Genom förslag hösten 1999 och våren 2000 ändrades reglerna i RO om riksdagens parlamentariska ledningsorganisation och förvaltningsorganisation (förs. 1999/2000:TK1, förs. 1999/2000:TK2, bet. 1999/2000:KU19). Kommitténs huvudbetänkande våren 2001 föranledde ändringar i reglerna om budgetprocessen och EU-frågornas behandling samt införande av regler beträffande utskottens arbete med uppföljning och utvärdering (förs. 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23).

Kommitténs principförslag sommaren 2000 Riksdagen och den statliga revisionen (förs. 1999/2000:RS1) antogs av riksdagen samma höst (bet. 2000/01:KU8). Beslutet har lett till ett fortsatt utredningsarbete som bl.a. inneburit förslag om att ersätta RO:s regler om Riksdagens revisorer med regler för den nya Riksrevisionen (SOU 2001:97). Förslaget planeras föranleda en proposition till riksdagen sent på våren 2002. Den beräknas bli behandlad hösten 2002. Kommittén har naturligtvis inte kunnat föregripa riksdagens behandling av denna fråga. Men om riksdagen hösten 2002 antar nya regler i RO för den nya statliga revisionen bör dessa regler inarbetas i det lagförslag som framläggs i detta betänkande.

Några förslag som läggs fram av kommittén är av mer principiell betydelse eller innebär sakliga förändringar. De viktigaste av dessa redovisas i de följande sex avsnitten. Därefter följer i avsnitt 7 en kommentar till alla övriga ändringar i den mån de inte är av rent språklig karaktär.

Förslag beträffande riksdagsordningen

1. Förslagsrätten för riksdagens organ ändras (3 kap. 8 § med tillägsbestämmelser)

Alla organ som helt eller delvis utses av riksdagen (utom utskotten) får enligt gällande bestämmelser väcka förslag hos riksdagen i fråga om organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer. Andra organ än utskotten som helt eller delvis utses av riksdagen är för närvarande följande:

- Valprövningsnämnden (3 kap. 11 § RF)
- Riksbanksfullmäktige (9 kap. 12 § RF)
- Utrikesnämnden (10 kap. 7 § RF)
- Riksdagens ombudsmän (12 kap. 6 § RF)
- Riksdagens revisorer (12 kap. 7 § RF)
- Krigsdelegationen (13 kap. 2 § RF)
- Riksdagsstyrelsen (1 kap. 7 § RO)
- Nordiska rådets svenska delegation (7.1.1 RO)
- Europarådets svenska delegation (7.1.1 RO)
- OSSE:s svenska delegation (7.1.1 RO)
- Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds styrelse (7.1.1 RO)
- Valberedningen (7 kap. 2 § RO)
- Statsrådsarvodesnämnden (8 kap. 4 § RO)
- Riksdagens besvärsnämnd (9 kap. 5 § RO)
- EU-nämnden (10 kap. 4 § RO)

Enligt Erik Holmbergs & Nils Stjernquists *Grundlagarna* (s. 652) skall inte krigsdelegationen och Utrikesnämnden räknas som organ; i fallet krigsdelegationen därför att den beslutar i riksdagens ställe och i fallet Utrikesnämnden därför att den är ett rådgivande organ åt regeringen.

När det gäller krigsdelegationen framgår det redan av regeringsformen (13 kap. 2 §) att delegationen själv beslutar om formerna för sin verksamhet när den trätt i riksdagens ställe. För verksamheten i fredstid dvs. när den inte trätt i riksdagens ställe finns vissa regler i RO (8 kap. 12 § med tillägsbestämmelser). Om dessa regler liksom om regeringsformens regler beslutar givetvis riksdagen. Det är svårt att se varför förslagsrätt beträffande dessa regler inte skulle tillkomma krigsdelegationen.

Utrikesnämndens funktion är visserligen att ge råd åt regeringen men det avgörande för att räkna nämnden som ett riksdagsorgan måste vara att det är riksdagen som väljer nämnden.

Alla de uppräknade myndigheterna, styrelserna, nämnderna och ämbetena är enligt vår mening alltså att betrakta som riksdagsorgan med undantag för krigsdelegationen när den trätt i riksdagens ställe. Som sådana organ har de

förslagsrätt i riksdagen beträffande organets kompetens, organisation, personal och verksamhetsformer. Förslagsrätt har dessutom genom en specialregel i 3 kap. 8 § direktionen i Riksbanken.

Förutom denna förslagsrätt som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer kan riksdagen enligt 3 kap. 8 § föreskriva att ett organ som helt eller delvis utses av riksdagen även i andra fall får väcka förslag hos riksdagen. Denna speciella förslagsrätt har riksdagsstyrelsen (3.8.2 RO) samt riksbanksfullmäktige, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer (3.8.3 RO). Även på denna punkt har direktionen i Riksbanken genom en specialregel fått förslagsrätt. För riksdagsstyrelsens del anges direkt i bestämmelsen vilka frågor den särskilda förslagsrätten gäller. För de övriga organen sägs enbart att särskilda föreskrifter finns för den särskilda förslagsrätten.

Redan Grundlagberedningen (SOU 1972:15 s. 266 f.) ansåg att så långt det var möjligt borde RO i huvudbestämmelserna enhetligt ange i vilka fall andra riksdagsorgan än utskotten skulle få väcka ärenden i riksdagen. Skulle det bli nödvändigt med särreglering i tilläggsbestämmelser eller särskild författning borde denna ha stöd i huvudbestämmelse.

Rätten att lägga förslag till riksdagen har under senare år utnyttjats av riksdagsstyrelsen, riksbanksfullmäktige, riksbanksdirektionen och Riksdagens revisorer. Det har också tidigare förekommit att Riksdagens ombudsmän tagit initiativ i riksdagen genom ett förslag. Initiativ till ändringar i JO:s verksamhetsformer har under 1990-talet kommit i form av skrivelser till KU. Det formella riksdagsinitiativet har alltså tagits av KU som ett utskottsinitiativ baserat på JO:s framställning.

Rätten att ta formella initiativ i form av förslag till riksdagen är en viktig del av den självständighet i förhållande till riksdagen som Riksbanken, Riksdagens revisorer och Riksdagens ombudsmän bör åtnjuta. Det bör alltså inte komma i fråga att ändra på förslagsrätten för dessa myndigheter. När det gäller riksdagsstyrelsen är motivet för ett bibehållande av den formella förslagsrätten styrelsearbetets breda inriktning på frågor som gäller verksamheten i riksdagen och dess organ. Dessutom har inte sällan riksdagsstyrelsens förslag utarbetats med anledning av att riksdagen har begärt en utredning i frågan. När den formella initiativrätten utnyttjas utlöses också motionsrätten.

För de övriga organen, som inte begagnat sig av sin formella initiativrätt under den nuvarande RO:s tid, behöver en sådan möjlighet i riksdagen inte finnas. Om dessa organ vill ha till stånd en förändring som rör deras kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer kan de skriva till riksdagsstyrelsen eller till berört utskott och föreslå ett initiativ. För övrigt sitter det riksdagsledamöter i alla dessa organ utom i Statsrådsarvodesnämnden och de kan utnyttja sin motionsrätt.

Som Grundlagberedningen framhöll är det en rimlig princip att inte bara de organ utanför riksdagen som har förslagsrätt i riksdagen räknas upp i RO utan att det också anges där vad förslagsrätten gäller. Därför bör omfattningen av den speciella förslagsrätten även för dessa organ anges direkt i RO, inte bara i

riksbankslagen (4 kap. 1 §) och i instruktionerna för JO (4 §) respektive revisorerna (15 §). Det lämpligaste är att förslagsrätten för de tre organen får var sin tilläggsbestämmelse.

En terminologisk fråga skall behandlas till slut. Det är inte särskilt lämpligt att det ofta använda ordet förslag används som beteckning på förslagsdokumenten från riksdagsorganen. Det bör kunna ersättas med ordet framställning, vilket innebär en återgång till den terminologi som användes före 1975.

2. Yttranden mellan utskotten regleras (4 kap. 8 §)

Möjligheten för ett utskott att bereda ett annat utskott tillfälle att yttra sig är den allra vanligaste formen av samarbete mellan utskotten men är inte reglerad i RO (annat än indirekt i nuvarande 8 § andra stycket om skyldighet för ett utskott att bereda FiU tillfälle att yttra sig om vissa förslag till statsutgifter). Vi anser att tiden är mogen att införa bestämmelser om dessa yttranden i RO. Detta föreslås ske i första stycket av en ny paragraf där också den hittillsvarande skyldigheten att höra FiU i vissa fall bör finnas. I den nya bestämmelsen skall det stadgas att ett utskott får bereda ett annat utskott tillfälle att yttra sig i ett ärende eller en fråga som berör detta utskotts beredningsområde. Formuleringen ”yttra sig i ett ärende eller en fråga” har valts för att inte utesluta möjligheten att inhämta yttranden från andra utskott i annat än formliga ärenden, t.ex. EU-frågor och frågor om uppföljning och utvärdering.

Frågan uppkommer då om också en minoritets rätt att begära yttrande från andra utskott skall kodifieras i likhet med vad som är fallet med upplysningar och yttranden från statliga myndigheter (se nya 4 kap. 11 §). Praxis torde vara att utskotten sällan avslår yrkanden om att inhämta yttranden från andra utskott. Det finns därför ingen anledning att tro att en reglering skulle innebära någon praktisk förändring. En viktig kvarstående skillnad är att en statlig myndighet i princip är skyldig att avge yttranden medan ett utskott kan avstå. Liksom när det gäller yttranden från statliga myndigheter bör möjligheten finnas för majoriteten att avslå en begäran om att inhämta yttrande från ett annat utskott om yttrandet avser ett ärende och om ett yttrande ”skulle fördröja ärendets behandling så att avsevärda men skulle uppkomma”. Redovisning av skälen för avslag skall liksom när det gäller begäran om yttrande från myndigheter anges i betänkandet i ärendet.

3. Minoritetsrätt att kalla ett utskott och EU-nämnden till ett sammanträde (4.12.1, 10.7.1)

Enligt nuvarande tilläggsbestämmelsen 4.11.1 RO sammanträder ett utskott första gången på kallelse av talmannen inom två dagar efter valet. Därefter sammanträder utskottet på kallelse av ordföranden.

Vid planeringen av utskottsarbetet under en höst eller en vår görs som regel upp ett schema för när sammanträdena skall äga rum. Utskottet kan vid behov givetvis besluta att hålla ”extra” sammanträden. Ordföranden kan dessutom med stöd av regeln i RO kalla till ”extra” sammanträde. Någon

formell möjlighet för en grupp av utskottsledamöter att få till stånd ett utskottssammanträde utanför de planerade eller av utskottet eller ordföranden särskilt insatta sammanträdena finns inte. Behov av ett minoritetsskydd i detta avseende kan enligt vår mening tillgodoses genom att ordföranden måste sammankalla utskottet om fem utskottsledamöter begär det. Samma regel bör införas för EU-nämnden. I sammanhanget kan erinras om att en minoritet bestående av 115 ledamöter av riksdagen har rätt att begära hos talmannen att ett uppehåll i kammarens arbete avbryts.

4. Särskilda yttranden regleras (4 kap. 16 §)

I praxis har det sedan länge förekommit att en ledamot för att förklara sitt ställningstagande har kunnat foga ett särskilt yttrande till ett betänkande. Vi anser att en regel om särskilda yttranden bör införas i RO. Av denna nya bestämmelse i RO skall framgå att ett särskilt yttrande endast bör innehålla en förklaring av ett ställningstagande.

5. Tillåtna yrkanden under överläggningen om ett utskottsbetänkande (5 kap. 3 §)

Någon bestämmelse om vilka yrkanden som får framställas med anledning av ett utskottsbetänkande finns inte. Endast indirekt och utan någon påtaglig koppling till huvudbestämmelsen berörs saken i tilläggsbestämmelsen 5.1.2. Bestämmelsen utgår från att det är möjligt att framställa andra yrkanden än bifall och avslag till dem som redovisas i det behandlade utskottsbetänkandet. Men det framgår inte av regeln vilka begränsningar som gäller.

I praxis har ansetts att ett nytt yrkande inte får avse ”något som inte är eller – åtminstone – kan anses vara utskottsbehandlat” (Törnell, Riksdagspraxis s. 55). Det kan noteras att möjligheten att väcka ett nytt yrkande i kammaren inte har utnyttjats på mycket länge.

Vi anser att en regel bör införas i RO om vilka yrkanden som är tillåtna under överläggningen om ett utskottsbetänkande. Utgångspunkten för denna regel måste vara att förslaget i yrkandet är behandlat av ett utskott. Denna princip om beredningstvång har i svensk parlamentarisk ordning ansetts så viktig att den skrivits in i regeringsformen (4 kap. 3 §). När det gäller yrkanden som väckts genom propositioner, motioner och av utskottet självt är detta krav uppfyllt. Det skulle också kunna vara uppfyllt beträffande andra förslag som diskuterats under utskottsbehandlingen men inte föranlett något yrkande. Ett yrkande om ett sådant förslag skulle i så fall kunna väckas under kammarbehandlingen. Men särskilt om förslaget inte omnämns i utskottstexten är det svårt för talmannen att fastställa om en behandling faktiskt ägt rum i utskottet. Det är också troligt att förslaget, även om det varit uppe under utskottsbehandlingen, inte beretts lika ingående som de förslag som förs vidare till kammaren. Båda dessa skäl talar enligt vår mening för att ett nytt yrkande inte bör få väckas utan att ett utskott har berett det förslag som framförs i yrkan-

det. Detta kan ske genom en återremiss för vilken krävs endast en tredjedel av de röstande (4 kap. 10 § RO).

Inom kommittén har väckts tanken att yrkandet skall få väckas men hänvisas för beredning till utskottet tillsammans med en återremiss av ärendet. Vi anser dock att en återremiss som motiveras av att ett helt eller delvis nytt förslag kommit upp under kammarbehandlingen fyller samma funktion.

Vår slutsats blir således att den nya regeln i RO bör innebära att det under överläggningen om ett utskottsbetänkande endast skall vara tillåtet att väcka yrkanden som innebär bifall till eller avslag på de yrkanden som redovisas i betänkandet.

6. Talmannen får rätt att avvisa en interpellation eller en fråga (6 kap.)

Fram till 1 februari 1996 krävdes det tillstånd för att framställa en interpellation. Talmannen kunde besluta att en interpellation fick framställas. Men om talmannen ville motsätta sig att en interpellation väcktes fick frågan föras till kammaren för beslut. Avsikten med bestämmelsen var framför allt att förhindra att interpellationer ställdes som inte angick ett statsråds tjänsteutövning (jämför 12 kap. 5 § RF). Bestämmelsen tillämpades sällan men hade en inte obetydlig preventiv effekt.

En granskning av att interpellationer och skriftliga frågor håller sig inom ramen för regeringsformens regler sker i kammarkansliet. Om granskningen ger anledning till konstitutionella invändningar tas de upp med interpellanten eller frågeställaren. I de undantagsfall ingen överenskommelse nås mellan kammarkansliet och interpellanten eller frågeställaren förs frågan upp till talmannen. Men talmannen har ingen formell möjlighet att motsätta sig att en interpellation eller en skriftlig fråga ställs.

Enligt vår uppfattning bör talmannen ha befogenhet att avvisa en interpellation eller skriftlig fråga om talmannen finner att den inte håller sig inom ramen för regeringsformens regler. På samma sätt som är fallet när det gäller en propositionsvägran av talmannen (se 2 kap. 9 §) kan frågan tas upp i kammaren av någon ledamot, t.ex. interpellanten eller frågeställaren. Om då kammaren beslutar att begära att interpellationen skall få framställas hänvisas frågan till konstitutionsutskottet för slutligt avgörande. Gången skulle alltså vara densamma som vid oenighet mellan talmannen och kammaren i en fråga om propositionsvägran.

7. Regler för behörighet som ledamot av riksbanksfullmäktige införs i RO (tilläggsbestämmelsen 8.6.1)

Riksbankslagen (1988:1385) innehåller bestämmelser om hinder mot behörighet att vara ledamot av riksbanksfullmäktige (2 kap. 1 §). Eftersom det är riksdagen som väljer fullmäktige är det logiskt att behörighetsreglerna anges i RO.

Tredje stycket handlar om att riksdagen skall entlediga en ledamot av fullmäktige som tagit en anställning eller ett uppdrag som kan strida mot bestämmelserna i första stycket, dvs. om anställningen eller uppdraget gör dem olämpliga för uppdraget. Dessa bestämmelser behöver kompletteras med en regel om vilket organ som skall föreslå riksdagen ett entledigande. Förslaget är att finansutskottet skall ha denna uppgift. För att utskottet skall kunna fullgöra uppgiften krävs att fullmäktigeledamöterna lämnar uppgifter till riksdagen om sina anställningar och uppdrag.

8. Övriga ändringar

Genomgående har bestämmelserna försetts med rubriker. En språklig modernisering och förenkling har eftersträvat. Som exempel kan nämnas att substantiv i obestämd form har försetts med artikel eller gjorts om till pluralis. När "kan" har betydelsen "har befogenheten att" har det bytts ut mot "får". När hänvisningar görs till bestämmelser i regeringsformen har huvudinnehållet i dessa bestämmelser i möjligaste mån angetts. Förändringar av nu nämnt slag har inte närmare kommenterats i det följande.

1 kap.

Paragraferna i kapitlet har omnumrerats efter den lucka som uppstått efter de två tidigare upphävda paragraferna 3 och 4 §§.

3 § (gaml 5 §)

Paragrafen har redigerats om så att första stycket handlar om riksdagens första sammanträde under det första riksmötet i valperioden och andra stycket om det första sammanträdet under övriga riksmöten.

Vid valperiodens första sammanträde skall enligt nuvarande regler en berättelse från Valprövningsnämnden (inte riksdagens valprövningsnämnd, se 3 kap. 11 § RF) föredras och talmansval förrättas. Någon förändring sker inte i detta avseende. Att också val av valberedning skall ske har lagts till. I och för sig behöver varken talmansvalet eller valberedningsvalet anges här. De regleras fullständigt i 8 kap. 1 § respektive 7 kap. 2 §. Men ett av syftena med paragrafen bör vara att ange hur riksdagen konstituerar sig efter ett val.

I andra stycket som således gäller första sammanträdet under övriga riksmöten av valperioden bör det endast anges att ledamöterna skall ropas upp. Enligt nuvarande regler skall förutom upprop också en berättelse från Valprövningsnämnden föredras. En sådan föreligger dock under icke-valår bara om någon förändring inträtt under sommaruppehållet. Det torde i så fall röra sig om dödsfall eftersom avsägelser förutsätter riksdagens godkännande (se 4 kap. 7 § RF). Ett sådant fall täcks av de generella bestämmelserna i tredje stycket enligt vilka en berättelse om granskning av bevis som kommer in under valperioden skall föredras så snart som möjligt. En motsvarighet till dessa bestämmelser finns i nuvarande lagstiftning.

1.3.1 (gamla 1.5.1)

I andra stycket har orden ”skriftligen eller telegrafiskt” strukits. Formen för meddelandet spelar ingen roll men självklart skall det ske på ett betryggande sätt.

4 § (gamla 6 §)

Paragrafen har delats upp i tre stycken för att underlätta läsningen.

Uttrycket ”om icke särskilda skäl föranleder annat” i den nuvarande lagstiftningen när det gäller avgivande av regeringsförklaring kan ge det felaktiga intrycket att statsministern skulle kunna göra någonting annat (vad det nu skulle kunna vara) än att avge en regeringsförklaring och har bytts ut mot ”om det inte finns särskilda skäl för honom eller henne att avstå från detta”.

1.4.1 (gamla 1.6.1)

Enligt fast praxis öppnas riksmötet under valår på andra sammanträdesdagen, under icke-valår på första sammanträdesdagen. Detta bör komma till uttryck i lagtexten.

6 § (gamla 8 §)

En så viktig regel som den som anger vilket organ – talmannen eller kammaren – som får pröva en ansökan om ledighet från riksdagsarbetet bör inte finnas i en tilläggsbestämmelse. Vi föreslår att denna regel uppgraderas och får bilda ett nytt andra stycke i paragrafen.

2 kap.*2 §*

Paragrafens första stycke har delats upp i två stycken.

Den nuvarande lydelsen av lagtexten ger intryck av att talmannen måste ha något förhinder för att en vice talman skall kunna träda in. Här föreslås att bestämmelsen ändras så att talmannen utan särskilda skäl kan överlåta åt en vice talman att leda ett sammanträde. Däremot måste det självklart föreligga förhinder för talmannen och samtliga vice talmän för att ålderspresidenten skall inträda.

4 §

Regeringens befogenhet att förordna om stängda dörrar är inte formellt villkorad på det sätt som riksdagens befogenhet i samma fråga. Det får anses självklart att förutsättningarna skall vara desamma och det bör också framgå av lagtexten.

2.4.1

Andra stycket har formulerats om något för att bli mera lättläst.

2.5.1

Första meningen bör utgå eftersom bestämmelsen inte längre tillämpas.

6 §

Tredje och fjärde styckena i paragrafen har förts samman. På så sätt har vissa upprepningar kunnat undvikas.

2.6.1

Ordet ”skriftligen” har strukits. Formen för meddelandet spelar ingen roll.

7 §

För att bli mer lättläst har paragrafen delats upp på tre stycken.

Enligt nuvarande lydelse skall talmannen i någon mening föredra ärendena. Regeln bör ändras så att det framgår att ärenden behandlas i den ordning de tas upp på föredragningslistan.

2.7.1

Punkt 3 har ändrats i enlighet med den terminologiska förändring som föreslås beträffande benämningarna på riksdagsorganens förslag (se kommentaren ovan under rubriken ”Förslagsrätten för riksdagens organ ändras”).

2.7.3

Ändringarna hänger samman med ändrad numrering av två tilläggsbestämmelser.

2.7.4

Bestämmelsen att föredragningslistan skall anslås i plenisalen har tagits bort. Det är tillräckligt att föredragningslistan är tillgänglig för ledamöterna på deras platser.

12 §

Det nuvarande första stycket bör delas på två så att den viktiga andra meningen får bilda ett eget stycke.

14 §

Eftersom förhandsanmälan är ett institut som regleras i en tilläggsbestämmelse finns det ingen anledning att tala om "anmodan av talmannen om förhandsanmälan". Vidare ersätts uttrycket "underlåta" förhandsanmälan med ett mer neutralt uttryckssätt.

2.14.1

Det är önskvärt att en bestämd tid sätts ut i lagen för när en förhandsanmälan skall vara inlämnad. Det föreslås bli klockan 16.30 dagen före debattdagen.

15 §

I andra stycket föreslås en ny reglering på grundval av gällande regler och praxis när det gäller när och hur talarordningen kan brytas i debatterna i utskottsärenden. Vad som skall avses med ett genmäle framgår för närvarande av tilläggsbestämmelsen 2.15.1 andra stycket men bör flyttas till huvudbestämmelsen.

2.15.3

Den tidigare bestämmelsen med beteckningen 2.15.3 har avskaffats genom lag 1998:734. Nuvarande 2.15.4 bör därför erhålla beteckningen 2.15.3.

2.16.2

Gränsdragningen mellan första och andra styckena har ändrats.

3 kap.

Paragraferna i kapitlet har omnumrerats efter den lucka som uppstår genom att nuvarande 13 § föreslås upphävas och 14 § tidigare upphävs.

Tilläggsbestämmelserna till 2 §

Det föreslås att den ekonomiska vårpropositionen får en egen paragraf, 3.2.2. Tilläggsbestämmelsen 3.2.1 kommer därmed att uteslutande handla om tidpunkten för budgetpropositionens avlämnande. Gamla 3.2.2 som innehåller en erinran om budgetlagens existens får beteckningen 3.2.3.

2 a §

Paragrafen är obsolet och bör utgå.

6 §

Lokutionen ”meddelande till riksdagen” har bytts ut mot det allmännare ”information till riksdagen”.

3.6.1

Bestämmelser om avlämnande och anmälan i kammaren av skrivelser saknas i dag och föreslås bli införda i konsekvens med vad som gäller för propositioner (3.1.1). Bestämmelsen är alltså ny och föranleder omnumrering av de övriga två tilläggsbestämmelserna.

3.6.3

Det bör för tydlighets skull fastslås att redogörelsen för kommittéverksamheten (kommittéberättelsen) lämnas i form av en regeringsskrivelse.

7 §

Termen utskottsinitiativ föreslås bli införd i lagtexten. Dessutom bör anges att dokumentformen för utskottsinitiativ är betänkande.

8 § med tilläggsbestämmelser

Se kommentar under rubriken ”Förslagsrätten för riksdagens organ ändras” ovan.

11 §

I sin nuvarande lydelse reglerar paragrafen i första stycket följdmotionsrätten till propositioner. Följdmotionsrätten när det gäller skrivelser samt förslag och redogörelser från riksdagsorganen regleras genom hänvisningar i särskilda bestämmelser till följdmotionsrätten till propositioner. Det innebär en förenkling om följdmotionsrätten till samtliga dessa dokumenttyper anges i paragrafens första stycke. 11 § andra stycket och 13 § kan då utgå. Eftersom återkallelser av propositioner föreslås ske genom en särskild skrivelse med återkallelse från regeringen (se kommentaren till tilläggsbestämmelserna 3.17.1) behöver inte heller något undantag göras för den särskilda motionsrätten med anledning av en återkallad proposition.

Bestämmelsen i första stycket som gör det möjligt att förkorta motionstiden bör endast avse propositioner och framställningar, inte skrivelser och redogörelser där något behov av skyndsamhet knappast kan föreligga.

12 §

Rätt att motionera med anledning av att behandlingen av propositioner uppskjutits till nästa valperiod bör utvidgas till att också omfatta skrivelser, framställningar och redogörelser.

Någon specialreglering av motionsrätten med anledning av uppskjutna återkallelser kan inte behövas. Andra stycket i nuvarande lydelse av paragrafen kan därför utgå.

14 § (gamla 16 §)

En komplettering måste göras i denna paragraf på grund av att den ordning som gäller för ändring av RO numera också skall användas vid ändring av lagen om trossamfund och lagen om Svenska kyrkan (se 8 kap. 6 § RF).

17 § (gamla 19 §)

Enligt nuvarande lydelse av 19 § kan inte skrivelser eller förslag och redogörelser från riksdagsorgan återkallas. Om detta sägs i förarbetena (prop. 1973:90 s. 544) endast att RO ”inte erkänner någon formlig rätt att återkalla andra förslag” än propositioner och motioner. Någon motivering lämnas dock inte. Lagtexten bör få en utformning som innebär att också framställningar från riksdagsorgan liksom skrivelser från regeringen och redogörelser från riksdagsorgan kan återkallas.

Den särskilda motionsrätten med anledning av återkallelser av regeringens propositioner bör också gälla återkallade framställningar. Motionsrätten med anledning av återkallelser bör också avse återkallade skrivelser och redogörelser. I varje fall skrivelserna har ofta en politisk karaktär som motiverar detta.

3.17.1 (gamla 3.19.1)

Propositioner återkallas för närvarande genom skrivelser som inrangeras i serien av de numrerade propositionerna och skrivelserna. Denna ordning bör avskaffas, och därmed förenklas också regleringen av motionsrätten på skrivelser. I stället bör de återkallelser som utlöser motionsrätt, dvs. återkallelser av propositioner, framställningar, skrivelser och redogörelser, göras i en särskild dokumentform som kallas *skrivelse med återkallelse*.

4 kap.

Omnumrering sker från och med 8 § på grund av att två nya paragrafer har skjutits in i kapitlet. En ny sista paragraf (19 §) avslutar kapitlet.

1 §

Enligt nuvarande lydelse av paragrafen skall ingen utskottsberedning ske av en skrivelse från regeringen med meddelande om ett kommande förslag till lag som innebär att en skatt eller en statlig avgift skall tas ut trots att lagen inte hade trätt i kraft när den omständighet inträffade som utlöste skatt- eller avgiftsskyldigheten (se 2 kap. 10 § RF). I enlighet med den allmänna regeln om motionsrätt på skrivelser får dock motioner väckas med anledning av en

sådan skrivelse. Något remitteringsundantag finns inte för dessa motioner. Nuvarande praxis är att skrivelser av detta slag tillsammans med eventuella motioner remitteras till SkU. Remitteringsundantaget för dessa skrivelser bör således tas bort.

Återkallelse skall enligt förslaget till tilläggsbestämmelsen 3.17.1 inte längre ske genom en skrivelse utan genom en ny dokumentform: skrivelse med återkallelse. Något undantag för remitteringen av återkallelser behöver alltså inte längre göras.

Ändringen av benämningarna på förslagen från ett riksdagsorgan föranleder en ytterligare ändring i denna paragraf.

2 §

Tredje stycket i paragrafen som gäller en tillfällig reglering av valperioden för utskottsvalen i avvaktan på genomförandet av budgetreformen vid 1996/97 års riksmöte bör avskaffas.

4 §

Bestämmelsen bör kompletteras med en uppräkningslista av de övriga paragrafer i RF och RO där uppgifter för KU anges.

5 §

Bestämmelsen bör kompletteras med en uppräkningslista av de övriga paragrafer i RF och RO där uppgifter för FiU anges.

Det är oklart vad som menas med ”bereda ärenden om” i samband med ramar för utgiftsområden och beräkning av statens inkomster. Det är bättre att ange att FiU skall ”bereda förslagen till utgiftsramar för utgiftsområden och till beräkning av statens inkomster”.

Paragrafen förutsätter vidare i sin nuvarande utformning att riksdagen fattat beslut enligt 5 kap. 12 § om att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden. Denna förutsättning bör för korrekthetens skull införas i paragrafen.

6 §

Tredje stycket är nytt. Det är hämtat från nuvarande 8 § första stycket. Det förefaller logiskt att en regel som möjliggör en ändrad ärendefördelning i ett visst fall genom överflyttning av ett ärende från ett utskott till ett annat finns i 6 § som handlar om just ärendefördelningen och inte i 8 § som i huvudsak handlar om behandlingstvånget i utskotten. Som regeln nu är utformad i 8 § är inga krav uppställda för att en överflyttning skall kunna äga rum. Kraven borde vara desamma som när man avviker från grunderna för ärendefördelningen i samband med remitteringen från kammaren (se 6 § andra stycket). Givetvis innebär detta inte att överflyttningar inte kan ske om alla berörda parter är överens om att kammarens ursprungliga remittering var felaktig. Det överlämnande utskottet bör kunna yttra sig över ärendet i samband med att

det överlämnas till det mottagande utskottet. Yttranden mellan utskott föreslås generellt regleras i den nya 8 §.

4.6.1–4.6.16

Beskrivningarna av utskottens ämnesområden har genomgående redigerats om. Meningarna har ersatts med numrerade uppräkningsav de ämnen som utskottet behandlar. I några fall har ämnena grupperats om och ordningsföljden ändrats. Punkten efter numret på utgiftsområdena har tagits bort (se kommentaren till 5.12.1).

4.6.1

Eftersom Riksdagens ombudsmän är en myndighet under riksdagen behöver den inte särskilt anges.

4.6.3

Termen ”uppbörd” bör bytas ut mot ”skattebetalning”.

4.6.8

I första stycket har punkt 2 ”allmän pension” lagts till. Tillägget beror på att pensionssystemet tidigare reglerades i lagen om allmän försäkring och således har ansetts omfattas av punkt 1 allmän försäkring. Genom pensionsreformen har pensionssystemet brutits ut ur lagen om allmän försäkring och regleras i separata lagar. I punkt 4 har ordet ”ekonomiskt” lagts till före ”stöd åt barnfamiljer” för att markera att det inte handlar om stöd genom socialtjänsten eller liknande.

4.6.10

Termen ”kyrkofrågor” bör utgå. Den bör ersättas med ”trossamfunden”.

4.6.12

Ordet ”telegraf” känns inte längre relevant och bör utgå. Däremot bör anges att ärenden om trafiksäkerhet, telekommunikationer och informationsteknik ingår i TU:s beredningsområde.

4.6.15

Uttrycket arbetslivspolitik, som förts in i lagtexten, är ett bredare begrepp som bl.a. omfattar frågor om arbetstid, semester och arbetsmiljö.

8 §

Paragrafen är ny och behandlar formerna för utskottens samarbete. Se motiveringen under rubriken ”Yttranden mellan utskotten regleras” ovan.

Denna paragraf är också den lämpliga platsen för regleringen av sammansatta utskott vilken hittills skett i gamla 8 §. Detta sker i tredje stycket.

9 § (gamla 8 §)

Efter den ”avlövning” som paragrafen genomgått genom överflyttningar till 6 § och till den nya 8 § kvarstår bestämmelserna om behandlingstvånget i utskotten, inklusive krav på betänkanden från berörda utskott då ärenden som vilat tas upp på nytt.

11 § (gamla 10 §)

I denna paragraf har gjorts en konsekvensändring med anledning av en ny styckeindelning i 12 §.

4.12.1 (gamla 4.11.1)

Paragrafen har kommenterats under rubriken ”Minoritetsrätt att kalla ett utskott och EU-nämnden till ett sammanträde”.

13 § (gamla 12 §)

Första stycket har redigerats om och delats upp på två stycken för att tydliggöra huvudinnehållet i paragrafen.

4.13.1 (gamla 4.12.1)

I praxis krävs i normalfallet ingen överenskommelse med utskottet för att göra en ljud- eller bildupptagning vid en offentlig utskottsutfrågning. Bestämmelsen bör därför ändras så att en överenskommelse krävs endast om utskottet beslutar detta.

4.13.2 (gamla 4.12.2)

Paragrafen har skrivits om något för att bli mer lättläst.

15 § (gamla 14 §)

I konsekvens med att yttranden mellan utskott föreslås bli reglerade bör också möjligheten att avge avvikande meningar i yttranden anges i denna paragraf.

16 §

Paragrafen är ny och har kommenterats under rubriken ”Särskilda yttranden regleras” ovan.

19 §

Bestämmelsen är ny men bygger på den nuvarande bestämmelsen i 9 kap. 7 §. Av systematiska skäl är denna placering av regeln bättre.

5 kap.

Omnumrering sker av paragraferna 3–9 §§ på grund av att en ny paragraf föreslås införas efter 2 § och att en paragraf med nummer 9 tidigare upphävts.

1 §

Någon uttrycklig regel om att ett utskottsbetänkande skall anmälas i kammaren finns inte men det förutsätts i andra stycket och i tilläggsbestämmelsen 5.1.1. Första stycket bör kompletteras med en bestämmelse om anmälan.

5.1.2

Bestämmelsen 5.1.2 har flyttats till den nya paragrafen 5.3.1. Gamla 5.1.3 blir 5.1.2.

3 §

Bestämmelsen har kommenterats ovan under rubriken ”Tillåtna yrkanden under överläggningen om ett utskottsbetänkande”.

I denna nya bestämmelse bör också finnas en erinran om reglerna om återförvisning och hänvisning till ett annat utskott för vidare beredning i 4 kap. 10 §.

4 § (gamla 3 §)

Uttrycket ”särskilt flertal” som finns i andra stycket föreslås ersättas med uttrycket ”en särskild beslutsregel”. Förklaring finns i kommentaren till 9 §.

5 § (gamla 4 §)

I sista meningen bör det göras tydligt att en omröstning kan tillkomma efter begäran från endast en ledamot.

6 § (gamla 5 §)

Paragrafen har skrivits om ganska mycket för att bli lättare att förstå.

I andra stycket har det inskjutits en mening som innehåller en erinran om att enligt 4 kap. 4 § RF är huvudregeln vid omröstning i riksdagen enkel majoritet, dvs. mer än hälften av de röstande.

5.6.1 (gamla 5.5.1)

Uttrycket ”särskilt flertal” som finns i andra stycket föreslås ersättas med uttrycket ”en särskild beslutsregel”. Förklaring finns i kommentaren till 9 §.

5.6.2 (gamla 5.5.2)

Omröstningsresultatet registreras numera elektroniskt, vilket bör framgå av lagtexten.

7 § (gamla 6 §)

Orden ”för ytterligare beredning” har skrivits in även vid detta fall av återförvisning. Jämför 4 kap. 10 § och 5 kap. 8 §.

9 § (gamla 8 §)

Uttrycket ”särskilt flertal” i nuvarande lydelse av första meningen är oklart. Det är emellertid svårt att hitta en gemensam beteckning på alla de olika beslutsregler som kan förekomma i riksdagen vid sidan om huvudregeln, som är enkel majoritet. Alla dessa beslutsregler får därför betecknas som ”särskilda” och i lagtexten definieras som undantag från huvudregeln.

10 §

Paragrafen har redigerats om. Undantaget från huvudregeln att ett ärende skall avgöras under valperioden anges i omedelbar anslutning till huvudregeln i stället för i andra stycket. De nuvarande bestämmelserna behöver också kompletteras med en regel som säger att behandlingen av ärenden som väcks under ett uppehåll i kammararbetet som sträcker sig fram till det första riksmötet i nästa valperiod, dvs. främst sommaruppehållet före ett ordinarie val, skall anses vara uppskjuten till detta riksmöte.

5.10.1

Normalt fattas beslut om uppskov på förslag av det utskott till vilket ärendet hänvisats. Det finns emellertid situationer när ett uppskov av tidsskäl är omöjligt att undvika, men de täcks inte in av den nuvarande lagtexten. Det kan t.ex. röra sig om ärenden som väcks så sent under våren att kammararbetet inom kort skall avslutas för sommaruppehållet före valet och inga avbrott för arbetsplenum planeras i detta uppehåll. Det kan också handla om återförvisningar som sker mot slutet av riksmötet. I dessa situationer bör kammaren utan förslag från det berörda utskottet kunna medge uppskov. Det är dock

svårt att beskriva dessa situationer på ett uttömmande sätt i lagtexten. Därför bör lagtexten endast ge uttryck för att kammaren har denna möjlighet utan särskilda begränsningar. Det är emellertid viktigt att understryka att det handlar om ett medgivande att uppskjuta behandlingen av ett ärende. Skulle förhållandena ändras så att sommaruppehållet i riksmötet avbryts för kammar-sammanträden som innefattar arbetsplenium kan det berörda utskottet behandla och avge betänkande i ärendet. Se 1993/94:TK1 Reformera riksdagsarbetet s. 230.

11 §

Bestämmelsen bör även omfatta andra vilande lagförslag än dem som gäller grundlag. Enklarest sker det genom en hänvisning till att regeln gäller lagförslag som vilat över ett val i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. 15 och 16 §§ regeringsformen. På så sätt får man med de fall i regeringsformen där denna beslutsform kan användas utan att det rör sig om grundlag eller RO.

12 §

I uttrycket ”ett särskilt beslut” i andra och tredje styckena ligger betoningen på ett. Genom att obestämda artiklar införts genomgående framgår inte denna betoning längre så tydligt. Därför har detta uttryck bytts ut mot ”ett enda beslut”.

5.12.1

Punkten (.) efter numret på varje utgiftsområde tas bort, eftersom missförstånd kan uppstå då ett utgiftsområde åberopas i löpande text.

13 §

Den nuvarande lydelsen av bestämmelsen innebär att det inte finns något krav på att meddela något annat organ än regeringen om riksdagens beslut i ärenden som regeringen har tagit initiativ till eller är verkställare av. I praxis meddelas dock också riksdagsorgan som är förslagsställare eller verkställare av riksdagsbeslut. Detta bör också framgå av lagtexten.

6 kap.

1 §

Beträffande ändringarna i första och andra styckena, se kommentaren under rubriken ”Talmannen får rätt att avvisa en interpellation eller en fråga” ovan.

För tydlighets skull har det förts in i denna paragraf att interpellationer skall besvaras av ett statsråd.

6.1.1

Beträffande ändringarna i första stycket se kommentaren under rubriken ”Talmannen får rätt att avvisa en interpellation eller en fråga” ovan.

I likhet med vad som gäller för skriftliga frågor, bör det i ett nytt tredje stycke införas en regel som säger att interpellationer skall redovisas i riksdagens protokoll (vilket redan sker).

6.1.2

Den inledande bisatsen i nuvarande lydelse av paragrafen är onödig och bör utgå.

3 §

För tydlighets skull har det förts in i denna paragraf att muntliga frågor skall besvaras av ett statsråd.

4 §

Beträffande ändringarna i första och andra styckena, se kommentaren under rubriken ”Talmannen får rätt att avvisa en interpellation eller en fråga” ovan.

För tydlighets skull har det förts in i denna paragraf att skriftliga frågor skall besvaras av ett statsråd.

6.4.1

Beträffande ändringarna i första stycket, se kommentaren under rubriken ”Talmannen får rätt att avvisa en interpellation eller en fråga” ovan.

7 kap.*1 §*

”Innehållsdeklarationen” i nuvarande första stycke utvidgas till att omfatta även återstående paragrafer i kapitlet.

Andra stycket utgår. Möjligheten att göra undantag från huvudregeln anges i stället i respektive paragraf. Härigenom blir risken mindre för att man vid tillämpning av de berörda paragraferna missar undantagsfallen.

7.1.1

Paragrafen utgår. Bestämmelserna om val av ledamöter i internationella delegationer överförs till tilläggsbestämmelser till 8 kap. 5 §. Bestämmelsen om val av ledamöter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond överflyttas till tilläggsbestämmelsen 8.13.1. Beträffande motivering till förslagen se den inledande kommentaren till 8 kap.

2 §

Beträffande inledning till paragrafen, se kommentaren till 1 §.

7.2.1

Hänvisningen till 4 § ändras med anledning av ny styckeindelning i denna paragraf.

7.2.3

Hänvisningen till 4 kap. 13 § i andra stycket ändras med anledning av att denna paragraf redigerats om.

3 §

Första stycket i nuvarande lydelse av paragrafen har brutits ner i flera meningar och stycken. Orden ”vid bifall” har inskjutits i texten.

Regeln om den minoritet som kan påkalla val med slutna sedlar har formulerats om i enlighet med uttryckssättet i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt.

4 §

Termen ”parti” som används i första stycket av nuvarande lydelse av paragrafen kan missförstås även om den definieras i lagtexten. Partier vid val med slutna sedlar behöver inte vara riksdagspartierna utan kan vara t.ex. flera riksdagspartier som uppträder under en särskild beteckning i en valkartell. Ett bättre uttryckssätt är att tala om ”grupperingar av riksdagsledamöter”.

En uttrycklig beslutsregel om vem som är vald vid val med slutna sedlar av en person saknas. Av tilläggsbestämmelsen 7.4.3 framgår visserligen att ”vid lika röstetal skiljes genom lottning”. Härav kan dras slutsatsen att den som fått flest röster är vald, dvs. enkel majoritet (se Bengt Törnell, *Riksdagspraxis* s. 83). Det föreslås att beslutsregeln skall vara tydlig och att den i likhet med beslutsregeln vid proportionella val finns i en huvudbestämmelse.

7.4.1

Av förarbetena framgår (prop. 1973:90 s. 570) att denna bestämmelse skall vara gemensam för båda typerna av val med slutna sedlar. Reglerna i nuvarande tredje stycke kan dock svårligen vara applicerbara på val av en person och bör endast finnas i 7.4.2 som avser proportionella val.

En av ogiltighetsgrunderna i andra stycket är att valsekeln saknar giltigt kandidatnamn. Med giltigt kandidatnamn måste avses namn på kandidat som är valbar. Det blir klarare om denna ogiltighetsgrund inarbetas i reglerna för respektive val.

Nuvarande andra stycke har delats upp på två.

7.4.2

Beträffande uttrycket ”gruppering av riksdagsledamöter”, se kommentaren till 4 §.

Beträffande förändringar i andra och tredje styckena, se kommentaren till 7.4.1.

Bestämmelsen i fjärde stycket är omformulerad i enlighet med uttryckssättet i 18 kap. 39 § i vallagen, inklusive lottningsbestämmelsen, som saknar motsvarighet i nuvarande lydelse av paragrafen.

7.4.3

Beträffande andra stycket se kommentaren till 7.4.1.

Nuvarande andra stycke har flyttats till huvudbestämmelsen. Se kommentaren till 4 §.

5 §

Av förarbetena (prop. 1973:90 s. 571) framgår att bara riksdagsledamöter har rätt att överklaga val i riksdagen med slutna sedlar. Det bör framgå av lagtexten.

7.5.1

Paragrafen har indelats i stycken.

7.5.2

Paragrafen har delats in i stycken. Andra stycket har formulerats om i enlighet med 18 kap. 18 § vallagen.

6 §

Beträffande inledningen till paragrafen, se kommentaren till 1 §.

8 §

Beträffande inledningen till paragrafen, se kommentaren till 1 §.

Andra stycket är hämtat från 7.8.1. Det förefaller mer konsekvent att denna del av regleringen ingår i huvudbestämmelsen. Vidare bör ”besluta öka antalet” ändras till ”besluta om en förändring av antalet”. Man kan tänka sig antalet suppleanter först ökas och sedan minskas igen. Detta är möjligt så länge inte antalet understiger antalet ordinarie ledamöter. Denna förutsättning bör införas i lagtexten.

Andra meningen i tredje stycket föreslås innehålla en hänvisning till 12 § där det förenklade beslutsförfarande som tillämpas i detta fall regleras. Därmed kan tredje stycket i 12 § utgå.

7.8.1

Enligt fast praxis bereds frågor om utökning och eventuell reducering av antalet suppleanter i valberedningen (se Törnell a.a. s. 86). Detta bör framgå av denna bestämmelses första stycke.

Första meningen av andra stycket har flyttats till huvudbestämmelsen. Se kommentaren till 8 §.

7.8.3

Paragrafen är ny och innehåller en hänvisning till reglerna för de suppleantval som inte följer huvudregeln.

9 §

Beträffande inledningen till paragrafen, se kommentaren till 1 §.

7.9.1

Bestämmelsen fyller ingen funktion och föreslås upphävas.

10 §

Beträffande inledningen till paragrafen, se kommentaren till 1 §.

7.10.1

Paragrafen är ny och innehåller en hänvisning till reglerna för de riksdagsorgan där talmannen, en riksdagsledamot som också är statsråd eller en avgående ledamot skall eller kan ingå.

12 §

Gamla tredje stycket har utgått. Se kommentaren till 8 §.

Som nytt tredje stycke har införts den undantagsbestämmelse som flyttats från 1 §. Se kommentaren till denna.

7.13.1

Paragrafen är ny och innehåller en hänvisning till reglerna för de organ där ordföranden och vice ordföranden utses på annat sätt än enligt huvudregeln.

8 kap.*Inledning*

Avsikten med kapitlet var enligt Grundlagberedningen (prop. 1973:90 s. 577) att det skulle innehålla bestämmelser om val av befattningshavare, knutna till

eller utsedda av riksdagen, och av riksdagsorgan samt om förfarandet i riksdagsorganen. Det var emellertid långt ifrån alla regler av detta slag som fick plats i kapitlet. Vissa riksdagsorgan och flertalet befattningshavare lämnas helt utanför regleringen i RF och RO. Andra organ, såsom utskotten, skulle under alla omständigheter regleras av bestämmelser på annat håll i RO än i detta kapitel. För dessa organs del låg det närmast till hands att i anslutning till regleringen i övrigt ge föreskrifter också om sammansättning, valperioder m.m. samt om förfarandet.

Kapitlet ägnades i sin ursprungliga lydelse åt att ge ytterligare regler om riksdagsorgan vars grundläggande bestämmelser finns i RF. I sin nuvarande utformning bryter kapitlet på en punkt mot denna princip. I 4 § finns regler om Statsrådsarvodesnämnden, som förvisso inte är ett grundlagsreglerat organ. Vi föreslår nu att också regler om riksdagens internationella delegationer får sin plats här liksom styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Några direkta nackdelar är svåra att se med denna ordning. Frågan är var reglerna för dessa organ annars skulle placeras. Den tidigare ordningen där flertalet av de nämnda reglerna fanns i tilläggsbestämmelsen 7.1.1 är klart olämplig. Den bryter mot den grundläggande systematiken som innebär att 7 kap. enligt sin rubrik skall innehålla gemensamma bestämmelser om val inom riksdagen. Frågan kan snarare ställas om det finns andra organ vars val- och förfarandebestämmelser bör flyttas från andra kapitel i RO till detta kapitel. Några förslag med detta syfte framläggs dock inte.

Grundlagberedningen ansåg det onödigt att tynga paragraferna i 8 kap. med uttryckliga hänvisningar till berörda lagrum i RF. Sådana hänvisningar är dock till så god hjälp vid läsningen att man får acceptera att paragraferna blir lite längre. Hänvisningar av detta slag har därför införts.

1 §

Hänvisning till RF har förts in. Se den inledande kommentaren.

2 §

Hänvisning till RF har förts in som ett nytt första stycke. Se den inledande kommentaren. Andra stycket har delats upp på två stycken.

3 §

Hänvisning till RF har förts in. Se den inledande kommentaren.

5 §

Paragrafen är ny. Den syftar till att möjliggöra att valet av ledamöter i delegationer till mellanfolkliga organ som följer av internationella överenskommer regleras i tilläggsbestämmelse till 5 §. Det är av konstitutionella skäl inte lämpligt att denna reglering sker på huvudbestämmelsenivå.

8.5.1

Bestämmelsen har överflyttats från 7.1.1. Den bygger på 47 § i det s.k. Helsingforsavtalet från 1962 med senare ändringar.

En bestämmelse om att delegationen skall lämna en årlig redogörelse till riksdagen har införts. Detta sker redan. Redogörelsen grundar motionsrätt enligt 3 kap. 11 §.

8.5.2

Bestämmelsen har överflyttats från 7.1.1. Den bygger på artiklarna 25 och 26 i Europarådets stadga.

En bestämmelse om att delegationen skall lämna en årlig redogörelse till riksdagen har införts. Detta sker redan. Redogörelsen grundar motionsrätt enligt 3 kap. 11 §.

8.5.3

Bestämmelsen har överflyttats från 7.1.1. Den bygger på den s.k. Madridöverenskommelsen från 1991.

En bestämmelse om att delegationen skall lämna en årlig redogörelse till riksdagen har införts. Redogörelsen grundar motionsrätt enligt 3 kap. 11 §.

6 §

Hänvisning till RF har förts in. Se den inledande kommentaren.

8.6.1

Bestämmelsen är ny och har kommenterats under rubriken ”Regler för behörighet som ledamot av riksbanksfullmäktige införs i RO” ovan.

7 §

Hänvisning till RF har förts in. Se den inledande kommentaren.

8.8.1

Hänvisningen till tilläggsbestämmelsen 4.11.4 har ersatts med en uttrycklig bestämmelse om protokollföring.

8.8.2

Hänvisning till RF har förts in. Se den inledande kommentaren.

9 §

Uttrycket ”ändamål som avses i” i nuvarande lydelse har förtydligats så att det klart framgår vilket ändamål det gäller.

10 §

Hänvisning till RF har förts in. Se den inledande kommentaren.

12 §

Hänvisning till RF har förts in. Se den inledande kommentaren.

Uttryckssättet i 13 kap. RF tyder på att den avsedda benämningen på organet är ”krigsdelegationen”, inte ”riksdagens krigsdelegation”.

8.12.2

Hänvisningen till den omnumrerade paragrafen 4 kap. 13 § har ändrats på grund av att paragrafen har redigerats om.

8.13.1

Valbestämmelsen för styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond har överflyttats från 7.1.1 och samtidigt förtydligats så att det framgår hur många ledamöter som riksdagen väljer. Valmetoden och valperioden anges genom en hänvisning till stiftelsens stadgar.

En bestämmelse om att stiftelsen skall lämna en årlig redogörelse till riksdagen har införts. Detta sker redan. Redogörelsen grundar motionsrätt enligt 3 kap. 11 §.

9 kap.*1 §*

Paragrafen föreslås redigeras om så att i likhet med vad som i övrigt är fallet i RO (se t.ex. 1 kap. 7 § om riksdagsstyrelsen och 9 kap. 5 § om överklagandenämnden) bestämmelser om uppgifterna kommer före valreglerna.

Beslutsregeln vid val av kammarsekreterare bör komma till uttryck i huvudbestämmelsen, vilket genomgående är fallet i 8 kap. Den föreslås således bli flyttad från tilläggsbestämmelsen 9.1.1, som därmed kan utgå.

9.1.1

Nuvarande tilläggsbestämmelse 9.1.2 erhåller genom omnumrering beteckningen 9.1.1. Samtidigt ändras tilläggsbestämmelserubriken från pluralis till singularis.

5 §

Riksdagens besvärsnämnd föreslås ändra namn till Riksdagens överklagandekommitté i överensstämmelse med den numera gängse terminologin på området.

Första stycket bryts upp i två stycken för att underlätta läsningen.

Beslutsregeln vid val av ordförande i besvärskommittén bör komma till uttryck i huvudbestämmelsen, vilket genomgående är fallet i 8 kap. Den föreslås således bli flyttad från tilläggsbestämmelsen 9.5.1, som därmed kan utgå liksom tilläggsbestämmelserubriken.

7 §

Första delen av bestämmelsen som enligt sin nuvarande lydelse rör tillgång till bibliotek och bistånd i övrigt med sakuppgifter får formuleras om eftersom någon lagreglering inte längre finns av dessa frågor. Vi föreslår att det anges i paragrafen att riksdagens ledamöter och organ har rätt till bistånd med sakuppgifter för riksdagsarbetet.

Andra delen av bestämmelsen som gäller ledamöternas studieresor får bilda ett nytt andra stycke. Bestämmelserna om utskottens resor har flyttats till 4 kap. 19 §.

9.7.1

Bestämmelserna om utskottens resor har flyttats till 4.19.1.

9.8.1

Nuvarande tilläggsbestämmelse 9.8.2 bör få beteckningen 9.8.1 sedan den tidigare bestämmelsen med denna beteckning togs bort genom lag 1998:1403. Tilläggsbestämmelserubriken ändras från pluralis till singularis.

10 kap.

5 §

I andra stycket regleras minoritetens rätt att begära samråd med regeringen. Om majoriteten i EU-kommittén avslår en sådan begäran bör det finnas en regel som säger att den måste ange skälen i kommitténs protokoll. För utskottens del gäller i en liknande situation att beslutsmotiveringen skall införas i betänkandet i ärendet (se 4 kap. 11 §).

6 §

I andra stycket regleras minoritetens rätt att begära upplysningar och yttrande från annan statlig myndighet än regeringen. Om majoriteten i EU-kommittén avslår en sådan begäran bör det finnas en regel som säger att den måste ange skälen i kommitténs protokoll. För utskottens del gäller i motsvarande situation att beslutsmotiveringen skall införas i betänkandet i ärendet (se 4 kap. 11 §).

7 §

Paragrafen har redigerats om på samma sätt som den paragraf som handlar om utskottens slutna och öppna sammanträden (4 kap. 13 §). Paragrafens andra stycke som handlar om närvarorätten i EU-nämnden bör kompletteras så att statsråden och de tjänstemän som följer med statsråden har rätt att närvara utan särskilt beslut. Det är givetvis självklart att dessa grupper av personer får närvara eftersom EU-nämndens uppgift just är att samråda med regeringen. Men det bör ändå anges i likhet med vad som är fallet beträffande Utrikesnämnden (se 8 kap. 8 §).

10.7.1

Se den allmänna motiveringen under rubriken ”Minoritetsrätt att kalla ett utskott och EU-nämnden till ett sammanträde”.

10.7.3–10.7.4

Två nya bestämmelser bör införas som gäller ordningen vid offentliga utfrågningar med EU-nämnden. Principen i 10 kap. är att ange de regler som är desamma för EU-nämnden som för utskotten i stället för att hänvisa till de paragrafer där utskottsreglerna finns. Denna princip bör även tillämpas här.

Övergångsbestämmelser

Samtliga gällande övergångsbestämmelser har blivit obsoleta och föreslås bli avskaffade.

Ikraftträdande

Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2003.

Följdlagstiftning

1 Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Hänvisningar i 11 kap. 2 § och 16 kap. 1 § till en paragraf i RO ändras på grund av nummerändring.

2 Lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän

I 2 § ändras det felaktigt angivna namnet på Valprövningsnämnden och "riksdagens besvärsnämnd" till "Riksdagens överklagandenämnd" (se 9 kap. 4 §). I 4 § införs en hänvisning till den paragraf i RO (tilläggsbestämmelsen 3.8.4) där ombudsmännens förslagsrätt i sakfrågor regleras.

3 Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

En erinran om att bestämmelsen i 2 kap. 1 § också finns i RO (tilläggsbestämmelsen 8.6.1) tas in i paragrafen. Beträffande ändringarna i övrigt i paragrafen, se kommentaren till 8.6.1.

I 4 kap. 1 § görs en hänvisning till den paragraf i RO (tilläggsbestämmelsen 3.8.3) där fullmäktiges och direktionens förslagsrätt i sakfrågor regleras.

4 Lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Ändringar görs i 1 och 2 §§ på grund av namnbytet från "riksdagens besvärsnämnd" till "Riksdagens överklagandenämnd" (se 9 kap. 5 §).

5 Lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

Ändringar görs i 7 och 9 §§ på grund av namnbytet från "riksdagens besvärsnämnd" till "Riksdagens överklagandenämnd" (se 9 kap. 5 §).

6 Lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen

Med anledning av ändringen av beteckningen på förslagsdokumenten från riksdagens organ från "förslag" till "framställning" stryks ordet "förslag" i 15 §.

Bilaga 1 Lagförslag

1 Lag om ändring i riksdagsordningen

(Här återges lagtexten i sin helhet inklusive de paragrafer som inte föreslås ändrade. I det förslag som framläggs för riksdagen måste lagförslaget förses med ingress och de oförändrade paragraferna tas bort.

Kursiveringar har gjorts om ord tagits bort eller lagts till och om ord och ordböjningar ändrats. Däremot markeras inte ordföljdsändringar eller omflyttningar inom och mellan stycken i samma paragraf.)

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Riksmöten

Tidpunkt för val till riksdagen

1 §

Ordinarie val till riksdagen *hålles* i september. Om tid för extra val *är föreskrivet* i 3 kap. 4 § och 6 kap. 3 § regeringsformen.

Ordinarie val till riksdagen *hålls* i september. *Bestämmelser* om tid för extra val *finns* i 3 kap. 4 § och 6 kap. 3 § regeringsformen.

Riksmötets start

2 §

Riksdagen samlas efter riksdagsval till riksmöte *på tid som anges* i 3 kap. 5 § regeringsformen.

Riksdagen samlas efter *ett* riksdagsval till *ett* nytt riksmöte *i enlighet med bestämmelserna* i 3 kap. 5 § regeringsformen *på femtonde dagen efter valdagen, dock tidigast på fjärde dagen efter det att valets utgång har kungjorts.*

Under år då ordinarie riksdagsval inte hålls, inleds nytt riksmöte på dag i september som riksdagen på förslag av riksdagsstyrelsen fastställt vid föregående *riksmöte*.

Under *de* år då ordinarie riksdagsval inte hålls, inleds *ett* nytt riksmöte på *den* dag i september som riksdagen på förslag av riksdagsstyrelsen fastställt vid *det* föregående *riksmötet*.

Har tillkännagivande om extra val gjorts före den fastställda dagen, skall nytt riksmöte enligt andra stycket inledas endast om riksdagen med anledning av valet samlas före juni månads utgång.

Har *ett* tillkännagivande om extra val gjorts före den fastställda dagen, skall *ett* nytt riksmöte enligt andra stycket inledas endast om riksdagen med anledning av valet samlas före juni månads utgång.

Riksmöte pågår till dess nästa riksmöte börjar.

Ett riksmöte pågår till dess nästa riksmöte börjar.

Nuvarande lydelse

5 §

Vid första sammanträdet med kammaren under riksmöte *föredras* berättelse av *riksdagens valprovsningsnämnd* om granskning av bevis om val av ledamöter och ersättare.

Berättelse om granskning av bevis som *inkommer* under riksmöte *föredras* så snart *det kan ske*.

Vid första sammanträdet *anställes* *upprop*. *Därefter väljes* talman och vice talmän *i fall som anges i 8 kap. 1 §*.

Föreslagen lydelse

3 §

Vid *det* första sammanträdet med kammaren under *en valperiod föredras* en berättelse av *Valprovsningsnämnden* om granskning av bevis om val av ledamöter och ersättare. *Därefter ropas ledamöterna upp. Kammaren väljer sedan talman och vice talmän enligt 8 kap. 1 § samt valberedning enligt 7 kap. 2 §.*

Vid *det* första sammanträdet *med kammaren under övriga riksmöten ropas ledamöterna upp.*

Berättelser om granskning av bevis som *kommer in* under *valperioden föredras* så snart *som möjligt*.

Tilläggsbestämmelse

1.5.1

Kammarens första sammanträde under ett riksmöte börjar klockan 11.

Kammarkansliet skall om möjligt, *skriftligen eller telegrafiskt*, underrätta riksdagsledamöterna om tidpunkten för det första sammanträdet.

1.3.1

Kammarkansliet skall om möjligt underrätta riksdagsledamöterna om tidpunkten för det första sammanträdet.

6 §

Riksmöte öppnas vid ett särskilt sammanträde med kammaren senast på riksmötets tredje dag. Statschefen förklarar därvid på talmannens *hemställan* riksmötet öppnat. Vid *förfall* för statschefen förklarar talmannen riksmötet öppnat. Vid sammanträdet *avgiver* statsministern *regeringsförklaring*, om *icke* särskilda skäl *föranleder annat*. Talmannen fastställer efter samråd med vice talmännen ordningen för detta sammanträde.

Riksmötets öppnande

4 §

Ett riksmöte öppnas vid ett särskilt sammanträde med kammaren senast på riksmötets tredje dag. Statschefen förklarar därvid på talmannens *begäran* riksmötet öppnat. Vid *förhinder* för statschefen förklarar talmannen riksmötet öppnat.

Vid sammanträdet *avger* statsministern *en* *regeringsförklaring*, om *det inte finns* särskilda skäl *för honom eller henne att avstå från detta*.

Talmannen fastställer efter samråd med vice talmännen ordningen för detta sammanträde.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	Tillägsbestämmelse
1.6.1 Sammanträdet för riksmötets öppnande äger rum klockan 14 den första dagen under riksmötet, om icke talmannen bestämmer annan tidpunkt.	1.4.1 <i>Efter ett riksdagsval</i> äger sammanträdet för riksmötets öppnande rum klockan 14 den <i>andra</i> dagen under riksmötet, <i>annars den första dagen vid samma tidpunkt</i> . Talmannen får <i>bestämma en annan tidpunkt</i> .
	<i>Talmannens och riksdagsstyrelsens ledning av riksdagsarbetet</i>
7 § Talmannen eller, i hans eller hennes ställe, vice <i>talman</i> leder riksdagens arbete. Riksdagsstyrelsen överlägger om planeringen av riksdagsarbetet, leder riksdagsförvaltningen samt beslutar i ärenden av större vikt rörande riksdagens internationella kontaktverksamhet. Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande samt tio andra ledamöter som riksdagen utser inom sig för riksdagens valperiod. De partigrupper i riksdagen som motsvarar partier med minst fyra procent av rösterna i hela riket vid senaste val till riksdagen utser vardera en särskild företrädare som skall samråda med talmannen om arbetet i kammaren i enlighet med bestämmelser i denna <i>riksdagsordning</i> .	5 § Talmannen eller, i hans eller hennes ställe, <i>någon av vice talmännen</i> leder riksdagens arbete. Riksdagsstyrelsen överlägger om planeringen av riksdagsarbetet, leder riksdagsförvaltningen samt beslutar i ärenden av större vikt rörande riksdagens internationella kontaktverksamhet. Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande samt tio andra ledamöter som riksdagen utser inom sig för riksdagens valperiod. De partigrupper i riksdagen som motsvarar partier med minst fyra procent av rösterna i hela riket vid senaste val till riksdagen utser vardera en särskild företrädare som skall samråda med talmannen om arbetet i kammaren i enlighet med bestämmelser i denna <i>lag</i> .
	Tillägsbestämmelser
1.7.1 Riksdagsstyrelsen sammanträder på kallelse av talmannen.	1.5.1 Riksdagsstyrelsen sammanträder på kallelse av talmannen.
1.7.2 Riksdagen utser en personlig ersättare för varje vald ledamot av riksdagsstyrelsen. Varje partigrupp utser en personlig ersättare för sin särskilda företrädare. Riksdagsstyrelsen sammanträder inom stängda dörrar. Vill styrelsen inhämta upplysningar av någon som <i>ej</i> tillhör styrelsen, får den kalla honom eller henne till sammanträde. De vice talmännen, de av de särskilda företrädarna för partigrupperna som inte är ledamöter av styrelsen samt kammarsekreteraren får delta i styrelsens överläggningar.	1.5.2 Riksdagen utser en personlig ersättare för varje vald ledamot av riksdagsstyrelsen. Varje partigrupp utser en personlig ersättare för sin särskilda företrädare. Riksdagsstyrelsen sammanträder inom stängda dörrar. <i>Om</i> styrelsen vill inhämta upplysningar av någon som <i>inte</i> tillhör styrelsen, får den kalla honom eller henne till sammanträde. De vice talmännen, de av de särskilda företrädarna för partigrupperna som inte är ledamöter av styrelsen samt kammarsekreteraren får delta i styrelsens överläggningar.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ledighet från uppdraget som riksdagsledamot

8 §

Riksdagsledamot kan efter prövning *erhålla ledighet* från sitt uppdrag. *Beviljas* ledamot *ledighet* för en tid av minst en månad, skall *hans* uppdrag under den tid han är ledig utövas av ersättare.

6 §

En riksdagsledamot kan efter prövning *få ledigt* från sitt uppdrag. *Om en* ledamot *får ledigt* för en tid av minst en månad, skall *ledamotens* uppdrag under den tid han *eller hon* är ledig utövas av en ersättare.

Ansökan om ledighet prövas av talmannen om den gäller ledighet under en kortare tid än en månad och av riksdagen om den gäller för längre tid. Ansökan som görs under längre uppehåll än en månad i kammarens arbete prövas dock av talmannen, även om den gäller ledighet under en månad eller längre tid.

Tilläggsbestämmelse

1.8.1

Ansökan om ledighet från *uppdrag* som riksdagsledamot skall innehålla *de skäl varpå ansökan grundas*. Ansökan skall avse ledighet under viss tid.

Ansökan prövas av talmannen, om den gäller ledighet under kortare tid än en månad, och av riksdagen om den gäller för längre tid. Ansökan som görs under längre uppehåll än en månad i kammarens arbete prövas dock av talmannen, även om den gäller ledighet för en månad eller längre tid.

1.6.1

En ansökan om ledighet från *uppdrag*et som riksdagsledamot skall innehålla *skälen för ledigheten*. Ansökan skall avse ledighet under *en* viss tid.

9 §

När ersättare skall inträda på grund av *föreskrift* i regeringsformen eller 8 § i detta kapitel, skall talmannen kalla ersättaren till tjänstgöring. Talmannen skall *därvid iakttaga* den ordning mellan ersättarna som har bestämts enligt lag om val till riksdagen. Om särskilda skäl *föranleder det*, får dock talmannen frånga *den sålunda bestämda ordningen*.

Inkallande av ersättare

7 §

När en ersättare skall inträda *i stället för talmannen eller en riksdagsledamot som tillhör regeringen* på grund av *bestämmelserna* i 4 kap. 9 § regeringsformen eller *i stället för en ledig riksdagsledamot på grund av bestämmelserna* i 6 § i detta kapitel, skall talmannen kalla ersättaren till tjänstgöring. Talmannen skall *då följa* den ordning mellan ersättarna som har bestämts

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

enligt lag om val till riksdagen. Om *det finns* särskilda skäl, får dock talmannen frångå *denna ordning*.

Tilläggsbestämmelse

1.9.1

Ersättare som skall utöva uppdrag som riksdagsledamot skall *erhålla* skriftligt bevis *härom*. Beviset skall *angiva* vilken ledamot som ersättaren träder i stället för och tiden för förordnandets början och slut. Bevis om slutdagen kan utfärdas särskilt.

Talmannen skall för kammaren *tillkännagiva* när ersättare träder i ledamots ställe och när ledamot *återtager* sin plats.

10 §

Om riksdagsledamot lämnar sitt uppdrag fortsätter tjänstgörande ersättare att utöva sitt uppdrag till dess ny ledamot har utsetts.

1.7.1

En ersättare som skall utöva uppdrag som riksdagsledamot skall *få ett* skriftligt bevis *om detta*. Beviset skall *ange* vilken ledamot som ersättaren träder i stället för och tiden för förordnandets början och slut. Bevis om slutdagen kan utfärdas särskilt.

Talmannen skall *tillkännage* för kammaren när *en* ersättare träder i *en* ledamots ställe och när *en* ledamot *återtar* sin plats.

8 §

Om *en* riksdagsledamot lämnar sitt uppdrag, fortsätter *en* tjänstgörande ersättare att utöva sitt uppdrag till dess *en* ny ledamot har utsetts.

Ordförandekonferensen

11 §

Ordförandekonferensen överlägger i frågor av gemensamt intresse för verksamheten i kammaren, utskotten och EU-nämnden.

Ordförandekonferensen består av talmannen som ordförande samt utskottens och EU-nämndens ordförande.

9 §

2 kap. Kammarsammanträden**Talmannens uppgifter**

1 §

Talmannen leder kammarens sammanträden. Han får vid överläggning i ämne som är upptaget på föredragningslistan *icke* yttra sig i sakfrågan.

Talmannen leder kammarens sammanträden. Han *eller hon* får vid överläggning i *ett* ämne som är upptaget på föredragningslistan *inte* yttra sig i sakfrågan.

Ersättare för talmannen

2 §

Vid förfall för talmannen *leder* vice talman sammanträde. Har samtliga vice talmän förhinder, *ledes* sammanträdet av den av de närvarande ledamöterna som längst tid har varit ledamot av riksdagen. Om två eller

Talmannen *får överlåta åt en* vice talman *att leda ett* sammanträde.

Om talmannen och samtliga vice talmän har förhinder, *leds* sammanträdet av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen.

Nuvarande lydelse

flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företrädare. Detsamma skall gälla, innan *talman* och vice *talmän* har valts.

Vad som enligt 1 § gäller om begränsning i talmannens yttranderätt skall tillämpas också på annan som leder sammanträde med kammaren.

Föreslagen lydelse

gen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företrädare. Detsamma skall gälla, innan *talmannen* och vice *talmännen* har valts.

Vad som enligt 1 § gäller om begränsning i talmannens yttranderätt skall tillämpas också på *vice talmännen* och annan *ledamot* som leder ett sammanträde med kammaren.

Ledamöternas placering i plenisalen

3 §

För varje ledamot skall finnas särskild plats i plenisalen.

För varje ledamot skall *det* finnas en särskild plats i plenisalen.

Tilläggsbestämmelse

2.3.1

Ledamöterna *tager* plats i plenisalen valkretsvis. Särskilda platser skall finnas för talmannen och vice talmännen samt för statsråden.

Ledamöterna *tar* plats i plenisalen valkretsvis. Särskilda platser skall finnas för talmannen och vice talmännen samt för statsråden.

Öppna och slutna sammanträden

4 §

Sammanträde med kammaren är offentligt. Dock *kan* sammanträde hållas inom stängda dörrar, om det *påkallas* av hänsyn till rikets säkerhet eller i övrigt till förhållandet till annan stat eller mellanfolklig organisation. *Därom beslutar riksdagen.* Skall regeringen vid sammanträde lämna riksdagen *meddelande*, *kan* även regeringen *förordna* om stängda dörrar.

Ledamot eller tjänsteman i riksdagen får *ej* obehörigen *yppa* vad som har förekommit vid sammanträde inom stängda dörrar. Riksdagen *kan* dock besluta att *för* särskilt fall helt eller delvis upphäva tystnadsplikten.

Sammanträden med kammaren är offentliga. Riksdagen får dock *besluta att ett* sammanträde *skall* hållas inom stängda dörrar, om det *krävs med* hänsyn till rikets säkerhet eller i övrigt till förhållandet till *en* annan stat eller *en* mellanfolklig organisation. *Om* regeringen vid *ett* sammanträde skall lämna *information till* riksdagen, *får* även regeringen *besluta* om stängda dörrar *på samma grunder som riksdagen.*

En ledamot eller tjänsteman i riksdagen får *inte* obehörigen *röja* vad som har förekommit vid *ett* sammanträde inom stängda dörrar. Riksdagen *får* dock besluta att *i ett* särskilt fall helt eller delvis upphäva tystnadsplikten.

Tilläggsbestämmelse

2.4.1

I plenisalen skall finnas särskilda platser för åhörare. Åhörare som uppträder störande *kan* genast utvi-

I plenisalen skall *det* finnas särskilda platser för åhörare. Åhörare som uppträder störande *får* genast utvisas. Om

Nuvarande lydelse

sas. Om oordning uppstår bland *åhörare*, kan talmannen utvisa samtliga åhörare.

Besökare till åhörarläktaren skall på *anmodan* avlämna ytterkläder och väskor samt föremål, som kan användas för att störa ordningen i plenisalen, för *förvaring* under besöket på åhörarläktaren i för *ändamålet avsedda* utrymmen. Den som inte *efterkommer* sådan *anmodan* får vägras tillträde till åhörarläktaren.

Föreslagen lydelse

oordning uppstår bland *åhörarna*, får talmannen utvisa samtliga åhörare.

Besökare till åhörarläktaren skall på *uppmaning lämna in* ytterkläder och väskor samt föremål som kan användas för att störa ordningen i plenisalen. Den som inte *följer en* sådan *uppmaning* får vägras tillträde till åhörarläktaren. *De inlämnade tillhörigheterna förvaras under besöket på åhörarläktaren i särskilda utrymmen.*

Kallelser till sammanträden

5 §

Kammaren sammanträder på kallelse av talmannen *när icke annat är föreskrivet* i regeringsformen eller *riksdagsordningen*.

Av kallelsen skall framgå om sammanträdet är ett arbetsplenum vid vilket *utskottsbetänkande* får tas upp till avgörande.

Kallelsen skall anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet och minst fjorton timmar i förväg. Om synnerliga skäl *föreligger*, får kallelsen dock anslås senare. I *sådant* fall får sammanträdet hållas endast om mer än hälften av riksdagens ledamöter *medger* det.

Kammaren sammanträder på kallelse av talmannen *om inte annat föreskrivs* i regeringsformen eller *denna lag*.

Av kallelsen skall *det* framgå om sammanträdet är ett arbetsplenum vid vilket *utskottsbetänkanden* får tas upp till avgörande.

Kallelsen skall anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet och minst fjorton timmar i förväg. Om *det finns* synnerliga skäl, får kallelsen dock anslås senare. I *så* fall får sammanträdet hållas endast om mer än hälften av riksdagens ledamöter *medger* det.

Tilläggsbestämmelser

2.5.1

Kallelse till sammanträde bör om möjligt införas i en eller flera dagliga tidningar. Avses att sammanträde skall fortsätta efter klockan 19, skall talmannen före klockan 17 sammanträdesdagen underrätta kammaren muntligen och genom anslag.

Om ett sammanträde beräknas fortsätta efter klockan 19, skall talmannen före klockan 17 sammanträdesdagen underrätta kammaren.

2.5.2

När val skall förrättas, *angives* detta särskilt i kallelsen.

När *ett* val skall förrättas, *anges* detta särskilt i kallelsen.

Uppehåll i kammarens arbete

6 §

Talmannen beslutar efter samråd med riksdagsstyrelsen vilka uppehåll i kammarens arbete om en vecka eller längre tid som skall förekomma under

Nuvarande lydelse

pågående riksmöte.

Har regeringen *förordnat* om extra val, *kan* talmannen på begäran av regeringen besluta att uppehåll skall göras i kammarens arbete under återstoden av valperioden.

Talmannen *kan* besluta att avbryta uppehåll i kammarens arbete. Sådant beslut skall fattas om regeringen eller minst etthundrafemton av *riksdagens ledamöter* begär det.

Om uppehåll i kammarens arbete avbryts på begäran av regeringen eller etthundrafemton av *riksdagens ledamöter* skall talmannen, om begäran innehåller ett sådant önskemål, kalla kammaren till sammanträde inom tio dagar från det att begäran framställdes.

Föreslagen lydelse

Om regeringen *har beslutat* om extra val, *får* talmannen på begäran av regeringen besluta att ett uppehåll skall göras i kammarens arbete under återstoden av valperioden.

Talmannen *får* besluta att avbryta ett uppehåll i kammarens arbete. Ett sådant beslut skall fattas om regeringen eller minst etthundrafemton av *ledamöterna* begär det. Talmannen skall kalla kammaren till ett sammanträde som skall hållas inom tio dagar från det att en begäran med ett sådant önskemål framställdes.

Tilläggsbestämmelse

2.6.1

Kammarkansliet skall *skriftligen* underrätta riksdagsledamöterna om tidpunkten för första sammanträdet med kammaren när uppehåll i kammararbetet avbryts.

Kammarkansliet skall underrätta riksdagsledamöterna om tidpunkten för *det* första sammanträdet med kammaren när ett uppehåll i kammararbetet avbryts.

Föredragningslista

7 §

Talmannen skall till varje sammanträde låta upprätta föredragningslista över alla på kammarens bord *vilande* ärenden. Undantag får göras för ärende som *antages* bli behandlat inom stängda dörrar. Av föredragningslistan skall framgå om sammanträdet är ett arbetsplenum vid vilket *utskottsbetänkande* får tas upp till avgörande. Vid sammanträdet skall *talmannen föredraga* ärendena i den ordning *vari* de har tagits upp på föredragningslistan. Med ärende *jämställs* val som skall förrättas vid sammanträdet.

Talmannen skall till varje sammanträde låta upprätta *en* föredragningslista över alla *ärenden som vilar* på kammarens bord. Undantag får göras för ett ärende som *antas* bli behandlat inom stängda dörrar.

Av föredragningslistan skall *det* framgå om sammanträdet är ett arbetsplenum vid vilket *utskottsbetänkanden* får tas upp till avgörande.

Vid sammanträdet skall ärendena *behandlas* i den ordning de har tagits upp på föredragningslistan. Med ärende *jämställs* val som skall förrättas vid sammanträdet.

Tilläggsbestämmelser

2.7.1

Yrkande om folkomröstning i grundlagsfråga, förslag till ny stats-

Yrkande om folkomröstning i *en* grundlagsfråga, förslag till ny statsmi-

Nuvarande lydelse

minister eller yrkande om misstroendeförklaring *föres* upp som första punkt på föredragningslistan. *Förekommer* mer än ett sådant ärende, *tages* de upp i den ordning *vari* de nu har *angivits*. I övrigt *tages* ärendena upp i följande ordning, om *icke* talmannen bestämmer annat:

1. val,
2. propositioner samt skrivelser från regeringen *med redogörelse för viss verksamhet*,
3. *förslag* och redogörelser från andra riksdagsorgan än utskott,
4. motioner,
5. utskottsbetänkanden i den ordning utskotten *angives* i tilläggsbestämmelse 4.2.1.

Föreslagen lydelse

nister eller yrkande om misstroendeförklaring *förs* upp som första punkt på föredragningslistan. *Om det finns* mer än ett sådant ärende, *tas* de upp i den ordning de nu har *angetts*. I övrigt *tas* ärendena upp i följande ordning, om *inte* talmannen bestämmer annat:

1. val,
2. propositioner samt skrivelser från regeringen,
3. *framställningar* och redogörelser från andra riksdagsorgan än utskott,
4. motioner,
5. utskottsbetänkanden i den ordning utskotten *anges* i tilläggsbestämmelse 4.2.1.

2.7.2

Anteckning göres om att ärende avses att bordläggas, hänvisas till utskott eller avgöras. Har utskott eller talmannen hemställt att ärende skall avgöras efter endast en bordläggning, anmärkes det särskilt.

På föredragningslistan skall det anges att ett ärende avses bli bordlagt, hänvisat till utskott eller avgjort. Om ett utskott eller talmannen har föreslagit att ett ärende skall avgöras efter endast en bordläggning, skall det anmärkas särskilt.

2.7.3

Om anteckning på föredragningslistan för särskilda fall *föreskrives* i tilläggsbestämmelserna 2.10.1, 3.6.1, 5.1.3 och 6.1.2.

Bestämmelser om anteckning på föredragningslistan för särskilda fall *finns* i tilläggsbestämmelserna 2.10.1, 3.6.2, 5.1.2 och 6.1.2.

2.7.4

Föredragningslistan skall *före varje sammanträde anslås* i plenisalen och i övrigt *finnas tillgänglig* på sätt talmannen bestämmer.

Föredragningslistan skall *finnas tillgänglig* i plenisalen och i övrigt på *det sätt som* talmannen bestämmer.

Avslutning och ajournering av sammanträde

8 §

Beslut att sammanträde skall avslutas eller att uppehåll skall göras i pågående sammanträde fattas av kammaren utan föregående överläggning.

Beslut att *ett* sammanträde skall avslutas eller att *ett* uppehåll skall göras i *ett* pågående sammanträde fattas av kammaren utan föregående överläggning.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ställande av proposition till beslut

9 §

Talmannen ställer proposition till beslut. Finner *han* yrkande *strida* mot grundlag eller mot *riksdagsordningen*, skall han, *med angivande av skäl*, vägra proposition. Begär kammaren ändå proposition, skall talmannen hänvisa frågan till konstitutionsutskottet för avgörande. Proposition får *ej vägras på vad* utskottet har förklarat *icke strida* mot grundlag eller mot denna *riksdagsordning*.

Vad som sägs i första stycket om prövning av *propositions* grundlagsenlighet gäller *ej fråga* huruvida 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen är tillämpligt *i fråga om* visst lagförslag.

Talmannen ställer proposition till beslut *med anledning av de yrkanden som lagts fram. Om talmannen finner att ett yrkande strider* mot grundlag eller mot *denna lag*, skall han *eller hon* vägra att *ställa* proposition *och ange skäl för denna vägran. Om* kammaren ändå *begär* proposition, skall talmannen hänvisa frågan till konstitutionsutskottet för avgörande. *Talmannen får inte vägra att ställa proposition om* utskottet har förklarat *att ett yrkande inte strider* mot grundlag eller mot *denna lag*.

Vad som sägs i första stycket om prövning av *ett yrkandes* grundlagsenlighet gäller *inte frågan om* huruvida 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen är tillämpligt *på ett* visst lagförslag.

Yttranderätten

10 §

Vid sammanträde får varje ledamot och varje statsråd, med de undantag denna *riksdagsordning föreskriver*, fritt yttra sig i alla frågor som är under behandling och om lagligheten av allt som *tilldrager* sig vid sammanträdet.

Statschefen *kan* avgiva ämbetsförklaring inför kammaren.

Talmannen *kan* efter samråd med de särskilda företrädarna för parti-grupperna besluta att debatt utan samband med annan handläggning *får äga* rum vid sammanträde med kammaren. Sådan debatt får begränsas till *att avse* särskilt ämne eller delas in i avsnitt efter ämne.

Vid *ett* sammanträde får varje ledamot och varje statsråd, med de undantag *som föreskrivs i denna lag*, fritt yttra sig i alla frågor som är under behandling och om lagligheten av allt som *tilldrar* sig vid sammanträdet.

Statschefen *får* avge ämbetsförklaring inför kammaren.

Talmannen *får* efter samråd med de särskilda företrädarna för parti-grupperna besluta att *en* debatt utan samband med annan handläggning *skall äga* rum vid *ett* sammanträde med kammaren. *En* sådan debatt får begränsas till *ett* särskilt ämne eller delas in i avsnitt efter ämne.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Tilläggsbestämmelse

2.10.1

Meddelande om debatt enligt 10 § tredje stycket skall *tagas* upp på föredragningslistan till det sammanträde då debatten skall äga rum.

Meddelande om debatt enligt 10 § tredje stycket skall *tas* upp på föredragningslistan till det sammanträde då debatten skall äga rum.

Jäv

11 §

Ingen får vid sammanträde *deltaga* i behandlingen av ärende som personligen rör honom eller någon *honom* närstående. Statsråd får dock *deltaga* i överläggningen i ärende *angående* hans tjänsteutövning.

Ingen får vid *ett* sammanträde *delta* i behandlingen av *ett* ärende som personligen rör honom *eller henne* eller någon närstående. *Ett* statsråd får dock *delta* i överläggningen i *ett* ärende *som rör hans eller hennes* tjänsteutövning.

Begränsningar i yttrandefriheten

12 §

Ingen får vid sammanträde uttala sig otillbörligt om annan eller *begagna* personligen förolämpande uttryck eller i övrigt i ord eller handling uppträda på sätt som strider mot god ordning. Den som har ordet skall begränsa sitt anförande till det ämne som behandlas.

Ingen får vid *ett* sammanträde uttala sig otillbörligt om *någon* annan eller *använda* personligen förolämpande uttryck eller i övrigt i ord eller handling uppträda på *ett* sätt som strider mot god ordning.

Bryter någon mot *vad som föreskrives* i första stycket och rättar han sig *ej* efter talmannens erinran, får talmannen *taga* från honom ordet för pågående överläggning.

Den som har ordet skall begränsa sitt anförande till det ämne som behandlas.

Om någon bryter mot bestämmelserna i första *eller andra* styckena och *inte* rättar sig efter talmannens erinran, får talmannen ta från honom *eller henne* ordet för *den* pågående överläggningen.

Uppläggningsen av debatterna

13 §

Talmannen skall samråda med de särskilda företrädarna för partigrupperna om uppläggningsen av kammarens överläggningar.

Begränsningar i yttranderätten

14 §

Riksdagen *kan* i tilläggsbestämmelse *till denna riksdagsordning* föreskriva begränsning av antalet anföranden som en talare får hålla under överläggningen i en fråga *och av* tiden för varje anförande. Därvid får skillnad göras mellan olika kategorier av talare, såsom statsråd och

Riksdagen *får* i *en* tilläggsbestämmelse föreskriva *en* begränsning av antalet anföranden som en talare får hålla under överläggningen i en fråga *samt* tiden för varje anförande. Därvid får skillnad göras mellan olika kategorier av talare, såsom statsråd och företrädare för majoritet eller minoritet i

Nuvarande lydelse

företrädare för majoritet eller minoritet i utskott eller för partigrupp, samt mellan talare som har *efterkommit anmodan av talmannen om förhandsanmälan* inför en överläggning och talare som har *underlåtit* det.

Begränsning i yttranderätten som sägs i första stycket *kan* på förslag av talmannen beslutas också särskilt i samband med överläggningen i viss fråga. Beslutet fattas utan föregående överläggning.

Vid tillämpningen av denna paragraf skall alltid iakttas att envar som vill yttra sig i en fråga därvid får tala i fyra minuter.

Föreslagen lydelse

utskott eller för partigrupp, samt mellan talare som har *gjort en* förhandsanmälan inför en överläggning och talare som *inte* har *gjort* det.

En sådan begränsning i yttranderätten *får* på förslag av talmannen beslutas också särskilt i samband med överläggningen i *en* viss fråga. Beslutet fattas utan föregående överläggning.

Var och en som vill yttra sig i en fråga *skall få* tala i fyra minuter.

Tilläggsbestämmelser

2.14.1

Den som önskar ordet vid överläggning i kammaren skall *så vitt* möjligt *göra anmälan därom* till kammarkansliet senast dagen före det sammanträde då överläggningen skall inledas. *Sådan* anmälan skall uppta den beräknade tiden för anförandet.

Anförande från ledamot som *underlåtit* förhandsanmälan får *ej* överstiga fyra minuter, om inte talmannen finner skäl att medge längre tid.

Nytt anförande från den som tidigare haft ordet vid överläggningen i en viss fråga får inte överstiga två minuter.

Vad som föreskrives i första, andra och tredje styckena skall *ej* tillämpas när interpellation eller fråga besvaras.

Den som önskar ordet vid *en* överläggning i kammaren skall *om* möjligt *anmäla detta* till kammarkansliet senast *klockan 16.30* dagen före det sammanträde då överläggningen skall inledas. *Anmälan* skall *innehålla* den beräknade tiden för anförandet.

Ett anförande från *en* ledamot som *inte gjort* förhandsanmälan *enligt första stycket* får *inte* överstiga fyra minuter, om inte talmannen finner skäl att medge längre tid.

Ett nytt anförande från den som tidigare haft ordet *för anförande* vid överläggningen i en viss fråga får inte överstiga två minuter.

Bestämmelserna i första, andra och tredje styckena skall *inte* tillämpas när *en* interpellation eller *en* fråga besvaras.

2.14.2

Talmannen bestämmer efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna om tiden för *anförande* i särskilt anordnad debatt *utan samband med annan handläggning*.

Talmannen bestämmer efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna om tiden för *anföranden* i *en* särskilt anordnad debatt *enligt 10 § tredje stycket*.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Talarordningen

15 §

Talmannen bestämmer ordningen mellan dem som före överläggningen i en viss fråga har anmält att de vill yttra sig. De som begär ordet under överläggningen yttrar sig i *den ordning de har anmält sig*.

Utan hinder av vad som sägs i första stycket kan statsråd som inte föränmält sig få ordet för ett anförande. Med talmannens medgivande kan statsråd och ledamot få ordet för genmäle till annan talare.

Talmannen bestämmer ordningen mellan dem som före överläggningen i en viss fråga har anmält att de vill yttra sig. De som begär ordet under överläggningen yttrar sig i *anmälningsordning*.

Oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan får talmannen medge att

1. *ett statsråd som inte tidigare har hållit ett anförande får ordet för ett anförande och*
2. *ett statsråd eller en ledamot, som redan har hållit ett anförande, får ordet för en replik som innehåller upplysning eller rättelse med anledning av en föregående talares anförande eller bemötande av angrepp från talarens sida.*

Tilläggsbestämmelser

2.15.1

Oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan kan statsråd som inte tidigare *haft* ordet vid överläggningen i en viss fråga få ordet för ett anförande om högst tio minuter.

Talmannen kan oberoende av talarordningen ge ordet till statsråd eller ledamot för genmäle som innehåller upplysning eller rättelse med anledning av föregående talares anförande eller bemötande av angrepp från dennes sida. Tiden för genmäle får ej överstiga två minuter, om talmannen inte av särskilda skäl medger en utsträckning till fyra minuter. Varje talare kan få avge två genmälen på samma huvudanförande. Har talmannen redan beviljat talare rätt till genmäle får denne yttra sig innan statsråd håller ett anförande.

Oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan kan *ett* statsråd som inte tidigare *har hållit ett anförande* vid överläggningen i en viss fråga få ordet för ett anförande om högst tio minuter.

Tiden för *en replik* får *inte* överstiga två minuter, om *inte talmannen* av särskilda skäl medger en utsträckning till fyra minuter. Varje talare kan få avge två *repliker* på samma huvudanförande. *Har* talmannen redan beviljat *en* talare rätt till *replik*, får *talaren* yttra sig innan *ett* statsråd håller ett anförande *som bryter talarordningen*.

2.15.2

Nuvarande lydelse

Oberoende av talarordningen får ledamot under överläggningen i en fråga instämma med föregående talare utan att *angiva* skäl.

Föreslagen lydelse

Oberoende av talarordningen får *en* ledamot under överläggningen i en fråga instämma med föregående talare utan att *ange* skäl.

2.15.3

Den som yttrar sig skall tala från talarstolen eller från sin plats i plenisalen. Talmannen får dock anvisa en annan plats i plenisalen.

2.15.4

Den som yttrar sig skall tala från talarstolen eller från sin plats i plenisalen. Talmannen får dock anvisa annan plats i plenisalen *från vilken talare skall yttra sig*.

Protokoll

16 §

Vid *sammanträde föres fullständigt* protokoll. Ingen får tala utanför protokollet. Vid justering av protokoll får beslut *ej* ändras.

Kammarens protokoll samt de handlingar som *anses böra ingå i bihanget till detta protokoll* skall *utgivas av trycket*, om de *ej* enligt *vad som föreskrives särskilt* skall hållas hemliga.

Vid *sammanträdena förs fullständiga* protokoll. Ingen får tala utanför protokollet. Vid justering av protokoll får beslut *inte* ändras.

Kammarens protokoll samt de handlingar som *hör till detta protokoll* skall *tryckas*, om de *inte* skall hållas hemliga *enligt särskilda föreskrifter*.

Tillägsbestämmelser

2.16.1

Yttrande vid sammanträde skall upptecknas och utan dröjsmål göras tillgängligt på kammarkansliet. Har talaren *ej* gjort anmärkning mot *uppteckningen* senast klockan 12 den tredje vardagen, lördagar oräknade, efter sammanträdet, anses han ha godkänt den. Om talaren justerar *uppteckningen*, bör han på den anteckna sitt namn eller sin signatur.

Ett yttrande vid *ett* sammanträde skall upptecknas *stenografiskt, skrivs ut* och utan dröjsmål göras tillgängligt på kammarkansliet. *Om* talaren *inte* har gjort *någon* anmärkning mot *utskriften* senast klockan 12 den tredje vardagen, lördagar oräknade, efter sammanträdet, anses han *eller hon* ha godkänt den. Om talaren justerar *utskriften*, bör han *eller hon* anteckna sitt namn eller sin signatur *på den*.

2.16.2

Nuvarande lydelse

Protokoll justeras av kammaren på femte vardagen efter sammanträdet, om riksdagen sammanträder då, och annars vid närmast följande *sammanträde*.

Protokoll som *icke enligt bestämmelserna i första stycket* kan justeras inom en månad, justeras vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Protokollet justeras inför de ledamöter som är närvarande.

Vid *justeringssammanträde* kan ledamot begära beriktigande av protokollet i fråga om yttrande som annan ledamot har godkänt enligt 2.16.1.

Föreslagen lydelse

Ett protokoll justeras av kammaren på femte vardagen efter sammanträdet, om riksdagen sammanträder då, och annars vid *det* närmast följande *sammanträdet*. *Ett* protokoll som *inte* kan justeras inom en månad, justeras vid den tidpunkt som talmannen bestämmer.

Protokollet justeras inför de ledamöter som är närvarande.

Vid *justeringen* får en ledamot begära beriktigande av protokollet i fråga om *ett* yttrande som *en* annan ledamot har godkänt enligt 2.16.1.

3 kap. Ärendenas väckande

Propositioner

1 §

Regeringen *avgiver* förslag till riksdagen genom *proposition*.

Proposition skall *vara åtföljd* av regeringens protokoll i ärendet, *av redogörelse för ärendets tidigare behandling, av motivering och av* Lagrådets yttrande, då sådant *föreligger*.

Regeringen *lämnar* förslag till riksdagen genom *propositioner*.

En proposition skall *innehålla* regeringens protokoll i ärendet, *en redovisning av ärendets beredning och skälen för regeringens förslag. Propositioner med lagförslag skall i förekommande fall innehålla* Lagrådets yttrande.

Tilläggsbestämmelse

3.1.1

Proposition *avlämnas genom att den ges* in till kammarkansliet. Den *anmäles* av talmannen vid sammanträde med kammaren efter det att den har delats ut till *riksdagens ledamöter*.

En proposition *ges* in till kammarkansliet. Den *anmäls* av talmannen vid *ett* sammanträde med kammaren efter det att den har delats ut till *ledamöterna*.

Budgetpropositionen

2 §

Budgetåret börjar den 1 januari. Regeringen skall dessförinnan *avlämna* proposition med förslag till statens inkomster och utgifter för budgetåret (budgetproposition). I förslaget skall även ingå en redovisning av statens tillgångar och skulder.

Budgetpropositionen skall innehålla finansplan och nationalbudget

Budgetåret börjar den 1 januari. Regeringen skall dessförinnan *lämna en* proposition med förslag till statens inkomster och utgifter för budgetåret (budgetproposition). I förslaget skall *det* även ingå en redovisning av statens tillgångar och skulder.

Budgetpropositionen skall innehålla *en* finansplan och *en* nationalbudget

Nuvarande lydelse

samt förslag till reglering av statsbudgeten. Har riksdagen med stöd av bestämmelserna i 5 kap. 12 § fattat beslut om utgiftsområden skall förslaget till statsbudget innehålla en fördelning av anslagen på *de av riksdagen beslutade utgiftsområdena*.

Endast om regeringen *finner* synnerliga ekonomisk-politiska skäl *föreligga* får proposition *angående* statens inkomster *och* utgifter för det närmast följande budgetåret *avlämnas* efter budgetpropositionen.

Proposition med förslag om nytt eller väsentligen höjt anslag eller om *sådana* riktlinjer för viss statsverksamhet *som avses* i 9 kap. 7 § regeringsformen bör innehålla uppskattning av framtida *kostnader* för det ändamål som förslaget avser. Om förslag till anslag grundar sig på plan för längre tid än den för vilken anslaget har beräknats i propositionen, bör planen redovisas.

Föreslagen lydelse

samt *ett* förslag till reglering av statsbudgeten. *Om* riksdagen med stöd av bestämmelserna i 5 kap. 12 § har fattat beslut om *att hänföra statsutgifterna till* utgiftsområden, skall förslaget till statsbudget innehålla en fördelning av anslagen på *dessa utgiftsområden*.

Endast om regeringen *anser att det finns* synnerliga ekonomisk-politiska skäl, får *en* proposition *om* statens inkomster *eller* utgifter för det närmast följande budgetåret *lämnas* efter budgetpropositionen.

En proposition med förslag om *ett* nytt eller väsentligen höjt anslag eller om riktlinjer *enligt* 9 kap. 7 § regeringsformen för *en* viss statsverksamhet *för längre tid än anslaget till verksamheten avser* bör innehålla *en* uppskattning av *de* framtida *kostnaderna* för det ändamål som förslaget avser. Om *ett* förslag till anslag grundar sig på *en* plan för *en* längre tid än den för vilken anslaget har beräknats i propositionen, bör planen redovisas.

Tilläggsbestämmelser

3.2.1

Budgetpropositionen skall *avlämnas* senast den 20 september. Under år då riksdagsval hålles i september, skall budgetpropositionen *avlämnas* senast en vecka efter riksmötets öppnande.

Om *hinder möter* till följd av regeringsskifte *att iakttaga vad som föreskrivits i första stycket*, skall budgetpropositionen *avlämnas* inom tio dagar efter det att en ny regering har tillträtt, dock senast den 15 november.

Regeringen skall årligen senast den 15 april *avlämna* proposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (ekonomisk vårproposition).

Budgetpropositionen skall *lämnas* senast den 20 september under de år då riksdagsval *inte hålls* i september. *I annat fall* skall budgetpropositionen *lämnas* senast en vecka efter riksmötets öppnande. Om *detta* till följd av regeringsskifte *inte är möjligt*, skall budgetpropositionen *lämnas* inom tio dagar efter det att en ny regering har tillträtt, dock senast den 15 november.

3.2.2

Ytterligare bestämmelser om bud-

Regeringen skall årligen senast den

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
getprocessen finns i lagen (1996:1059) om statsbudgeten.	15 april <i>lämna en</i> proposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (ekonomisk vårproposition).
	3.2.3 Ytterligare bestämmelser om budgetprocessen finns i lagen (1996:1059) om statsbudgeten.
2a § <i>Beträffande det budgetår som börjar den 1 juli 1995 gäller att det löper till och med den 31 december 1996.</i>	
Riksdagen fastställer på förslag av talmannen när propositioner, som <i>regeringen anser böra</i> behandlas under pågående riksmöte, senast skall <i>avlämnas i de fall icke</i> särskild tidpunkt föreskrivs i riksdagsordningen.	När propositioner skall lämnas 3 § Riksdagen fastställer på förslag av talmannen när propositioner som <i>enligt regeringens mening bör</i> behandlas under <i>det</i> pågående riksmötet, senast skall <i>lämnas. Om en</i> särskild tidpunkt föreskrivs i denna lag, gäller dock den <i>tidpunkten</i> .
Beslut enligt 3 § gäller <i>ej</i> 1. i fråga om proposition varigenom regeringen enligt lag för prövning underställer riksdagen en utfärdad förordning, 2. om regeringen <i>finner</i> synnerliga skäl <i>föreligga</i> att <i>avlämna</i> propositionen senare.	4 § Beslut enligt 3 § gäller <i>inte</i> 1. i fråga om <i>en</i> proposition varigenom regeringen enligt lag underställer riksdagen en utfärdad förordning för prövning, 2. om regeringen <i>anser att det finns</i> synnerliga skäl att <i>lämna</i> en proposition senare.
Regeringen bör <i>avlämna sina</i> propositioner på sådana tider att anhopning av arbete hos riksdagen om möjligt <i>förebygges</i> . Regeringen skall samråda med talmannen <i>därom</i> .	5 § Regeringen bör <i>lämna</i> propositioner på sådana tider att <i>en</i> anhopning av arbete hos riksdagen om möjligt <i>undviks</i> . Regeringen skall samråda med talmannen <i>om detta</i> .

Skriftlig och muntlig information från regeringen

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Regeringen får lämna *meddelande* till riksdagen genom skrivelse eller också muntligen genom statsråd vid sammanträde med kammaren.

Regeringen får lämna *information* till riksdagen genom *en* skrivelse eller muntligen genom *ett* statsråd vid *ett* sammanträde med kammaren.

Tilläggsbestämmelser

3.6.1

Skall statsråd vid sammanträde med kammaren lämna muntligt meddelande till riksdagen, bör anteckning härom göras på föredragningslistan till sammanträdet.

En skrivelse ges in till kammarkansliet. Den anmäls av talmannen vid ett sammanträde med kammaren efter det att den har delats ut till ledamöterna.

3.6.2

Regeringen skall årligen, senast den 1 mars, lämna riksdagen redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som tillsatts på grund av regeringens beslut.

Om ett statsråd avser att lämna muntlig information vid ett sammanträde med kammaren, bör detta antecknas på föredragningslistan till sammanträdet.

3.6.3

Genom en skrivelse skall regeringen årligen, senast den 1 mars, lämna riksdagen en redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som tillsatts på grund av regeringens beslut.

Utskottsinitiativ

7 §

Utskott får väcka förslag hos riksdagen i ämne som hör till dess *handläggning*.

Ett utskott får väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde (utskottsinitiativ). Ett utskottsinitiativ tas genom ett utskottsbetänkande.

Finansutskottet får i ekonomisk-politiskt syfte väcka förslag även i ämne som hör till annat utskotts beredningsområde.

Finansutskottet får i ekonomisk-politiskt syfte väcka förslag även i *ett* ämne som hör till *ett* annat utskotts beredningsområde.

Framställningar och redogörelser från riksdagsorgan

8 §

Annat organ som helt eller delvis utses av riksdagen får väcka förslag hos riksdagen i fråga som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Riksdagsstyrelsen, fullmäktige och direktionen i Riksbanken, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer får göra framställningar hos riksdagen i frågor som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
Riksdagen <i>kan</i> föreskriva att sådant organ även i annat fall får väcka förslag hos riksdagen.	Riksdagen <i>får</i> föreskriva att <i>dess</i> a organ även i <i>andra</i> fall får göra <i>framställningar</i> hos riksdagen.
Om redogörelse till riksdagen från riksdagsorgan är särskilt föreskrivet.	<i>Särskilda bestämmelser</i> om redogörelser till riksdagen från ett riksdagsorgan finns i lag.
<i>Vad som sägs i första-tredje styckena gäller även direktionen i Riksbanken.</i>	

Tilläggsbestämmelser

3.8.1

Förslag och redogörelse från riksdagsorgan, som avses i 8 §, ingives till kammarkansliet och anmäles av talmannen vid sammanträde med kammaren efter det att *förslaget* eller redogörelsen har delats ut till riksdagens ledamöter.

En framställning eller en redogörelse från ett riksdagsorgan ges in till kammarkansliet. Den anmäls av talmannen vid ett sammanträde med kammaren efter det att den har delats ut till ledamöterna.

3.8.2

Riksdagsstyrelsen får väcka *förslag* hos riksdagen i *fråga* som gäller riksdagsarbetets bedrivande eller i *annan fråga om den faller under* styrelsens handläggning. Styrelsen kan vidare i annat fall *framlägga förslag för* riksdagen i *fråga* som gäller riksdagen eller dess organ, om *förslaget* grundar sig på *utredning* som styrelsen har tillsatt på riksdagens uppdrag.

Riksdagsstyrelsen får göra *framställningar* hos riksdagen i *frågor* som gäller riksdagsarbetets bedrivande eller i *andra frågor som hör till* styrelsens handläggning. Styrelsen får vidare i *andra fall göra framställningar hos* riksdagen i *frågor* som gäller riksdagen eller dess organ om *framställningarna* grundar sig på *förslag från utredningar* som styrelsen har tillsatt på riksdagens uppdrag.

3.8.3

Om förslagsrätt för fullmäktige och direktionen i Riksbanken, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer i annan fråga än i 8 § första stycket föreskrives särskilt.

Riksbanksfullmäktige och Riksbankens direktion får göra framställningar hos riksdagen inom sina ansvarsområden.

3.8.4

Riksdagens ombudsmän får var och en göra framställningar hos riksdagen med anledning av en fråga som uppkommit i deras tillsynsverksamhet.

3.8.5

Riksdagens revisorer får göra fram-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

ställningar hos riksdagen med anledning av vad de har uppmärksammat vid sin granskning.

Motioner

9 §

Riksdagsledamot *avgiver* förslag till riksdagen genom *motion*.

I en och samma motion får *icke* sammanföras förslag i skilda ämnen.

En riksdagsledamot lämnar förslag till riksdagen genom *motioner*.

I en och samma motion får *inte* förslag i skilda ämnen *sammanföras*.

Tillägsbestämmelse

3.9.1

Motion *avlämnas genom att den gives* in till kammarkansliet. *Motion skall ingivas* senast klockan 16.30 sista motionsdagen. *Motion* bör lämnas i fyra exemplar och innehålla uppgift om det parti som motionären tillhör.

Talmannen anmäler *motion* för kammaren.

En motion ges in till kammarkansliet senast klockan 16.30 sista motionsdagen. *Motioner* bör lämnas i fyra exemplar och innehålla uppgift om det parti som motionären tillhör.

Talmannen anmäler *motionerna* för kammaren.

Den allmänna motionstiden

10 §

Motioner får en gång om året väckas i fråga om allt som kan komma under riksdagens prövning (allmän motionstid).

Den allmänna motionstiden pågår, om inte riksdagen på förslag av talmannen bestämmer annat, från början av riksmöte som inleds under augusti, september eller oktober och så länge som motioner får *avlämnas* med anledning av budgetpropositionen.

Den allmänna motionstiden pågår, om inte riksdagen på förslag av talmannen bestämmer annat, från början av riksmöte som inleds under augusti, september eller oktober och så länge som motioner får *lämnas* med anledning av budgetpropositionen.

Följdmotioner

11 §

Motion med anledning av proposition får väckas inom femton dagar från den dag då propositionen anmälades i kammaren. *I ärende som* måste avgöras skyndsamt *kan* riksdagen, om den *finner* synnerliga skäl *föreligga*, på förslag av regeringen besluta om kortare motionstid. Riksdagen *kan* om särskilda skäl *föreligger* på förslag av talmannen besluta att förlänga *tiden för avlämnande av*

Motioner med anledning av *en* proposition, *en skrivelse, en framställning eller en redogörelse* får väckas inom femton dagar från den dag då propositionen, *skrivelsen, framställningen eller redogörelsen* anmälades i kammaren. *Om en proposition eller en framställning* måste avgöras skyndsamt, *får* riksdagen, om den *anser att det finns* synnerliga skäl, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat

Nuvarande lydelse

motion.

Motion får väckas även med anledning av skrivelse från regeringen. Därvid tillämpas bestämmelserna i första stycket, om inte annat följer av 19 §.

Föreslagen lydelse

framställningen besluta om kortare motionstid. *Om det finns särskilda skäl, får riksdagen på förslag av talmannen besluta att förlänga motionstiden.*

Tilläggsbestämmelse

3.11.1

Förslag om förlängning av motionstiden enligt 11 § första stycket sista punkten *framställs* senast vid andra sammanträdet efter det då propositionen anmäldes i kammaren. Beslut om förlängning fattas senast vid *därefter följande* sammanträde.

Ett förslag om förlängning av motionstiden *lämnas* senast vid *det* andra sammanträdet efter det då propositionen, *skrivelsen, framställningen eller redogörelsen* anmäldes i kammaren. *Ett* beslut om förlängning fattas senast vid *nästa* sammanträde.

Följdmotioner med anledning av uppskov

12 §

Har proposition uppskjutits från en valperiod för riksdagen till nästa, får *motion* med anledning av propositionen väckas inom sju dagar från början av den nya valperioden.

Om behandlingen av en proposition, en skrivelse, en framställning eller en redogörelse har uppskjutits från en valperiod för riksdagen till nästa, får *motioner* med anledning av propositionen, *skrivelsen, framställningen eller redogörelsen* väckas inom sju dagar från början av den nya valperioden.

Vid tillämpningen av första stycket skall med proposition jämföras skrivelse som avses i 11 § andra stycket.

13 §

Bestämmelserna i 11 och 12 §§ tillämpas också på motion med anledning av förslag eller redogörelse av sådant riksdagens organ som avses i 8 §.

Motioner med anledning av en händelse av större vikt

Nuvarande lydelse

15 §

Motion med anledning av händelse av större vikt får väckas gemensamt av minst tio ledamöter, om händelsen *ej har kunnat* förutses eller beaktas under *motionstid som avses i 10 §* eller kunnat föranleda motionsrätt enligt annan bestämmelse i detta kapitel.

16 §

Konstitutionsutskottet skall till kammaren för slutligt beslut anmäla vilande beslut i ärende angående grundlag eller riksdagsordningen. Skall *efter vad som sägs* i regeringsformen i annat fall tillämpas den ordning som gäller för grundlagsändring, skall vilande beslut i ärendet anmälas av det utskott till vars handläggning frågan hör.

Konstitutionsutskottet skall vidare till kammaren anmäla beslut om undantag från den tidsfrist som *föreskrives* i 8 kap. 15 § regeringsformen.

17 §

Yrkande om folkomröstning i grundlagsfråga eller om misstroende-förklaring skall framställas vid sammanträde med kammaren. Yrkandet skall *avlämnas* skriftligen *till protokollet* så snart det har framställts.

18 §

Vill åklagare *påkalla* att riksdagen enligt 4 kap. 8 § första stycket regeringsformen *medgiver* att talan *väckes* mot riksdagsledamot eller att

Föreslagen lydelse

13 §

Motioner med anledning av *en* händelse av större vikt får väckas gemensamt av minst tio ledamöter, om händelsen *inte kunde* förutses eller beaktas under *den allmänna motionstiden* eller *någon annan motionstid som anges* i detta kapitel.

Anmälan av vilande beslut och undantag från en tidsfrist

14 §

Konstitutionsutskottet skall till kammaren för slutligt beslut anmäla vilande beslut i *ärenden* angående grundlag eller riksdagsordningen. *Om* den ordning som gäller för grundlagsändring *eller ändring av riksdagsordningen, enligt en bestämmelse i regeringsformen* skall tillämpas i *något* annat fall, skall *ett* vilande beslut i ärendet anmälas av det utskott till vars handläggning frågan hör.

Konstitutionsutskottet skall vidare till kammaren anmäla *ett* beslut om undantag från den tidsfrist som *gäller för framläggande av förslag som skall antas i den ordning som föreskrivs* i 8 kap. 15 § regeringsformen.

Yrkande om folkomröstning i en grundlagsfråga eller om misstroende-förklaring

15 §

Ett yrkande om folkomröstning i en grundlagsfråga eller om *en* misstroendeförklaring skall framställas vid *ett* sammanträde med kammaren. Yrkandet skall *lämnas* skriftligen så snart det har framställts.

Ansökan om medgivande om åtal eller frihetsberövande

16 §

Om en åklagare vill att riksdagen *skall medge* att talan *väcks* mot en riksdagsledamot eller att *ett* ingripande görs i *hans eller hennes* personliga

Nuvarande lydelse

ingripande göres i dennes personliga frihet, skall han skriftligen ansöka om det hos riksdagens talman. Vad som har sagts nu om åklagare skall gälla även annan som vill begära riksdagens medgivande att få föra talan vid domstol med anledning av riksdagsledamots handlande.

Är ansökningshandlingen så ofullständig att den *icke* kan läggas till grund för riksdagens prövning eller har sökanden *icke* gjort antagligt att han är behörig att *vidtaga* eller hos myndighet begära den åtgärd, varom fråga är, skall talmannen avvisa ansökan. I annat fall skall han anmäla den vid sammanträde med kammaren.

Föreslagen lydelse

frihet enligt 4 kap. 8 § första stycket regeringsformen, skall åklagaren skriftligen ansöka om det hos talmannen. Samma förfarande skall tillämpas om någon annan vill begära riksdagens medgivande att få föra talan vid en domstol med anledning av en riksdagsledamots handlande.

Om ansökningshandlingen är så ofullständig att den *inte* kan läggas till grund för riksdagens prövning eller om sökanden *inte* har gjort troligt att han eller hon är behörig att väcka talan eller begära denna åtgärd hos en myndighet, skall talmannen avvisa ansökan. I annat fall skall talmannen anmäla den vid ett sammanträde med kammaren.

Tilläggsbestämmelse

3.18.1

Sökande skall i ansökningshandlingen *angiva* de omständigheter på vilka ansökan grundas.

3.16.1

En sökande skall i ansökningshandlingen *ange* de omständigheter som ansökan grundas på.

Återkallelser

19 §

Proposition och motion får återkallas till dess utskott har *avgivit* betänkande i ärendet. Förslag som vilar enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen får återkallas till dess utskottet har *avgivit* nytt betänkande enligt 4 kap. 8 § femte stycket denna riksdagsordning.

17 §

En proposition, en skrivelse, en framställning, en redogörelse eller en motion får återkallas till dess ett utskott har *avgett* ett betänkande i ärendet. Ett förslag som vilar *minst tolv månader* enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen får återkallas till dess utskottet har *avgett* ett nytt betänkande enligt 4 kap. 9 § fjärde stycket denna lag.

Återkallas proposition, *förfaller* motion som har väckts med anledning av propositionen.

Om en proposition, en skrivelse, en framställning eller en redogörelse återkallas, *faller* de följdmotioner som har väckts.

Har proposition *blivit* återkallad, får motion väckas med anledning därav inom sju dagar från det att återkallelsen anmälades i kammaren.

Om en proposition, en skrivelse, en framställning eller en redogörelse har återkallats, får motioner väckas med anledning av återkallelsen inom sju dagar från det att den anmälades i kammaren.

Tilläggsbestämmelse

3.19.1

3.17.1

Nuvarande lydelse

Återkallelse skall göras i skrivelse, som *ingives* till kammarkansliet. Talmannen avskriver *förslag* som har återkallats eller *förfallit* på grund av återkallelsen och gör *anmälan* härom i kammaren. Om *förslaget* har hänvisats till utskott, skall *detta* underrättas om avskrivningen.

Föreslagen lydelse

En återkallelse av en proposition, en skrivelse, en framställning eller en redogörelse skall göras i en skrivelse med återkallelse som *ges in* till kammarkansliet. En återkallelse av en *motion ges in skriftligen* till kammarkansliet. Talmannen avskriver *propositioner, skrivelser, framställningar, redogörelser och motioner* som har återkallats eller *fallit* på grund av återkallelsen och *anmäler detta* i kammaren. Om *propositionen, skrivelsen, framställningen, redogörelsen eller motionen* har hänvisats till ett utskott, skall *utskottet* underrättas om avskrivningen.

20 §

Vad som i allmänhet gäller om beräkning av lagstadgad tid skall tillämpas också på tid då åtgärd enligt bestämmelse i detta kapitel senast skall *vidtagas*.

Beräkning av lagstadgad tid

18 §

Vad som i allmänhet gäller om beräkning av lagstadgad tid skall tillämpas också på tid då *en* åtgärd enligt *en* bestämmelse i detta kapitel senast skall *vidtas*.

4 kap. Ärendenas beredning**Beredningstvänet**

1 §

Proposition, annan skrivelse än som avses i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen eller som innebär återkallelse av proposition, motion samt förslag och redogörelse från riksdagsorgan som avses i 3 kap. 8 § skall för beredning hänvisas till utskott. Detsamma skall gälla ansökan som åsyftas i 3 kap. 18 § och som talmannen har anmält i kammaren.

Innan ärende hänvisas till utskott skall det bordläggas vid sammanträde med kammaren, om kammaren *icke* beslutar omedelbar hänvisning.

Propositioner, skrivelser, framställningar, redogörelser och motioner skall hänvisas till ett utskott för beredning. Detsamma skall gälla *en* ansökan enligt 3 kap. 16 § om medgivande av åtal eller frihetsberövande som talmannen har anmält i kammaren.

Innan *ett* ärende hänvisas till ett utskott skall det bordläggas vid *ett* sammanträde med kammaren, om kammaren *inte* beslutar om omedelbar hänvisning.

Utskotten

2 §

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Riksdagen tillsätter inom sig för varje valperiod ett konstitutionsutskott, ett finansutskott, ett skatteutskott och ett erforderligt antal andra utskott. Valet gäller till valperiodens slut.

Riksdagen kan även under valperioden tillsätta utskott för längst den tid som återstår av valperioden.

För riksmöte före 1996/97 års riksmöte skall vad som enligt första och andra styckena gäller för valperiod i stället gälla för riksmöte.

Tilläggsbestämmelser

4.2.1

Riksdagen skall senast på åttonde dagen efter dagen för första sammanträdet med kammaren under riksdagens valperiod tillsätta följande sexton utskott:

1. ett konstitutionsutskott (KU),
2. ett finansutskott (FiU),
3. ett skatteutskott (SkU),
4. ett justitieutskott (JuU),
5. ett lagutskott (LU),
6. ett utrikesutskott (UU),
7. ett försvarsutskott (FöU),
8. ett socialförsäkringsutskott (SfU),
9. ett socialutskott (SoU),
10. ett kulturutskott (KrU),
11. ett utbildningsutskott (UbU),
12. ett trafikutskott (TU),
13. ett miljö- och jordbruksutskott (MJU),
14. ett näringsutskott (NU),
15. ett arbetsmarknadsutskott (AU) och
16. ett bostadsutskott (BoU).

Utskotten väljs i den ordning de har tagits upp ovan.

4.2.2

Tillsätter riksdagen ytterligare utskott, skall den *angiva dess* huvudsakliga arbetsuppgifter.

Om riksdagen tillsätter ytterligare något utskott, skall den ange detta utskotts huvudsakliga arbetsuppgifter.

Utskottens ledamotsantal

3 §

Varje utskott skall bestå av udda antal ledamöter, lägst femton.

Varje utskott skall bestå av *ett* udda antal ledamöter, lägst femton.

Tilläggsbestämmelse

4.3.1

Antalet ledamöter i utskotten fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen.

Konstitutionsutskottets uppgifter

4 §

Nuvarande lydelse

Konstitutionsutskottet skall, *utöver sin uppgift* enligt 12 kap. 1 § regeringsformen, bereda ärenden som rör grundlagarna och riksdagsordningen.

Finansutskottet skall, *utöver sina uppgifter* enligt 9 kap. 4 § regeringsformen, bereda ärenden om allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetregleringen samt ärenden som rör Riksbankens verksamhet. Finansutskottet skall dessutom bereda ärenden om ramar för utgiftsområden och om beräkning av statens inkomster enligt 5 kap. 12 §.

Skatteutskottet skall bereda ärenden om statliga och kommunala skatter.

Riksdagen föreskriver efter vilka grunder övriga ärenden skall fördelas mellan *utskott*. Därvid skall *iaakttagas* att ärenden som hör till ett ämnesområde *hänföres* till samma utskott. Dock får *bestämmas* att ett utskott skall finnas för beredning av ärenden om *sådan lag* som avses i 8 kap. 2 § regeringsformen, oberoende av ämnesområde.

Riksdagen *kan* avvika från de grunder som *sålunda* har fastställts

Föreslagen lydelse

Konstitutionsutskottet skall bereda ärenden som rör grundlagarna och riksdagsordningen. *Bestämmelser om konstitutionsutskottets uppgifter finns också i 2 kap. 12 §, 8 kap. 15 § och 12 kap. 1 § regeringsformen samt i 2 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 9 kap. 8 § samt tilläggsbestämmelserna 4.6.1, 8.4.1, 8.10.1–2 i denna lag.*

Finansutskottets och skatteutskottets uppgifter

5 §

Finansutskottet skall bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetregleringen samt
2. Riksbankens verksamhet.

Finansutskottet skall dessutom bereda *förslagen till utgiftsramar* för utgiftsområden och *till* beräkning av statens inkomster, *om riksdagen har beslutat att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden* enligt 5 kap. 12 §. *Bestämmelser om finansutskottets uppgifter finns också i 9 kap. 4 § regeringsformen och 3 kap. 7 §, 4 kap. 8 §, 9 kap. 8 § samt i tilläggsbestämmelserna 4.6.2, 4.9.1 och 8.6.1 i denna lag.*

Skatteutskottet skall bereda ärenden om statliga och kommunala skatter. *Bestämmelser om skatteutskottets uppgifter finns också i tilläggsbestämmelsen 4.6.3 i denna lag.*

Ärendefördelningen mellan utskotten

6 §

Riksdagen föreskriver efter vilka grunder övriga ärenden skall fördelas mellan *utskotten*. Därvid skall ärenden som hör till ett *och samma* ämnesområde *hänföras* till samma utskott. *Riksdagen* får dock *bestämma* att *det* skall finnas ett utskott för beredning av ärenden om *sådana lagar* som avses i 8 kap. 2 § regeringsformen, oberoende av ämnesområde.

Riksdagen *får* avvika från de grunder som har fastställts liksom från 5 §, om

Nuvarande lydelse

liksom från 5 §, om det i särskilt fall är påkallat av hänsyn till sambandet mellan olika ärenden, ett ärendes särskilda beskaffenhet eller arbetsförhållandena.

Föreslagen lydelse

det i ett särskilt fall är påkallat av hänsyn till sambandet mellan olika ärenden, ett ärendes särskilda beskaffenhet eller arbetsförhållandena.

Under samma förutsättningar som anges i andra stycket får ett utskott överlämna ett ärende till ett annat utskott, om detta utskott samtycker till det. Det utskott som överlämnar ärendet kan i samband med överlämnandet yttra sig över ärendet till det mottagande utskottet.

Tillägsbestämmelser

4.6.1

Konstitutionsutskottet skall, *utöver sina uppgifter enligt 4 §*, bereda ärenden om lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, *ärenden om press- eller partistöd*, lagstiftning om radio, television och film *liksom andra ärenden som angår yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet, övriga ärenden om riksdagen, Riksdagens ombudsman* och riksdagens myndigheter utom Riksbanken och Riksdagens revisorer, *ärenden om medgivande från riksdagen att väcka talan mot riksdagsledamot eller att ingripa i hans personliga frihet samt ärenden av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen.*

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1. Rikets styrelse *tillhör konstitutionsutskottets beredning.*

Konstitutionsutskottet skall bereda ärenden om

1. lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen,
2. lagstiftning om radio, television och film,
3. yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet,
4. press- och partistöd,
5. riksdagen och riksdagens myndigheter utom Riksbanken och Riksdagens revisorer,
6. den kommunala självstyrelsen *samt*
7. medgivande från riksdagen att väcka talan mot *en* riksdagsledamot eller att ingripa i *ledamotens* personliga frihet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse *bereds av konstitutionsutskottet.*

4.6.2

Finansutskottet skall, *utöver sina uppgifter enligt 5 § första stycket*, bereda ärenden om penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken, kredit- och fondväsendet, det affärsmässiga försäkringsväsendet samt Riksdagens revisorer. *Det skall vidare bereda ärenden av allmän betydelse för den kommunala ekonomin samt ärenden om statliga arbetsgivar-*

Finansutskottet skall bereda ärenden om

1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,
3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksdagens revisorer,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig

Nuvarande lydelse

frågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering, *om* statens egendom och upphandling i allmänhet *och* förvaltningsekonomiska *ärenden* i övrigt som *icke* rör enbart visst ämnesområde. Utskottet skall även *bereda* budgettekniska *ärenden*, granska beräkningen av statens inkomster *samt* sammanställa statsbudgeten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statsskuld-räntor m.m. samt 27. Avgiften till Europeiska *gemenskaperna* *tillhör finansutskottets beredning*.

Föreslagen lydelse

- statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
 8. förvaltningsekonomiska *frågor* i övrigt som *inte* rör enbart *ett* visst ämnesområde *samt*
 9. budgettekniska *frågor*.

Utskottet skall även granska beräkningen av statens inkomster *och* sammanställa statsbudgeten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska *gemenskapen* *bereds av finansutskottet*.

4.6.3

Skatteutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 5 § andra stycket, bereda ärenden om taxering, *uppbörd* och folkbokföring samt ärenden som rör exekutionsväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3. Skatt, tull och exekution *tillhör skatteutskottets beredning*.

Skatteutskottet skall bereda ärenden *om*

1. taxering och *skattebetalning*,
2. folkbokföring samt
3. exekutionsväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution *bereds av skatteutskottet*.

4.6.4

Justitieutskottet skall bereda ärenden *som rör* domstolarna, arrendenämnderna och hyresnämnderna, åklagarväsendet, polisväsendet, rättsmedicinen *och* kriminalvården samt *ärenden rörande* brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4. Rättsväsendet *tillhör justitieutskottets beredning*.

Justitieutskottet skall bereda ärenden *om*

1. domstolarna,
2. arrendenämnderna och hyresnämnderna,
3. åklagarväsendet,
4. polisväsendet,
5. rättsmedicinen,
6. kriminalvården samt
7. brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet *bereds av justitieutskottet*.

4.6.5

Lagutskottet skall bereda ärenden

Lagutskottet skall bereda ärenden *om*

Nuvarande lydelse

rörande äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- eller utsökningsbalken eller lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena *icke* tillhör annat utskotts beredning. *Det skall vidare bereda ärenden som gäller* försäkringsavtalsrätt, bolags- och föreningsrätt med undantag för bostadsrätt, växel- och checkrätt, skadeståndsrätt, immaterialrätt, transporträtt, konkursrätt, konsumenträtt, internationell privaträtt samt lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet.

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer, bistånd till *annat lands* utveckling samt ärenden i övrigt om utrikes handel och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena *icke* tillhör annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5. Internationell samverkan och 7. Internationellt bistånd *tillhör utrikesutskottets beredning.*

Försvarsutskottet skall bereda ärenden om den militära och – i den mån sådana ärenden inte tillhör något annat utskotts beredning – den civila delen av totalförsvaret *samt ärenden om samordningen inom totalförsvaret. Det skall även bereda ärenden om* freds räddningstjänst och kustbevakningen.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 6. Totalförsvaret *tillhör för-*

Föreslagen lydelse

1. äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- eller utsökningsbalken eller lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena *inte* tillhör *ett* annat utskotts beredning,
2. försäkringsavtalsrätt,
3. bolags- och föreningsrätt med undantag för bostadsrätt,
4. växel- och checkrätt,
5. skadeståndsrätt,
6. immaterialrätt,
7. transporträtt,
8. konkursrätt,
9. konsumenträtt,
10. internationell privaträtt samt lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet.

4.6.6

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om

1. rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer,
2. bistånd till *andra länders* utveckling samt
3. *utrikeshandel* i övrigt och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena *inte* tillhör *något* annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd *bereds av utrikesutskottet.*

4.6.7

Försvarsutskottet skall bereda ärenden om

1. den militära *delen av totalförsvaret,*
2. den civila delen av totalförsvaret, i den mån sådana ärenden inte tillhör något annat utskotts beredning,
3. samordningen inom totalförsvaret,
4. freds räddningstjänsten *samt*
5. kustbevakningen.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret *bereds av försvars-*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

svarsutskottets beredning.

utskottet.

4.6.8

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om allmän försäkring, arbetsskadeförsäkring och stöd åt barnfamiljer. *Det skall även bereda ärenden om svenskt medborgarskap samt utlännings- och invandrarfrågor.*

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8. Invandrare och flyktingar, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn *tillhör socialförsäkringsutskottets beredning.*

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om

1. allmän försäkring,
2. *allmän pension,*
3. arbetsskadeförsäkring,
4. *ekonomiskt* stöd åt barnfamiljer,
5. svenskt medborgarskap samt
6. utlännings- och invandrarfrågor.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8 Invandrare och flyktingar, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn *bereds av socialförsäkringsutskottet.*

4.6.9

Socialutskottet skall bereda ärenden *som rör* omsorger om barn och ungdom utom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, omsorg om äldre och handikappade, åtgärder mot missbruk och andra socialtjänstfrågor. *Det skall även bereda ärenden om* alkoholpolitiska åtgärder, hälso- och sjukvård samt sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg *tillhör socialutskottets beredning*

Socialutskottet skall bereda ärenden *om*

1. omsorger om barn och ungdom utom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg,
2. omsorg om äldre och handikappade,
3. åtgärder mot missbruk och andra socialtjänstfrågor,
4. alkoholpolitiska åtgärder,
5. hälso- och sjukvård samt
6. sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg *bereds av socialutskottet.*

4.6.10

Kulturutskottet skall bereda ärenden *som rör* allmänna kultur- och bildningsändamål, folkbildning, ungdomsverksamhet, internationellt kulturellt samarbete samt idrotts- och friluftsverksamhet. *Det skall även bereda kyrkofrågor och ärenden om* radio och television i den mån de *icke* tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Kulturutskottet skall bereda ärenden *om*

1. allmänna kultur- och bildningsändamål,
2. folkbildning,
3. ungdomsverksamhet,
4. internationellt kulturellt samarbete,
5. idrotts- och friluftsverksamhet,
6. *trossamfunden samt*

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	7. radio och television i den mån de <i>inte</i> tillhör konstitutionsutskottets beredning.
Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid <i>tillhör kulturutskottets beredning.</i>	Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid <i>bereds av kulturutskottet.</i>
	4.6.11
Utbildningsutskottet skall bereda ärenden om högre utbildning och forskning, studiestöd, skolväsendet samt förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.	Utbildningsutskottet skall bereda ärenden om
	1. förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg,
	2. skolväsendet,
	3. högre utbildning och forskning samt
	4. studiestöd
Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15. Studiestöd och 16. Utbildning och universitetsforskning <i>tillhör utbildningsutskottets beredning.</i>	Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning <i>bereds av utbildningsutskottet.</i>
	4.6.12
Trafikutskottet skall bereda ärenden om järnvägar, post, <i>telegraf, telefon</i> , vägar, vägtrafik, sjöfart och luftfart.	Trafikutskottet skall bereda ärenden om
	1. vägar <i>och</i> vägtrafik,
	2. järnvägar <i>och järnvägstrafik</i> ,
	3. sjöfart,
	4. luftfart,
	5. <i>trafiksäkerhet</i> ,
	6. post <i>och telekommunikationer</i> samt
	7. <i>informationsteknik.</i>
Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22. Kommunikationer <i>tillhör trafikutskottets beredning.</i>	Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer <i>bereds av trafikutskottet.</i>
	4.6.13
Miljö- och jordbruksutskottet skall bereda ärenden om jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske samt väderlekstjänst. <i>Det skall även bereda ärenden om kärnsäkerhet, naturvård samt ärenden om miljövård i övrigt som inte tillhör annat utskotts beredning.</i>	Miljö- och jordbruksutskottet skall bereda ärenden om
	1. jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske,
	2. väderlekstjänst,
	3. kärnsäkerhet,
	4. naturvård samt
	5. miljövård i övrigt som <i>inte</i> tillhör <i>något</i> annat utskotts beredning.
Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20. Allmän miljö- och naturvård samt 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar <i>bereds av</i>

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

tillhör miljö- och jordbruksutskottets beredning.

4.6.14

Näringsutskottet skall bereda ärenden om allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor *samt ärenden om* industri och hantverk, handel, energipolitik, regionalpolitik, statlig företagsamhet samt pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19. Regional utjämning och utveckling, 21. Energi och 24. Näringsliv *tillhör näringsutskottets beredning.*

miljö- och jordbruksutskottet.

Näringsutskottet skall bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
2. industri och hantverk,
3. handel,
4. energipolitik,
5. regionalpolitik,
6. statlig företagsamhet samt
7. pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19 Regional utjämning och utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv *bereds av näringsutskottet.*

4.6.15

Arbetsmarknadsutskottet skall bereda ärenden om arbetsmarknadspolitik, arbetsrätt, *arbetstid, semester, arbetsmiljö* samt jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13. Arbetsmarknad och 14. Arbetsliv *tillhör arbetsmarknadsutskottets beredning.*

Arbetsmarknadsutskottet skall bereda ärenden om

1. arbetsmarknadspolitik,
2. *arbetslivspolitik med* arbetsrätt samt,
3. jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv *bereds av arbetsmarknadsutskottet.*

4.6.16

Bostadsutskottet skall bereda ärenden om *bostadspolitiken*, hyra, bostadsrätt, tomträtt, vattenrätt, bebyggelseplanläggning, byggnadsväsendet, fysisk planering, expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet. *Det skall även bereda ärenden om* länsförvaltningen och rikets administrativa indelning samt sådana kommunfrågor som *icke* tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18. Samhällsplanering, bo-

Bostadsutskottet skall bereda ärenden om

1. *bostadspolitik*,
2. hyra, bostadsrätt och tomträtt,
3. vattenrätt,
4. bebyggelseplanläggning,
5. byggnadsväsendet,
6. fysisk planering,
7. expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet,
8. länsförvaltningen och rikets administrativa indelning samt
9. sådana kommunfrågor som *inte* tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsför-

Nuvarande lydelse

stadsförsörjning och byggande *tillhör bostadsutskottets beredning.*

Annat ärende än budgetpropositionen får delas mellan två eller flera utskott endast om särskilda skäl föranleder det.

8 §

Föreslagen lydelse

sörjning och byggande *bereds av bostadsutskottet.*

Delning av ärende mellan flera utskott

7 §

Andra ärenden än budgetpropositionen får delas mellan två eller flera utskott endast om det finns särskilda skäl för det.

Samarbetet mellan utskotten

8 §

Ett utskott får bereda ett annat utskott tillfälle att yttra sig i ett ärende eller en fråga som berör detta utskotts beredningsområde. Innan ett utskott avger ett betänkande med förslag i ett ärende som väckts inom riksdagen, skall finansutskottet beredas tillfälle att yttra sig, om förslaget kan innebära mer betydande framtida återverkningar på de offentliga utgifterna och inkomsterna.

Om minst fem av ledamöterna i ett utskott vid behandlingen av ett ärende begär det, skall utskottet inhämta ett yttrande enligt första stycket. Det samma skall gälla om en sådan begäran framställs utan samband med behandlingen av ett ärende, om frågan gäller arbetet inom Europeiska unionen. Utskottet får avslå en begäran om ett yttrande, om den framställts vid behandlingen av ett ärende och utskottet finner att den begärda åtgärden skulle fördröja ärendets behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Utskottet skall i så fall i sitt betänkande redovisa skälen till att begäran har avslagits.

Ett utskott får komma överens med ett eller flera utskott att bereda ett ärende gemensamt genom deputerade i ett sammansatt utskott.

Behandlingstvång

9 §

Nuvarande lydelse

Utskott skall avgiva betänkande i ärende som har hänvisats till utskottet och som ej har återkallats. Utskott kan dock överflytta ärende till annat utskott, om detta samtycker därtill, eller överenskomma med ett eller flera utskott att de skall bereda ärendet gemensamt genom deputerade i sammansatt utskott. Sådant utskott avgiver betänkande till riksdagen.

Innan utskott avgiver betänkande med förslag i ärende, som väckts inom riksdagen, skall finansutskottet beredas tillfälle att yttra sig, om förslaget kan innebära mer betydande framtida återverkningar på de offentliga utgifterna och inkomsterna.

Betänkande i ärende vars behandling har uppskjutits från en valperiod för riksdagen till nästa skall avgivas av utskott som har tillsatts av den nyvalda riksdagen.

Utskott skall till anmälan till kammaren av vilande beslut som sägs i 3 kap. 16 § föga yttrande i ärendet.

Har lagförslag vilat enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen, skall utskottet avgiva nytt betänkande i ärendet.

*Tilläggsbestämmelser**4.8.1**9 §*

Ärende, i vilket utskott har avgivit betänkande, skall från kammaren återförvisas till utskottet för ytterligare beredning, om minst en tredjedel av de röstande ansluter sig till yrkande om det. Återförvisning enligt denna paragraf får ej göras mer än en gång i samma ärende.

Föreslagen lydelse

Utskotten skall avge betänkanden i de ärenden som har hänvisats till dem och som inte har återkallats. Sammansatta utskott avger betänkanden till riksdagen.

Betänkanden i ärenden vars behandling har uppskjutits till nästa valperiod enligt bestämmelserna i 5 kap. 10 § skall avges av de utskott som har tillsatts av den nyvalda riksdagen.

Ett utskott skall tillsammans med anmälan till kammaren av ett vilande beslut enligt 3 kap. 14 § lämna ett yttrande i ärendet.

Om ett lagförslag har vilat i minst tolv månader enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen, skall utskottet avge ett nytt betänkande i ärendet.

*Tilläggsbestämmelse**4.9.1*

Beslut av finansutskottet i en fråga som avses i 9 kap. 4 § regeringsformen meddelas regeringen genom en skrivelse.

Återförvisning och hänvisning till ett annat utskott*10 §*

Ett ärende, i vilket ett utskott har avgett ett betänkande, skall återförvisas av kammaren till utskottet för ytterligare beredning, om minst en tredjedel av de röstande ansluter sig till ett yrkande om det. Återförvisning enligt denna paragraf får inte göras mer än en gång i samma ärende.

Nuvarande lydelse

Kammaren *kan* även hänvisa ärendet till annat utskott för ytterligare beredning. *Föreligger* samtidigt yrkande *här* om och yrkande om återförvisning, skall sistnämnda yrkande prövas först. Beslutas därvid återförvisning, *förfaller* yrkandet om hänvisning till annat utskott.

10 §

Statlig myndighet skall lämna upplysningar och *avgiva* yttrande, då utskott begär det, om *ej* annat följer av 12 § andra stycket. *Sådan* skyldighet *åligger* dock regeringen endast i fråga om arbetet inom Europeiska unionen på utskottets ämnesområde. Myndighet som *ej* lyder under riksdagen *kan* hänskjuta begäran från utskott till *regeringens* avgörande.

Begär minst fem av ledamöterna i ett utskott vid behandlingen av ett ärende att upplysningar eller yttrande skall inhämtas enligt första stycket, skall utskottet *föranstalta om detta*. Detsamma skall gälla om en sådan begäran framställts utan samband med behandlingen av ett ärende, om frågan gäller arbetet inom Europeiska unionen. Utskottet får avslå en begäran om upplysningar eller yttrande, om den framställts vid behandlingen av ett ärende och utskottet finner att den begärda åtgärden skulle fördröja ärendets behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Utskottet skall i så fall i sitt betänkande redovisa skälen till att begäran har avslagits.

Konstitutionsutskottet får *icke* *avgiva* förklaring, att 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen *icke* är tillämpligt i fråga om visst lagförslag, utan att *lagrådet* har yttrat sig i sa-

Föreslagen lydelse

Kammaren *får* även hänvisa ärendet till *ett* annat utskott för ytterligare beredning. *Om det* samtidigt *finns ett* yrkande *om detta* och *ett* yrkande om återförvisning, skall *det* sistnämnda yrkandet prövas först. *Om* återförvisning *beslutas*, *faller* yrkandet om hänvisning till *ett* annat utskott.

Statliga myndigheters skyldighet att lämna upplysningar och avge yttrande till ett utskott

11 §

En statlig myndighet skall lämna upplysningar och *avge* yttrande, då *ett* utskott begär det, om *inte* annat följer av 13 § tredje stycket. *Denna* skyldighet *har* dock regeringen endast i fråga om arbetet inom Europeiska unionen på utskottets ämnesområde. *En myndighet* som *inte* lyder under riksdagen *får* hänskjuta *en* begäran från *ett* utskott till *regeringen* för avgörande.

Om minst fem av ledamöterna i ett utskott vid behandlingen av ett ärende begär *det*, skall utskottet *inhämta* upplysningar eller *ett* yttrande enligt första stycket. Detsamma skall gälla om en sådan begäran framställts utan samband med behandlingen av ett ärende, om frågan gäller arbetet inom Europeiska unionen. Utskottet får avslå en begäran om upplysningar eller *ett* yttrande, om den framställts vid behandlingen av ett ärende och utskottet finner att den begärda åtgärden skulle fördröja ärendets behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Utskottet skall i så fall i sitt betänkande redovisa skälen till att begäran har avslagits.

Konstitutionsutskottet får *inte* *avge* förklaring att 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen *inte* är tillämpligt i fråga om *ett* visst lagförslag, utan att *Lagrådet* har yttrat sig.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

ken.

11 §

Utskott sammanträder när riksdagsarbetet kräver det.

Tid för utskottens sammanträden

12 §

Ett utskott sammanträder när riksdagsarbetet kräver det.

Tilläggsbestämmelser

4.11.1

Utskott sammanträder första gången på kallelse av talmannen inom två dagar efter valet. Därefter sammanträder utskottet på kallelse av ordföranden. För ändamål som sägs i 9 kap. 4 § regeringsformen skall talmannen sammankalla finansutskottet också på begäran av regeringen.

Personlig kallelse skall *utgå* till samtliga ledamöter och suppleanter. *Kallelsen* bör om möjligt anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet.

4.11.2

Utskott får sammanträda samtidigt med kammaren endast om *förhandlingen* i kammaren avser annat än ärendes avgörande eller val och utskottet i förväg har *medgivit* det genom enhälligt beslut.

4.11.3

Innan ordförande har valts, *föres* ordet av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde.

4.11.4

Över sammanträde med utskott *föres* protokoll.

4.12.1

Ett utskott sammanträder första gången på kallelse av talmannen inom två dagar efter valet. Därefter sammanträder utskottet på kallelse av ordföranden. *Ordföranden skall kalla utskottet till sammanträde om minst fem ledamöter av utskottet begär det.* För ändamål som sägs i 9 kap. 4 § regeringsformen skall talmannen sammankalla finansutskottet också på begäran av regeringen.

En personlig kallelse skall skickas till samtliga ledamöter och suppleanter. Kallelsen bör om möjligt anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet.

4.12.2

Ett utskott får sammanträda samtidigt med kammaren endast om *överläggningen* i kammaren avser annat än *ett* ärendes avgörande eller *ett* val och utskottet i förväg har *medgett* det genom *ett* enhälligt beslut.

4.12.3

Innan *en* ordförande har valts, *förs* ordet av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde.

4.12.4

Protokoll *skall föras vid utskottssammanträden.*

Slutna och öppna utskottssammanträden

Nuvarande lydelse

12 §

Utskott skall sammanträda inom stängda dörrar. Om särskilda skäl föreligger, kan utskottet medgiva att även annan än ledamot, suppleant och tjänsteman i utskottet är närvarande. Utskottet kan dock besluta att sammanträde till den del det avser inhämtande av upplysningar helt eller delvis skall vara offentligt.

Vid offentlig del av utskottssammanträde är företrädare för statlig myndighet *ej* skyldig att lämna uppgift för vilken sekretess gäller hos myndigheten.

Tilläggsbestämmelser

4.12.1

Ljud- eller bildupptagning vid offentlig del av utskottssammanträde får äga rum efter överenskommelse med utskottet.

4.12.2

Vid offentlig del av utskottssammanträde skall finnas särskilda platser för åhörare. Åhörare som uppträder störande kan genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörare, kan ordföranden utvisa samtliga åhörare.

Besökare till offentlig del av utskottssammanträde skall på *anmodan* avlämna ytterkläder och väskor samt föremål, som kan användas för att störa ordningen vid sammanträdet, för förvaring under besöket i för ändamålet avsedda utrymmen. Den som inte efterkommer sådan *anmodan* får vägras tillträde till sammanträdet.

Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll vid sammanträde med riksdagens kammare och utskott.

13 §

Föreslagen lydelse

13 §

Ett utskott skall sammanträda inom stängda dörrar. Utskottet får dock besluta att ett sammanträde till den del det avser inhämtande av upplysningar helt eller delvis skall vara offentligt.

Ett utskott får medge att även någon annan än en ledamot, en suppleant eller en tjänsteman i utskottet är närvarande vid ett slutet sammanträde, om det finns särskilda skäl.

Vid en offentlig del av ett utskottssammanträde är företrädare för en statlig myndighet *inte* skyldig att lämna en uppgift för vilken sekretess gäller hos myndigheten.

4.13.1

Ljud- eller bildupptagning vid en offentlig del av ett utskottssammanträde får göras om inte utskottet beslutar annorlunda.

4.13.2

Vid en offentlig del av ett utskottssammanträde skall det finnas särskilda platser för åhörare. Åhörare som uppträder störande får genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får ordföranden utvisa samtliga åhörare.

Besökare till en offentlig del av ett utskottssammanträde skall på *uppmaning* lämna in ytterkläder och väskor samt sådana föremål som kan användas för att störa ordningen vid sammanträdet. Den som inte följer en sådan *uppmaning* får vägras tillträde till sammanträdet. De inlämnade tillhörigheterna förvaras under besöket i särskilda utrymmen.

Jäv vid ett utskottssammanträde

14 §

Nuvarande lydelse

I utskott får ingen närvara, när ärende som personligen rör honom eller någon *honom* närstående *förekommer till överläggning eller beslut*.

14 §

Omröstning inom utskott skall göras öppet. *Ar rösterna lika delade*, gäller den mening som ordföranden biträder.

Ledamot som har förlorat vid omröstning inom utskott *kan* till utskottets betänkande *foga* reservation med yrkande. Betänkandet får dock *icke* fördröjas därigenom.

15 §

Ledamot, suppleant eller tjänsteman i utskott får *ej* obehörigen *yppa* vad som enligt beslut av regeringen eller utskottet skall hållas hemligt med hänsyn till rikets säkerhet eller av annat synnerligen viktigt skäl, som betingas av förhållandet till främmande stat eller mellanfolklig organisation.

16 §

I utskottens beredning av ärendena skall ingå uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom de ämnesområden som för varje utskott anges i 4–6 §§ med tillhörande tilläggsbestämmelser.

Föreslagen lydelse

Ingen får närvara i *ett* utskott, när *ett* ärende som personligen rör honom *eller henne* eller någon närstående *behandlas*.

Omröstning och reservationsrätt i utskotten

15 §

En omröstning inom *ett* utskott skall göras öppet. *Om det blir lika röstetal*, gäller den mening som ordföranden biträder.

En ledamot som har förlorat vid *en* omröstning inom *ett* utskott *får* till utskottets betänkande *lämna en* reservation med *ett* yrkande. *Om omröstningen gällde utskottets ställningstagande i ett yttrande till ett annat utskott, får ledamoten lämna en avvikande mening till yttrandet*. Betänkandet *eller yttrandet* får dock *inte* fördröjas därigenom.

Särskilt yttrande

16 §

En ledamot *får* förklara sitt ställningstagande i ett särskilt yttrande till ett utskottsbetänkande eller till ett yttrande till ett annat utskott.

Tystnadsplikt i utskotten

17 §

En ledamot, *en* suppleant eller *en* tjänsteman i *ett* utskott får *inte* obehörigen *röja* vad som enligt beslut av regeringen eller utskottet skall hållas hemligt med hänsyn till rikets säkerhet eller av annat synnerligen viktigt skäl, som betingas av förhållandet till *en* främmande stat eller *en* mellanfolklig organisation.

Utskottens uppföljning och utvärdering

18 §

I utskottens beredning av ärendena skall ingå uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom de ämnesområden som för varje utskott anges i 4–6 §§ med tillhörande tilläggsbestämmelser.

Utskottens utrikesresor

19 §

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ett utskott skall samråda med riksdagsstyrelsen, innan det fattar beslut om en utrikesresa. Styrelsen skall uttala sig om i vad mån resan lämpligen bör genomföras. Därvid skall hänsyn tas till riksdagens internationella förbindelser, till kostnaderna och till omständigheterna i övrigt.

Styrelsen får meddela närmare bestämmelser om utskottens utrikesresor.

5 kap. Ärendenas avgörande

Anmälan och bordläggning av utskottsbetänkanden

1 §

Utskotts betänkande skall före ärendets avgörande bordläggas vid två sammanträden med kammaren, om ej riksdagen på utskottets eller talmannens förslag beslutar att ärendet skall avgöras efter endast en bordläggning. Bestämmelser om ytterligare bordläggning av utskottsbetänkande finns i 6 § andra stycket.

Yrkande enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen att lagförslag skall vila får framställas när utskottets betänkande över förslaget har anmälts i kammaren.

Ett utskottsbetänkande skall anmälas i kammaren och före avgörandet bordläggas vid två sammanträden med kammaren, om inte riksdagen på utskottets eller talmannens förslag beslutar att ärendet skall avgöras efter endast en bordläggning. Bestämmelser om ytterligare bordläggning av utskottsbetänkanden finns i 7 § andra stycket.

Ett yrkande enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen att ett lagförslag skall vila i minst tolv månader får framställas när utskottets betänkande över förslaget har anmälts i kammaren.

Tillägsbestämmelser

5.1.1

Utskottsbetänkande får inte anmälas i kammaren förrän det har delats ut till riksdagens ledamöter.

Talmannen skall samråda med utskottets ordförande och vice ordförande innan han väcker förslag som avses i 1 § första stycket. När talmannen väcker sådant förslag skall detta anmälas i kammaren i samband med att utskottsbetänkandet anmäls till bordläggning.

Ett utskottsbetänkande får inte anmälas i kammaren förrän det har delats ut till riksdagens ledamöter.

Talmannen skall samråda med utskottets ordförande och vice ordförande innan han eller hon väcker förslag att ett ärende skall avgöras efter endast en bordläggning. När talmannen väcker ett sådant förslag skall detta anmälas i kammaren i samband med att utskottsbetänkandet anmäls till bordläggning.

5.1.2

Vill ledamot inför avgörandet av ett ärende framställa yrkande som ej

Nuvarande lydelse

redovisas i utskottets betänkande, skall han snarast möjligt underrätta talmannen om yrkandet. Yrkandet bör sättas upp skriftligt och delas ut till ledamöterna innan ärendet avgöres; motiveringen skall därvid utelämnas.

Föreslagen lydelse

5.1.3

Yrkande som avses i 1 § andra stycket framställs skriftligen och upptages om möjligt på kammarens föredragningslista.

Ett yrkande att ett lagförslag skall vila i minst tolv månader framställs skriftligen och tas om möjligt upp på kammarens föredragningslista.

Bordläggning och tid för avgörande av vissa andra ärenden

2 §

Ärende om folkomröstning i grundlagsfråga eller om misstroendeförklaring skall ligga på kammarens bord till det andra sammanträdet efter det då yrkandet framställdes och avgöras senast vid det därpå följande sammanträdet.

Vad sålunda har föreskrivits äger motsvarande tillämpning på förslag av talmannen till ny statsminister. Därvid skall iakttas den i 6 kap. 2 § andra stycket regeringsformen föreskrivna fristen.

Yrkanden om folkomröstning i en grundlagsfråga eller om en misstroendeförklaring skall ligga på kammarens bord till det andra sammanträdet efter det då yrkandet framställdes. Ärendet skall avgöras senast vid nästa sammanträde.

Ett förslag av talmannen till ny statsminister skall ligga på kammarens bord till det andra sammanträdet efter det då förslaget framställdes. Ärendet skall i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. 2 § andra stycket regeringsformen avgöras senast på fjärde dagen efter den då förslaget framställdes.

Yrkanden under överläggningen om ett utskottsbetänkande

3 §

Under överläggningen om ett utskottsbetänkande får en ledamot yrka bifall till och avslag på de förslag till beslut som finns i betänkandet.

Bestämmelser om yrkande och beslut om återförvisning till det utskott som har avgett betänkandet och hänvisning till ett annat utskott finns i 4 kap. 10 §.

Ärendenas avgörande

3 §

Ärende i vilket överläggning äger

4 §

Ett ärende i vilket överläggning

Nuvarande lydelse

rum får *ej upptagas* till avgörande förrän kammaren på talmannens förslag har funnit överläggningen avslutad. Utskottsbetänkande får *upptagas till avgörande* endast vid sammanträde som i *kallelse* enligt 2 kap. 5 § och i *föredragningslista* enligt 2 kap. 7 § *angivits* som arbetsplenum.

Ärende *avgöres* med acklamation eller, om ledamot yrkar det, genom omröstning. *Fordras för beslut anslutning från särskilt flertal*, skall ärendet alltid avgöras genom omröstning.

Avgörandet av ärende skall, om det behövs, delas upp på skilda beslut. *Föreligger yrkande som avses i 1 § andra stycket* att lagförslag skall vila och dessutom yrkande att förslaget skall förkastas, skall riksdagen pröva sistnämnda yrkande innan förslaget ställs under omröstning om omedelbart antagande.

Tilläggsbestämmelse

5.3.1

Föreligger yrkande att lagförslag skall vila enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen och uppnås vid omröstning angående förslaget icke den där angivna anslutningen, skall förslaget hänvisas till konstitutionsutskottet för prövning enligt femte stycket i nämnda paragraf. *Efter prövning hos utskottet skall ärendet på nytt anmälas i kammaren för handläggning enligt 1 § första stycket*. Har konstitutionsutskottet förklarat att tredje stycket i nämnda paragraf i regeringsformen är tillämpligt i fråga om förslaget, skall det, om det *ej heller då blir avgjort*, återförvisas till det utskott som har berett ärendet.

4 §

När ärende *avgöres* med acklamat-

Föreslagen lydelse

äger rum får *inte tas upp* till avgörande förrän kammaren på talmannens förslag har funnit att överläggningen är avslutad. Ett utskottsbetänkande får endast *avgöras* vid ett sammanträde som i *kallelsen* enligt 2 kap. 5 § och på *föredragningslistan* enligt 2 kap. 7 § *angetts* som ett arbetsplenum.

Ett ärende *avgörs* med acklamation eller, om *en* ledamot yrkar det, genom omröstning. *Om en särskild beslutsregel enligt 9 § skall tillämpas*, skall ärendet alltid avgöras genom omröstning.

Avgörandet av ett ärende skall, om det behövs, delas upp på skilda beslut. *Om det finns ett yrkande enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen att ett lagförslag skall vila i minst tolv månader* och dessutom ett yrkande att förslaget skall förkastas, skall riksdagen pröva *det* sistnämnda yrkandet innan förslaget ställs under omröstning om omedelbart antagande.

5.4.1

Om det finns ett yrkande enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen att ett lagförslag skall vila i minst tolv månader och om yrkandet vid omröstningen inte uppnår den majoritet av fem sjättedelar av de röstande som krävs enligt denna bestämmelse i regeringsformen för omedelbart antagande av förslaget, skall förslaget hänvisas till konstitutionsutskottet för prövning enligt femte stycket i nämnda paragraf i regeringsformen om vilandeförfarandet är tillämpligt i fråga om lagförslaget. Om konstitutionsutskottet har förklarat att *förfarandet* är tillämpligt, skall riksdagen på nytt pröva om förslaget kan avslås eller omedelbart antas. I annat fall återförvisas det till det utskott som har berett ärendet.

Avgörande genom acklamation

5 §

När ett ärende *avgörs* med ackla-

Nuvarande lydelse

ion, skall talmannen ställa proposition på varje yrkande som *har framställts* under överläggningen. Propositionen avfattas så att den kan besvaras med ja eller nej. Talmannen *tillkännagiver* hur beslutet har *utfallit* enligt hans uppfattning och befäster det med klubbslag, om *ej* omröstning *begäres*.

5 §

När ärende *avgöres* genom omröstning, *ställes mot* det yrkande, som enligt talmannens uppfattning har *vunnit riksdagens bifall*, eller när acklamation *ej* har skett, *mot* det yrkande, som talmannen bestämmer, annat yrkande som kontraposition. *Föreligger* flera än två yrkanden som kan ställas mot varandra, skall först med tillämpning av 4 § *beslutas* vilket yrkande som skall vara kontraposition.

Omröstning *göres* öppet. Talman-
nen *tillkännagiver* hur omröstningen har utfallit och befäster beslutet med klubbslag.

Föreslagen lydelse

mation, skall talmannen ställa proposition på varje yrkande som *har lagts fram* under överläggningen. Propositionen avfattas så att den kan besvaras med ja eller nej. Talmannen *tillkännager* hur beslutet har *blivit* enligt hans *eller hennes* uppfattning och befäster det med *ett* klubbslag, om *inte* omröstning *begärs av någon ledamot*.

Avgörande genom omröstning

6 §

När ett ärende *avgörs* genom omröstning, *är huvudpropositionen* det yrkande som *riksdagen* enligt talmannens uppfattning har *bifallit med acklamation*. När acklamation *inte* har skett, *är huvudpropositionen* det yrkande som talmannen bestämmer. *Mot huvudpropositionen ställs ett annat yrkande som kontraposition. Om det finns* flera än två yrkanden som kan ställas mot varandra, skall *riksdagen* först, med tillämpning av 5 §, *besluta* vilket yrkande som skall vara kontraposition.

Omröstning *görs* öppet. *I enlighet med bestämmelsen i 4 kap. 5 § regeringsformen är riksdagens beslut det förslag som stöds av mer än hälften av de röstande, om inte något annat anges i regeringsformen eller i denna lag.* Talmannen *tillkännager* hur omröstningen har utfallit och befäster beslutet med *ett* klubbslag.

Tilläggsbestämmelser

5.5.1

Då omröstning skall äga rum, upprättar talmannen omröstningsproposition. *Fordras i visst fall för beslut anslutning från särskilt flertal, anges det i omröstningspropositionen.*

Sedan ledamöterna efter förvarning har intagit sina platser i plenisalen, läses omröstningspropositionen upp och *underställes* kammaren för godkännande.

Omröstning *kan* förrättas med upp-

5.6.1

Då *en* omröstning skall äga rum, upprättar talmannen *en* omröstningsproposition. *Om en särskild beslutsregel enligt 9 § skall tillämpas i ett visst fall, anges det i omröstningspropositionen.*

Sedan ledamöterna efter förvarning har intagit sina platser i plenisalen, läses omröstningspropositionen upp och *underställs* kammaren för godkännande.

En omröstning *får* förrättas med

Nuvarande lydelse

resning. Om talmannen efter omröstning med uppresning *finner tvekan råda* om omröstningens resultat eller ledamot begär rösträkning, *verkställs* ny omröstning med omröstningsapparat eller, när *sådan icke* kan användas, med namnupprop.

5.5.2

Vid omröstning med uppresning uppmanar talmannen först de ledamöter som vill rösta för ja-propositionen att resa sig och riktar därefter samma uppmaning till de ledamöter som vill rösta för nej-propositionen.

Vid omröstning med omröstningsapparat *fotograferas den tablå som visar* hur varje ledamot har röstat.

Vid omröstning med namnupprop *anmodar* talmannen två ledamöter att *taga* plats vid talmansbordet för att föra anteckningar över omröstningen. Vice talmännen ropas upp först och därefter övriga ledamöter efter platsnummer i plenisalen. Något av följande svar skall *avgivas*: ja, nej, avstår.

6 §

Uppkommer lika röstetal vid omröstning om vilket yrkande som skall vara kontraposition, *avgöres* utgången genom lottning.

Är rösterna lika delade i huvudomröstning skall ärendet bordläggas. *Uppkommer* när ärendet *ånyo* behandlas lika röstetal vid huvudomröstning i ärendet ställer talmannen proposition på förslag om återförvisning av ärendet till utskottet. Ärendet skall återförvisas om minst hälften av de röstande förenar sig *härom*. *Beslutas ej återförvisning*, avgör lotten vilken mening som skall vara riksdagens beslut.

Efter återförvisning *upptages* ärendet på nytt i sin helhet till avgörande i kammaren. *Uppstår därvid* åter lika

Föreslagen lydelse

uppresning. Om talmannen efter omröstning med uppresning *tvekar* om omröstningens resultat eller *en* ledamot begär rösträkning, *sker en* ny omröstning med omröstningsapparat eller, när *den inte* kan användas, med namnupprop.

5.6.2

Vid *en* omröstning med uppresning uppmanar talmannen först de ledamöter som vill rösta för ja-propositionen att resa sig och riktar därefter samma uppmaning till de ledamöter som vill rösta för nej-propositionen.

Vid *en* omröstning med omröstningsapparat *registreras* hur varje ledamot har röstat.

Vid *en* omröstning med namnupprop *uppmanar* talmannen två ledamöter att *ta* plats vid talmansbordet för att föra anteckningar över omröstningen. Vice talmännen ropas upp först och därefter övriga ledamöter efter platsnummer i plenisalen. Något av följande svar skall *avges*: ja, nej, avstår.

Förfarandet vid lika röstetal

7 §

Om det blir lika röstetal vid *en* omröstning om vilket yrkande som skall vara kontraposition, *avgörs* utgången genom lottning.

Om det blir lika röstetal i *en* huvudomröstning, skall ärendet bordläggas. *Om det blir* lika röstetal *när* ärendet behandlas *på nytt*, ställer talmannen proposition på förslag om återförvisning av ärendet till utskottet för *ytterligare beredning*. Ärendet skall återförvisas om minst hälften av de röstande förenar sig *om detta*. *I annat fall* avgör lotten vilken mening som skall vara riksdagens beslut.

Efter återförvisning *upptas* ärendet på nytt i sin helhet till avgörande i kammaren. *Om det åter blir* lika röste-

Nuvarande lydelse

röstetal vid huvudomröstning, skall lottning äga rum *genast*.

7 §

Har avgörandet i lagärende delats upp på två eller flera beslut, får riksdagen omedelbart efter det sista delbeslutet på förslag av talmannen eller ledamot besluta att ärendet skall för ytterligare beredning återförvisas till utskottet. Beslutar riksdagen återförvisning, har delbesluten *förfallit*. Beslut enligt denna paragraf om återförvisning av ärende får *ej* upprepas.

8 §

Fördras för beslut *anslutning från särskilt flertal* och *föreligger mer än ett förslag till sådant beslut*, *utväljer* riksdagen först, med tillämpning av vad som gäller i allmänhet, ett av förslagen. Därefter *avgöres* om detta förslag skall *antagas* eller förkastas. *Vad som sägs i första meningen* skall tillämpas även när fråga är om flera lagförslag som är oförenliga inbördes och yrkande har väckts att något av dem skall vila enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen.

Föreligger samtidigt två eller flera yrkanden om folkomröstning beträffande samma vilande grundlagsförslag eller om misstroendeförklaring mot samma statsråd, skall endast en omröstning äga rum.

Föreslagen lydelse

tal vid huvudomröstning, skall *avgörandet ske genom* lottning.

Återförvisning av lagärenden som avgjorts genom delbeslut

8 §

Om avgörandet i *ett* lagärende har delats upp på två eller flera beslut, får riksdagen omedelbart efter det sista delbeslutet på förslag av talmannen eller *en* ledamot besluta att ärendet skall återförvisas till utskottet för ytterligare beredning. *Om* riksdagen beslutar *om* återförvisning, har delbesluten *fallit*. Beslut enligt denna paragraf om återförvisning av *ett* ärende får *inte* upprepas.

Beslut med särskild beslutsregel

9 §

Om det för beslut *krävs annat än enkel majoritet* och *det finns fler än ett förslag till ett sådant beslut gäller följande*. Riksdagen *väljer* först, med tillämpning av vad som gäller *för beslut* i allmänhet, ett av förslagen. Därefter *avgörs, med tillämpning av den särskilda beslutsregeln*, om detta förslag skall *antas* eller förkastas. *Detta förfarande* skall tillämpas även när *det* är fråga om flera lagförslag som är oförenliga inbördes och *ett* yrkande har väckts att något av dem skall vila *i minst tolv månader* enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen.

Om det samtidigt *finns* två eller flera yrkanden om folkomröstning beträffande samma vilande grundlagsförslag eller om misstroendeförklaring mot samma statsråd, skall endast en omröstning äga rum.

Uppskov med behandlingen av ärenden

10 §

Nuvarande lydelse

Ärende skall avgöras under den valperiod då det väckts. Ärende som gäller statsbudgeten för närmast följande budgetår skall *dock* avgöras före budgetårets ingång *såvida* det *icke* utan olägenhet för budgetregleringen kan avgöras senare.

Genom särskilt beslut kan riksdagen medgiva att behandlingen av ärende får uppskjutas till första riksmötet i nästa valperiod.

Om uppehåll görs i kammarens arbete med anledning av extra val, skall ärende som riksdagen *icke* har hunnit avgöra anses utan särskilt beslut uppskjutat till nästa valperiod.

Lagförslag, som har vilat i tolv månader enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen, skall prövas före utgången av kalenderåret därpå. Har lagförslag ett nära samband med lagförslag som vilar enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen, kan riksdagen besluta att det *får* avgöras inom den tid som gäller för prövningen av det vilande lagförslaget. Kan ärende som avses i detta stycke till följd av *förordnande* om extra val *icke* avgöras på föreskriven tid, skall det avgöras snarast möjligt efter det att den nyvalda riksdagen har sammanträtt.

Föreslagen lydelse

Ett ärende skall avgöras under den valperiod då det väckts. Riksdagen *får dock medge* att behandlingen får uppskjutas till *det* första riksmötet i nästa valperiod. *Behandlingen av ett ärende som väckts under ett uppehåll i kammarens arbete som sträcker sig fram till det första riksmötet i nästa valperiod anses vara uppskjuten till detta riksmöte. Detsamma gäller behandlingen av ett ärende som riksdagen inte har hunnit avgöra då ett uppehåll görs i kammarens arbete med anledning av ett extra val.*

Ärende som gäller statsbudgeten för närmast följande budgetår skall avgöras före budgetårets ingång *om* det *inte* utan olägenhet för budgetregleringen kan avgöras senare.

Ett lagförslag som har vilat i tolv månader enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen skall prövas före utgången av kalenderåret därpå. *Om ett annat lagförslag har ett nära samband med ett lagförslag som vilar enligt denna bestämmelse, får riksdagen besluta att det skall avgöras inom den tid som gäller för prövningen av det vilande lagförslaget. Om ett ärende som avses i detta stycke till följd av beslut om extra val inte kan avgöras på föreskriven tid, skall det avgöras snarast möjligt efter det att den nyvalda riksdagen har sammanträtt.*

Tilläggsbestämmelser

5.10.1

Beslut att ärende får uppskjutas fattas på *framställning* av utskott, till vars handläggning ärendet hör. Kammaren *kan* även utan *sådan framställning* besluta uppskov i samband med *behandlingen av utskottsbetänkande*.

Beslut att *behandlingen av ett* ärende får uppskjutas fattas på *förslag* av *det* utskott, till vars handläggning ärendet hör. Kammaren *får* även utan *sådant förslag* besluta om uppskov.

5.10.2

Beslut enligt 10 § *fyärde* stycket andra meningen fattas på *framställ-*

Beslut enligt 10 § *tredje* stycket andra meningen fattas på *förslag* av

Nuvarande lydelse

ning av det utskott till vars handläggning ärendet hör.

Föreslagen lydelse

det utskott till vars handläggning ärendet hör.

Slutligt beslut i ärende som vilat över ett val

11 §

Ärende angående grundlag skall avgöras vid första riksmötet i den valperiod då slutligt beslut enligt 8 kap. 15 § regeringsformen först får fattas, såvida ej förslaget i ärendet dessförinnan förkastas eller avgörandet genom särskilt beslut uppskjutes till annat riksmöte. Sådant beslut kan upprepas. I fråga om uppskov äger bestämmelserna i 10 § tredje stycket motsvarande tillämpning. Ärendet skall avgöras slutligt före nästa ordinarie val till riksdagen.

Har vilande förslag till grundlagsändring eller till annat beslut som fattas i samma ordning förkastats vid folkomröstning, skall det utskott till vars handläggning frågan hör göra anmälan därom till kammaren.

Ett ärende som har vilat över ett val i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. 15 och 16 §§ regeringsformen skall avgöras vid det första riksmötet i den valperiod då slutligt beslut enligt dessa bestämmelser i regeringsformen först får fattas, om inte förslaget i ärendet dessförinnan förkastas. Avgörandet får genom beslut av riksdagen uppskjutas till ett annat riksmöte. Beslutet får upprepas. Ärendet skall avgöras slutligt före nästa ordinarie val till riksdagen.

I fråga om uppskov i samband med extra val skall bestämmelserna i 10 § första stycket tillämpas.

Om ett vilande förslag till grundlagsändring eller till ett annat beslut som fattas i samma ordning har förkastats vid en folkomröstning, skall det utskott till vars handläggning frågan hör göra anmälan om detta till kammaren.

Tilläggsbestämmelse

5.11.1

Tilläggsbestämmelsen 5.10.1 äger motsvarande tillämpning i fråga om uppskov med slutligt beslut i ärende angående grundlag.

Beslut om uppskov med slutligt beslut i ett ärende som har vilat över ett val i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. 15 och 16 §§ regeringsformen fattas på förslag av det utskott till vars handläggning ärendet hör.

Beslut under budgetprocessen

12 §

Riksdagen kan genom lag besluta att hänföra statsutgifter till utgiftsområden.

Har riksdagen fattat beslut enligt första stycket, fastställer riksdagen för närmast följande budgetår genom ett särskilt beslut

dels för varje utgiftsområde en ut-

Riksdagen får genom lag besluta att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden.

Om riksdagen har fattat beslut enligt första stycket, fastställer riksdagen för det närmast följande budgetåret genom ett enda beslut

dels för varje utgiftsområde en ut-

Nuvarande lydelse

giftsram, som anger det belopp till vilket summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna högst får uppgå,

dels en beräkning av inkomsterna på statsbudgeten.

Beslut om anslag eller andra utgifter i staten får *icke* fattas innan beslut fattats enligt andra stycket. Anslag eller andra utgifter i staten fastställs för varje utgiftsområde genom ett *särskilt* beslut.

Beslut om anslag för löpande budgetår som innebär att en utgiftsram påverkas får *icke* fattas innan beslut om godkännande av ändrad utgiftsram fattats.

Föreslagen lydelse

giftsram, som anger det belopp till vilket summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna högst får uppgå,

dels en beräkning av inkomsterna på statsbudgeten.

Beslut om anslag eller andra utgifter i staten får *inte* fattas innan *ett* beslut fattats enligt andra stycket. Anslag eller andra utgifter i staten fastställs för varje utgiftsområde genom ett *enda* beslut.

Beslut om anslag för löpande budgetår som innebär att en utgiftsram påverkas får *inte* fattas innan *ett* beslut om godkännande av *en* ändrad utgiftsram fattats.

Tilläggsbestämmelse

5.12.1

Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1. Rikets styrelse, 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3. Skatt, tull och exekution, 4. Rättsväsendet, 5. Internationell samverkan, 6. Totalförsvaret, 7. Internationellt bistånd, 8. Invandrare och flyktingar, 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13. Arbetsmarknad, 14. Arbetsliv, 15. Studiestöd, 16. Utbildning och universitetsforskning, 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19. Regional utjämning och utveckling, 20. Allmän miljö- och naturvård, 21. Energi, 22. Kommunikationer, 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24. Näringsliv, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. *Statsskuldräntor* m.m. och 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

Beslut i fråga om vilka ändamål och verksamheter som skall innefattas i ett utgiftsområde fattas i samband med beslut med anledning av den ekonomiska

Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1 Rikets styrelse, 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3 Skatt, tull och exekution, 4 Rättsväsendet, 5 Internationell samverkan, 6 Totalförsvaret, 7 Internationellt bistånd, 8 Invandrare och flyktingar, 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13 Arbetsmarknad, 14 Arbetsliv, 15 Studiestöd, 16 Utbildning och universitetsforskning, 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19 Regional utjämning och utveckling, 20 Allmän miljö- och naturvård, 21 Energi, 22 Kommunikationer, 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24 Näringsliv, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 *Statsskuldräntor* m.m. och 27 Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

vårpropositionen.

Riksdagens skrivelser

13 §

Riksdagens beslut med anledning av proposition *samt annat beslut*, varom regeringen skall underrättas, meddelas regeringen genom skrivelse.

Om ett riksdagsbeslut kräver verkställighet, skall det organ som har att verkställa beslutet underrättas genom en skrivelse. Riksdagens beslut med anledning av en proposition eller en framställning skall alltid meddelas regeringen respektive det riksdagsorgan som lämnat framställningen genom en skrivelse.

Tillägsbestämmelser

5.13.1

Riksdagens skrivelser *sättes* upp av kammarkansliet och undertecknas av talmannen.

Utskott som har berett ärende skall få del av kammarens beslut i ärendet.

Riksdagens skrivelser *sätts* upp av kammarkansliet och undertecknas av talmannen.

Utskott som har berett *ett* ärende skall få del av kammarens beslut i ärendet.

6 kap. Interpellationer och frågor till statsråd**Interpellationer**

1 §

Interpellation skall ha bestämt innehåll och vara försedd med motivering.

En interpellation skall ha ett bestämt innehåll och vara försedd med en motivering. Talmannen beslutar att en interpellation får framställas. Om talmannen anser att en interpellation strider mot grundlag eller denna lag, skall han eller hon vägra tillstånd till att interpellationen framställs och ange skäl för detta beslut. Om kammaren ändå begär att interpellationen skall få framställas skall talmannen hänvisa frågan till konstitutionsutskottet för avgörande. Talmannen får inte vägra tillstånd till interpellationen om utskottet har förklarat att den inte strider mot grundlag eller denna lag.

Interpellation besvaras inom två veckor från det att den *ingetts*. Gör kammaren under tvåveckorsperioden uppehåll i sitt arbete förlängs tiden med vad som motsvarar uppehållet.

*En interpellation besvaras av ett statsråd inom två veckor från det att den *getts in*. Om kammaren under tvåveckorsperioden gör ett uppehåll i sitt arbete, förlängs tiden med vad som motsvarar uppehållet.*

Nuvarande lydelse

Om svar inte lämnas inom den tid som angetts i andra stycket skall statsrådet meddela riksdagen varför svaret uteblir eller anstår. *Sådant meddelande får inte följas av överläggning.*

Interpellation *förfaller* om den *ej* har besvarats vid det riksmöte då den väcktes.

Föreslagen lydelse

Om ett svar inte lämnas inom den tid som *har* angetts i andra stycket, skall statsrådet meddela riksdagen varför svaret uteblir eller anstår. *Meddelandet får inte följas av överläggning.*

En interpellation faller om den *inte* har besvarats vid det riksmöte då den väcktes.

Tillägsbestämmelser

6.1.1

Interpellation *inges* till kammarkansliet. Den skall vara egenhändigt undertecknad av interpellanten. Talmannen låter utan dröjsmål statsrådet få del av interpellationen *och anmäler den vid närmast följande sammanträde med kammarkansliet.*

Talmannen fastställer efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna den dag under riksmöte då *interpellation* senast får *inges* till kammarkansliet. Om särskilda skäl *föreligger* får dock talmannen medge att *interpellationen* får framställas även om den *ingetts* efter denna dag.

En interpellation ges in till kammarkansliet. Den skall vara egenhändigt undertecknad av interpellanten. Talmannen *anmäler utan dröjsmål vid ett sammanträde med kammarkansliet beslut att interpellationen skall eller inte skall få framställas. Om talmannen har medgett att interpellationen får framställas, låter talmannen utan dröjsmål statsrådet få del av interpellationen.*

Talmannen fastställer efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna den dag under ett riksmöte då *interpellationer* senast får *ges in* till kammarkansliet. Om *det finns* särskilda skäl, får dock talmannen medge att *en interpellation* får framställas även om den *getts in* efter denna dag.

Interpellationen skall redovisas i riksdagens protokoll.

6.1.2

När statsråd *ämnar besvara interpellation*, bestämmer talmannen efter samråd med statsrådet och interpellanten vid vilket sammanträde svaret skall lämnas. Meddelande *härom* lämnas utan dröjsmål på sätt talmannen bestämmer och *tages* upp på föredragningslistan.

Talmannen bestämmer efter samråd med statsrådet och interpellanten vid vilket sammanträde svaret skall lämnas. Meddelande *om detta* lämnas utan dröjsmål på *det* sätt som talmannen bestämmer och *tas* upp på föredragningslistan.

Svar på interpellation får delas ut

Svaret på *en* interpellation får delas

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

till ledamöterna i förväg.

ut till ledamöterna i förväg.

6.1.3

När ett statsråd besvarar en interpellation får svaret lämnas i ett anförande som räcker längst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de första två får räkna längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter.

Interpellanten kan få ordet för högst tre anföranden, varav de första två får räkna längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter.

Andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får räkna längst fyra minuter och det andra längst två minuter.

Frågor

2 §

Fråga kan vara muntlig eller skriftlig. Den skall ha bestämt innehåll.

En fråga kan vara muntlig eller skriftlig. Den skall ha *ett* bestämt innehåll.

Muntliga frågor

3 §

Muntlig fråga framställs vid frågestund som anordnas i kammaren. Den besvaras omedelbart.

En muntlig fråga framställs vid *en* frågestund som anordnas i kammaren. Den besvaras omedelbart *av ett statsråd*.

Talmannen beslutar om vem som skall få ordet vid frågestund. Talmannen *kan* besluta om begränsning av anförandena till längst en minut.

Talmannen beslutar om vem som skall få ordet vid *en* frågestund. Talmannen *får* besluta om *en* begränsning av anförandena till längst en minut.

Tilläggsbestämmelse

6.3.1

Frågestund anordnas varje torsdag de veckor som kammaren sammanträder för annan handläggning än bordläggning.

Om arbetsförhållandena i riksdagen kräver det, får talmannen för viss vecka besluta att *frågestund* anordnas på annan dag än torsdag eller att *frågestund inställes*.

Regeringskansliet anmäler till kammarkansliet senast på *fredag* i veckan före frågestunden vilka statsråd som kommer att vara närvarande. Meddelande *hårom* lämnas utan dröjsmål på sätt talmannen bestämmer.

En frågestund anordnas varje torsdag *under* de veckor som kammaren sammanträder för annan handläggning än bordläggning.

Om arbetsförhållandena i riksdagen kräver det, får talmannen för *en* viss vecka besluta att *frågestunden* anordnas på *en* annan dag än *en* torsdag eller att *frågestunden ställs in*.

Regeringskansliet anmäler till kammarkansliet senast på *fredagen* i veckan före frågestunden vilka statsråd som kommer att vara närvarande. Meddelande *om detta* lämnas utan dröjsmål på *det* sätt *som* talmannen bestämmer.

Skriftliga frågor

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Skriftlig fråga får vara försedd med en kort inledande förklaring. Sådan fråga besvaras skriftligen.

En skriftlig fråga får vara försedd med en kort inledande förklaring. Talmannen beslutar att en skriftlig fråga får framställas. Om talmannen anser att en skriftlig fråga strider mot grundlag eller denna lag, skall han eller hon vägra tillstånd till att frågan framställs och ange skäl för detta beslut. Om kammaren ändå begär att frågan skall få framställas skall talmannen hänvisa saken till konstitutionsutskottet för avgörande. Talmannen får inte vägra tillstånd till frågan om utskottet har förklarat att den inte strider mot grundlag eller denna lag.

En skriftlig fråga besvaras skriftligen av ett statsråd.

Tillägsbestämmelser

6.4.1

Skriftlig fråga *inges* till kammarkansliet. Den skall vara egenhändigt undertecknad av den ledamot som framställer frågan. Talmannen låter utan dröjsmål statsrådet få del av frågan och anmäler den vid närmast följande sammanträde med kammaren.

Skriftligt svar inlämnas till kammarkansliet som överlämnar svaret till den ledamot som ställt frågan.

De skriftliga frågor som under en vecka *ingetts* senast klockan 10 på fredag besvaras senast klockan 12 på onsdag i följande vecka.

Under längre uppehåll i kammarens arbete än en månad får talmannen besluta att svar lämnas inom fjorton dagar efter det att frågan framställts. Sådant beslut meddelas efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna. Om svar inte lämnas inom denna tid skall statsrådet meddela kammarkansliet när frågan kommer att besvaras eller att den inte

En skriftlig fråga ges in till kammarkansliet. Den skall vara egenhändigt undertecknad av den ledamot som framställer frågan. Talmannen *anmäler utan dröjsmål vid ett sammanträde med kammaren beslut att frågan skall eller inte skall få framställas. Om talmannen har medgett att frågan får framställas, låter talmannen utan dröjsmål statsrådet få del av frågan.*

Det skriftliga svaret lämnas till kammarkansliet som överlämnar svaret till den ledamot som ställt frågan.

De skriftliga frågor som under en vecka *getts in* senast klockan 10 på fredagen besvaras senast klockan 12 på onsdagen i följande vecka.

Under längre uppehåll i kammarens arbete än en månad får talmannen besluta att svaren lämnas inom fjorton dagar efter det att frågorna framställts. Talmannen fattar sitt beslut efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna. Om ett svar inte lämnas inom denna tid, skall statsrådet meddela kammarkansliet när frågan kommer att besvaras eller

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
kommer att besvaras.	att den inte kommer att besvaras.

6.4.2

<i>Framställd fråga för skriftligt svar</i>	<i>Skriftliga frågor</i> liksom <i>statsrådets</i>
liksom <i>statsråds</i> svar på <i>sådan fråga</i>	svaret på <i>frågorna</i> skall redovisas i
skall redovisas i riksdagens protokoll.	riksdagens protokoll.

7 kap. Gemensamma bestämmelser om val inom riksdagen

Föreskrifternas tillämpningsområde

1 §

Bestämmelserna i 2–12 §§ gäller val som *ankommer på* kammaren.

Bestämmelserna i 2–12 §§ gäller val som *förrättas av* kammaren *och bestämmelserna i 13 och 14 §§ val inom ett utskott eller ett annat riksdagsorgan som helt eller delvis väljs av kammaren.*

Bestämmelserna i 2 § första stycket, 6 §, 8–10 §§ och 12 § andra stycket skall tillämpas endast i den mån riksdagen ej föreskriver annat.

Tilläggsbestämmelse

7.1.1

Utöver de val som kammaren förrättar enligt regeringsformen och riksdagsordningen skall den bland riksdagens ledamöter företaga val av

- 4. 20 ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation,*
- 5. 6 ledamöter i Europarådets svenska delegation,*
- 6. 8 ledamöter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa.*

Nordiska rådets svenska delegation väljs för riksmöte. Europarådets svenska delegation väljs för tiden från den 1 januari året efter det att val till riksdagen ägt rum till motsvarande tidpunkt efter nästa val. Den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa väljs för

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

riksdagens valperiod.

Ledamot eller suppleant av Europarådets svenska delegation som lämnat riksdagen i samband med riksdagsval får kvarstå som ledamot av delegationen under den återstående delen av delegationens mandatperiod.

Kammaren skall också välja styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond i enlighet med 3 § i stiftelsens stadgar (RFS 1988:1).

Valberedningen

2 §

Val beredes av en inom riksdagen utsedd valberedning.

Valberedningen utses vid första sammanträdet med kammaren under riksdagens valperiod för tiden till valperiodens slut. Varje partigrupp, vilken motsvarar parti som vid valet till riksdagen har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, skall besätta en plats. Därutöver fördelas tio platser proportionellt mellan samma partigrupper. Ledamöterna tillsätts med tillämpning av det förfarande som *angives* i 12 § första stycket.

Om inte riksdagen föreskriver annat, skall val som förrättas av kammaren beredas av en särskild valberedning, utsedd inom riksdagen.

Valberedningen utses vid första sammanträdet med kammaren under riksdagens valperiod för tiden till valperiodens slut. Varje partigrupp, vilken motsvarar parti som vid valet till riksdagen har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, skall besätta en plats. Därutöver fördelas tio platser proportionellt mellan samma partigrupper. Ledamöterna *tillsätts* med tillämpning av det förfarande som *anges* i 12 § första stycket.

Tilläggsbestämmelser

7.2.1

Talmannen fastställer för varje partigrupp det antal ledamöter, som partigruppen skall tillsätta i valberedningen. *Därvid skall han* vid den proportionella fördelningen *tillämpa* den beräkningsgrund som *angives* i 4 § *andra* stycket.

Talmannen fastställer för varje partigrupp det antal ledamöter som partigruppen skall tillsätta i valberedningen. Vid den proportionella fördelningen *tillämpas* den beräkningsgrund som *anges* i 4 § *tredje* stycket.

7.2.2

Valberedningen bereder *alla val som förrättas av kammaren utom* val av riksföreståndare, vice riksföreståndare, person som skall inträda som tillfällig riksföreståndare, talman, vice talmän, kammarsekreterare, Riksdagens

Valberedningen bereder *inte* val av riksföreståndare, vice riksföreståndare, person som skall inträda som tillfällig riksföreståndare, talman, vice talmän, kammarsekreterare, Riksdagens ombudsmän och ställföreträ-

Nuvarande lydelse

gens ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän samt val till Statsrådsarvodesnämnden.

Föreskrifter om beredning av val finns i fråga om ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän i *tilläggsbestämmelse* 8.10.2 och i fråga om ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden i *tilläggsbestämmelse* 8.4.1.

Föreslagen lydelse

dande ombudsmän samt val till Statsrådsarvodesnämnden.

Föreskrifter om beredning av val finns i fråga om ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän i *tilläggsbestämmelsen* 8.10.2 och i fråga om ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden i *tilläggsbestämmelsen* 8.4.1.

7.2.3

Valberedningen håller på kallelse av talmannen sitt första sammanträde samma dag som den utses. Därefter sammanträder beredningen på kallelse av ordföranden.

Bestämmelserna i 4 kap. 12 § första stycket första och andra *meningarna* samt tilläggsbestämmelserna 4.11.1 andra stycket och 4.11.2–4 tillämpas också på valberedningen.

Bestämmelserna i 4 kap. 13 § första stycket första *meningen* och andra *stycket* samt tilläggsbestämmelserna 4.12.1 andra stycket och 4.12.2–4 tillämpas också på valberedningen.

Val med acklamation

3 §

Framlägges vid val som avser två eller flera personer en gemensam lista, som *upptager* namn på så många personer som valet avser, och *har listan godkänts* av alla i valberedningens sammanträde *deltagande* ledamöter eller av alla utom en, skall talmannen ställa proposition på godkännande av listan och förklara de på *denna* upptagna personerna valda. Val med slutna sedlar skall dock förrättas, om det *begäres* av minst så många riksdagsledamöter, som motsvarar *det tal vilket erhålles*, om samtliga röstberättigade ledamöters antal delas med *antalet av de* personer valet avser, ökat med *ett*. Detta val skall äga rum vid ett följande sammanträde.

Följer av särskild bestämmelse att innehavare av visst uppdrag skall väljas för sig, skall valet förrättas med acklamation. Om ledamot begär det,

Vid val som avser två eller flera personer *får valberedningen lägga fram* en gemensam lista. *Listan skall innehålla* namn på så många personer som valet avser och *skall godkännas* av alla ledamöter som *har deltagit* i valberedningens sammanträde eller av alla utom en.

Talmannen skall ställa proposition på godkännande av *den gemensamma* listan och, *vid bifall*, förklara de på *listan* upptagna personerna valda. Val med slutna sedlar skall dock förrättas, om det *begärs* av minst så många riksdagsledamöter som motsvarar *den kvot som man får*, om samtliga röstberättigade ledamöters antal delas med *det antal* personer som valet avser, ökat med *1*. *Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmaste högre hela tal*. Detta val skall äga rum vid ett följande sammanträde.

Om det föreskrivs att en innehavare av ett visst uppdrag skall väljas för sig, skall valet förrättas med acklamation. Om *någon* ledamot begär det,

Nuvarande lydelse

skall valet dock förrättas med slutna sedlar. *Föreligger* enhälligt förslag från valberedningen, skall i sådant fall valet äga rum först vid ett följande sammanträde.

Föreslagen lydelse

skall valet dock förrättas med slutna sedlar. *Om* valberedningen *har lagt fram ett* enhälligt förslag, skall valet *med slutna sedlar* äga rum först vid ett följande sammanträde.

Val med slutna sedlar

4 §

Val förrättas med slutna sedlar, om *ej* annat följer av 3 § eller annan huvudbestämmelse i riksdagsordningen. Skall två eller flera personer utses genom val med slutna sedlar, fördelas platserna proportionellt mellan *partier*. *Med parti avses därvid* varje grupp av riksdagsledamöter som vid valet uppträder under särskild beteckning.

Platserna fördelas mellan *partier* genom att *de en efter en* tilldelas *det parti* som för varje gång visar det *största* jämförelsetalet. Jämförelsetalet är lika med *partiets* röstetal, så länge *ingen* plats har tilldelats *partiet*, och *erhålles* därefter genom att *partiets* röstetal delas med *det tal som motsvarar antalet* platser som *redan* har tilldelats *partiet*, ökat med *ett*. Vid lika jämförelsetal *skiljes* genom lottning.

Val förrättas med slutna sedlar, om *inte* annat följer av 3 § eller av annan huvudbestämmelse i *denna lag*.

Om två eller flera personer skall utses genom val med slutna sedlar, fördelas platserna proportionellt mellan varje *gruppering* av riksdagsledamöter som vid valet uppträder under särskild beteckning.

Platserna fördelas mellan *grupperingar* genom att en *i taget* tilldelas *den gruppering* som för varje gång får det *högsta* jämförelsetalet. Jämförelsetalet är lika med *grupperingens* röstetal, så länge *grupperingen* *inte* har tilldelats *någon plats*. Därefter *beräknas* jämförelsetalet genom att *grupperingens* röstetal delas med *det antal* platser som *grupperingen* har tilldelats, ökat med *1*. Vid lika jämförelsetal *skall avgörandet ske* genom lottning.

Om bara en person skall utses, är den vald som har fått flest röster. Vid lika röstetal skall valet avgöras genom lottning.

Tilläggsbestämmelser

7.4.1

Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg. *Valsedel* skall vara *enkel, sluten* och *omärkt*. *Den* får innehålla uppgift om det val för vilket *den* gäller.

Valsedel är ogiltig om den är försedd med kännetecken som uppenbarligen har blivit anbragt på valsedeln med avsikt *eller om den saknar giltigt kandidatnamn*. Har ledamot i ett val lämnat mer än en valsedel, är valsedlarna ogiltiga. Har sedlarna samma

Valsedlarna skall vara *enkla, slutna* och *omärkta samt* lika till storlek, material och färg. *De* får innehålla uppgift om det val för vilket *de* gäller.

En valsedel är ogiltig om den är försedd med *något* kännetecken som uppenbarligen har blivit anbragt på valsedeln med avsikt.

Om en ledamot i ett val *har* lämnat mer än en valsedel, är valsedlarna ogiltiga. *Om* sedlarna *har* samma

Nuvarande lydelse

innehåll, skall dock en *valsedel* betraktas som giltig vid sammanräkningen.

Namn på valsedel skall anses obefintligt om kandidaten ej är valbar, namnet är överstruket eller det ej framgår klart vem som avses.

Föreslagen lydelse

innehåll, skall dock *en av valsedlarna* betraktas som giltig vid sammanräkningen.

7.4.2

Vid proportionellt val användes *valsedlar*, på vilka före namnen har satts ut *partibeteckning* (*partinamn* eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsledamöter eller för viss meningsriktning). Namnen *föres* upp i en följd under varandra.

Valsedel är ogiltig om den saknar *partibeteckning* eller *upptager* mer än en *partibeteckning*.

Namn på valsedel skall anses obefintligt, om ordningen mellan namnet och annat namn *ej* framgår klart.

De platser som har tilldelats ett parti besättes så att partiets första plats tillerkännes den vars namn står främst i ordningen inom partiet, partiets andra plats den som bär det andra namnet i ordningen och så vidare enligt samma grund. När ordningen mellan namn på ett partis valsedlar skall bestämmas, äger 20 kap. 4 § vallagen (1997:157) motsvarande tillämpning.

Vid proportionellt val *skall det på valsedeln finnas en beteckning i ord för en viss gruppering* av riksdagsledamöter. *Efter denna beteckning förs* namnen upp i en följd under varandra.

En valsedel är ogiltig om

1. den saknar *beteckning för en gruppering av riksdagsledamöter*,
2. den innehåller mer än en *beteckning*, eller
3. den saknar *namn på en valbar kandidat*.

Ett namn på en valsedel skall anses obefintligt om

1. *kandidaten inte är valbar*,
2. *namnet är överstruket*,
3. *det inte klart framgår vem som avses, eller*
4. ordningen mellan namnet och något annat namn *på valsedeln inte klart framgår*.

Ordningsföljden mellan kandidatnamnen inom varje gruppering av riksdagsledamöter skall bestämmas genom att ett jämförelsetal beräknas för dem med tillämpning av heltalsmetoden enligt 20 kap. 4 § vallagen (1997:157). Om flera kandidater får lika stora jämförelsetal, skall valet avgöras genom lottning.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	7.4.3
Vid val av en person <i>med slutna sedlar får valsedel ej upptaga partibeteckning</i> . Innehåller valsedel två eller flera kandidatnamn, är den ogiltig.	Vid val av en person <i>skall det på valsedeln finnas ett kandidatnamn</i> . <i>En valsedel är ogiltig om den innehåller</i> 1. två eller flera kandidatnamn, 2. <i>namnet på en kandidat som inte är valbar, eller</i> 3. <i>beteckning på en gruppering av riksdagsledamöter.</i>
<i>Vid lika röstetal skiljes genom lottning.</i>	
Vid val med slutna sedlar <i>anmodar</i> talmannen fem ledamöter att <i>taga</i> plats vid talmansbordet. Av dessa skall tre biträda när valsedlarna öppnas och granskas och två föra anteckningar över valet.	7.4.4 Vid val med slutna sedlar <i>uppmanar</i> talmannen fem ledamöter att <i>ta</i> plats vid talmansbordet. Av dessa skall tre biträda när valsedlarna öppnas och granskas och två föra anteckningar över valet.
<i>Upprop verkställs i samma ordning som enligt tilläggsbestämmelse 5.5.2.</i> När ledamot ropas upp, skall han gå fram till talmansbordet och lämna sin valsedel till talmannen.	<i>Ledamöterna ropas upp i den ordning som anges i tilläggsbestämmelse 5.6.2.</i> När <i>en</i> ledamot ropas upp, skall han <i>eller hon</i> gå fram till talmansbordet och lämna sin valsedel till talmannen.
Sedan samtliga godkända valsedlar har lästs upp av talmannen och antecknats av kammarsekreteraren och de två ledamöterna, <i>jämföres</i> anteckningarna över valet.	Sedan samtliga godkända valsedlar har lästs upp av talmannen och antecknats av kammarsekreteraren och de två ledamöterna, <i>jämförs</i> anteckningarna över valet.
Talmannen <i>meddelar</i> resultatet av valet, <i>så snart detta har fastställts</i> .	Talmannen <i>fastställer</i> resultatet av valet <i>och tillkännager det för kammaren</i> .
	7.4.5
Skall två eller flera val med slutna sedlar förrättas, får talmannen, <i>såvida</i> ledamot <i>icke</i> yrkar annat, bestämma att valsedlarna skall <i>avlämnas</i> i samtliga val, innan sammanräkning <i>företas</i> i något av valen.	<i>Om</i> två eller flera val med slutna sedlar skall förrättas, får talmannen, <i>om inte en</i> ledamot yrkar annat, bestämma att valsedlarna skall <i>lämnas</i> i samtliga val, innan sammanräkning <i>görs</i> i något av valen.
	Överklagande av val med slutna sedlar
	5 §
Val med slutna sedlar får överklagas hos <i>riksdagens valprövningsnämnd</i> . Valet skall gälla utan hinder av att det har överklagats.	Val med slutna sedlar får överklagas av <i>en riksdagsledamot</i> hos <i>Valprövningsnämnden</i> . Valet gäller även om det har överklagats.
	Tilläggsbestämmelser

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7.5.1

Besvär över val som sägs i 5 § ställes till valprövningsnämnden. Besvärshandlingen skall ges in till kammarkansliet inom fem dagar från den dag då resultatet av valet meddelades i kammaren. Så snart besvärstiden har gått ut, skall talmannen vid sammanträde med kammaren tillkännagiva samtliga besvär som har anförts. Talmannen skall härvid angiva viss kort tid inom vilken förklaring över besvären skall ha kommit in till valprövningsnämnden. När förklaringstiden har gått ut skall talmannen genast sända besvärshandlingarna till valprövningsnämnden. Talmannen bör därjämte skyndsamt inkomma till valprövningsnämnden med yttrande över besvären.

Skrivelse med överklagande ställs till Valprövningsnämnden. Skrivelsen skall ha kommit in till kammarkansliet inom fem dagar från den dag då resultatet av valet meddelades i kammaren.

Så snart tiden för överklagande har gått ut, skall talmannen vid sammanträde med kammaren tillkännage samtliga överklaganden som har kommit in. Talmannen skall bestämma den tid inom vilken förklaring över överklagandena skall ha kommit in till Valprövningsnämnden.

När förklaringstiden har gått ut, skall talmannen genast sända skrivelserna med överklaganden till Valprövningsnämnden. Talmannen bör dessutom skyndsamt till Valprövningsnämnden ge in yttrande över överklagandena.

7.5.2

Har vid valet föreskrift i 4 § eller i tilläggsbestämmelserna 7.4.1–5 blivit åsidosatt och är det ej osannolikt att felet har inverkat på valutgången, skall valprövningsnämnden undanröja valet och förordna om omval. Kan felet avhjälpas genom förnyad sammanräkning eller annan sådan mindre ingripande åtgärd, skall valprövningsnämnden dock i stället uppdraga åt talmannen att vidtaga erforderlig rättelse.

Valprövningsnämnden skall vid prövningen av ett överklagande upphäva ett val och förordna om omval, om en föreskrift i 4 § eller i tilläggsbestämmelserna 7.4.1–5 har blivit åsidosatt vid valet.

Ett omval skall dock förordnas bara om det med fog kan antas att vad som förekommit har inverkat på valutgången.

Om felet kan avhjälpas genom förnyad sammanräkning eller annan sådan mindre ingripande åtgärd, skall Valprövningsnämnden dock i stället uppdraga åt talmannen att vidta denna rättelse.

7.5.3

Valsedlar och annat valmaterial skall förvaras under betryggande säkerhet till dess att valet har vunnit laga kraft.

Valens tidpunkt och giltighet

6 §

Val, som enligt vad som är särskilt föreskrivet avser tid motsvarande riksdagens valperiod, skall förrättas snarast efter valperiodens början och

Om inte riksdagen föreskriver annat, skall val som avser tid motsvarande riksdagens valperiod förrättas snarast efter valperiodens början och

Nuvarande lydelse

gälla till dess att riksdagen förrättar nytt val under nästa valperiod.

Föreslagen lydelse

gälla till dess att riksdagen förrättar nytt val under nästa valperiod.

Omval

7 §

Har ny ledamot tagit plats i riksdagen med anledning av att utgången av val till riksdagen har blivit ändrad efter överklagande, skall val som riksdagen har förrättat dessförinnan under valperioden göras om, såvida det begäres av minst tio riksdagsledamöter.

Har en ny ledamot tagit plats i riksdagen med anledning av att utgången av val till riksdagen har blivit ändrad efter ett överklagande, skall val som riksdagen har förrättat dessförinnan under valperioden göras om, om det begärs av minst tio riksdagsledamöter.

Suppleantval

8 §

Skall två eller flera väljas, utses tillika suppleanter till minst samma antal som de ordinarie ledamöterna. Vad som är föreskrivet om dessa äger motsvarande tillämpning i fråga om suppleanterna.

Om inte riksdagen föreskriver annat, skall vid val som avser två eller flera personer också suppleanter utses till minst samma antal som de ordinarie ledamöterna. Vad som är föreskrivet om valet av dessa tillämpas även på suppleanterna.

Sedan riksdagen har förrättat val till ett organ och därvid utsett suppleanter, får den besluta om en förändring av antalet suppleanter i organet, så länge det inte underskrider antalet ordinarie ledamöter.

Ersättare som har kallats till tjänstgöring får utan hinder av vad som har beslutats om antalet suppleanter i utskott utses till suppleant i utskott som den ledige riksdagsledamoten tillhör.

Utan att antalet suppleanter i utskottet utökas får ersättare som har kallats till tjänstgöring utses till suppleant i ett utskott som den lediga riksdagsledamoten tillhör. Då tillämpas det förfarande som anges i 12 § första stycket.

Tilläggsbestämmelser

7.8.1

En fråga om ett större antal suppleanter än som ursprungligen valts bereds av valberedningen.

Sedan riksdagen har förrättat val till organ och därvid utsett suppleanter med stöd av 8 §, kan den besluta att öka antalet suppleanter i organet. Suppleantval som föranledes härav skall förrättas så snart det kan ske.

Suppleantval som föranleds av en utökning av antalet suppleanter skall förrättas så snart det kan ske.

7.8.2

Om annat icke föreskrives eller sär-

Om inte annat föreskrivs eller sär-

Nuvarande lydelse

skilt beslutas, skall suppleanter utses till samma antal som de ordinarie ledamöterna.

Föreslagen lydelse

skilt beslutas, skall suppleanter utses till samma antal som de ordinarie ledamöterna.

7.8.3

Föreskrifter om suppleantval finns för riksdagsstyrelsen i tilläggsbestämmelsen 1.5.2, för Statsrådsarvodesnämnden i 8 kap. 4 §, för Utrikesnämnden i 8 kap. 7 § och för krigsdelegationen i 8 kap. 12 §.

Suppleanternas tjänstgöring

9 §

Är av riksdagen vald ledamot i ett organ frånvarande, intages hans plats, om det kan ske, av suppleant som hör till samma partigrupp. I övrigt gäller att suppleanterna har företräde i den ordning i vilken de har valts eller, om valet har förrättats med gemensam lista, i den ordning i vilken de har förts upp på listan.

Om inte riksdagen föreskriver annat, skall en frånvarande ledamots plats i ett organ intas av en suppleant som hör till samma partigrupp. Om detta inte kan ske, gäller att suppleanterna har företräde i den ordning i vilken de har valts eller, om valet har förrättats med gemensam lista, i den ordning i vilken de har förts upp på listan.

Tilläggsbestämmelse

7.9.1

Ledamot eller suppleant som har fått plats från två eller flera grupper anses vald för den grupp, från vilken plats först har tilldelats honom.

Obehörighet

10 §

Är till ett uppdrag endast den valbar som tillhör riksdagen och lämnar den valde riksdagen eller utses han till riksdagens talman eller till statsråd, skall han avgå från uppdraget.

Om inte riksdagen föreskriver annat, skall den som är vald av kammaren till ett uppdrag, för vilket det krävs ledamotskap av riksdagen, avgå från uppdraget, om han eller hon lämnar riksdagen eller utses till riksdagens talman eller till statsråd.

Tilläggsbestämmelse

7.10.1

Föreskrifter om behörighet att ingå i olika organ finns för talmannen i 10 kap. 7 § regeringsformen, i 1 kap. 5 § och 8 kap. 12 § i denna lag, för riksdagsledamot som också är statsråd i 8 kap. 12 § i denna lag samt för av-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

gången riksdagsledamot i tilläggsbestämmelsen 8.5.2 i denna lag.

Skyldighet att åta sig uppdrag

11 §

Den som har utsetts till uppdrag genom val av riksdagen får *ej undandra* sig uppdraget utan att riksdagen medger det.

Den som har utsetts till *ett* uppdrag genom val av riksdagen får *inte undandra* sig uppdraget utan att riksdagen medger det.

Efterträdare

12 §

Lämnar *den* som har valts till ett organ sitt uppdrag i förtid *och avsåg det val genom vilket uppdraget* tillsattes vid mandatperiodens början två eller flera personer, skall den *partigrupp* eller de partigrupper, som han var vald för, till talmannen anmäla en efterträdare. Talmannen förklarar den *anmälde* vald. *Göres ej* sådan anmälan eller *anmäles* mer än en person, utser talmannen efterträdare.

Är i annat fall än som avses i första stycket plats ledig i förtid, anställs *kompletteringsval* för den återstående tiden *med tillämpning av vad som gäller i allmänhet*.

Ersättare som har kallats till tjänstgöring får med tillämpning av det förfarande som angives i första stycket utses till suppleant i utskott som den ledige riksdagsledamoten tillhör.

Om någon som har valts till ett organ, som vid mandatperiodens början tillsattes *genom val av två* eller flera personer, lämnar sitt uppdrag i förtid, skall den eller de partigrupper som han *eller hon* var vald för, till talmannen anmäla en efterträdare. Talmannen förklarar den *anmälda efterträdaren* vald. *Om en* sådan anmälan *inte görs* eller *om* mer än en person *anmäls*, utser talmannen *en* efterträdare.

Om en plats *blir* ledig i förtid *och det ursprungliga valet avsåg endast en person, tillämpas för kompletteringsvalet* för den återstående tiden *samma förfarande som vid det ursprungliga valet*.

Föreskrifterna i denna bestämmelse gäller om inte riksdagen föreskriver annat.

Ordförandeval

13 §

Organ, vars ledamöter helt eller delvis utses av kammaren, väljer inom sig ordförande och en eller flera vice ordförande, om *ej* annat är föreskrivet.

Ett organ vars ledamöter helt eller delvis utses av kammaren väljer inom sig ordförande och en eller flera vice ordförande, om *inte* annat är föreskrivet.

*Tilläggsbestämmelse
7.13.1*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Föreskrifter om val av ordförande och vice ordförande finns för Valprövningsnämnden i 3 kap. 11 § regeringsformen och 8 kap. 2 § i denna lag, för Statsrådsarvodesnämnden i 8 kap. 4 § i denna lag, för Riksdagens revisorer i 8 kap. 11 § i denna lag och för Riksdagens överklagandenämnd i 9 kap. 5 § i denna lag.

Val inom ett riksdagsorgan

14 §

Val inom organ, som sägs i 13 §, förrättas med acklamation eller, om ledamot begär det, med slutna sedlar.

Val inom ett organ som avses i 13 § förrättas med acklamation eller, om någon ledamot begär det, med slutna sedlar.

Tillägsbestämmelser

7.14.1

Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg. Valsedel skall vara enkel, sluten och omärkt. Vid lika röstetal skiljes genom lottnings.

Valsedlarna skall vara enkla, slutna och omärkta samt lika till storlek, material och färg. Vid lika röstetal skall valet avgöras genom lottnings.

8 kap. Vissa befattningshavare och organ**Val av talmän**

1 §

Val av talman samt av förste, andre och tredje vice talman förrättas vid första sammanträdet med kammaren under riksdagens valperiod och gäller till valperiodens slut. Talmännen väljes var för sig i nu nämnd ordning.

Val av talman samt av förste, andre och tredje vice talman enligt 4 kap. 2 § regeringsformen förrättas vid första sammanträdet med kammaren under riksdagens valperiod och gäller till valperiodens slut. Talmännen väljs var för sig i nu nämnd ordning.

Förrättas valet med slutna sedlar, är den vald som får mer än hälften av de avgivna rösterna. Uppnås *icke* sådan röstövertikt, förrättas nytt val. Får *ej* heller då någon mer än hälften av de avgivna rösterna, förrättas ett tredje val mellan de två som vid den andra omröstningen uppnådde de högsta röstetalen. Vid tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Om valet förrättas med slutna sedlar, är den vald som får mer än hälften av de avgivna rösterna. Om sådan röstövertikt *inte* uppnås, förrättas nytt val. Om *inte* heller då någon får mer än hälften av de avgivna rösterna, förrättas ett tredje val mellan de två som vid den andra omröstningen uppnådde de högsta röstetalen. Vid *den* tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Val av ordförande och ersättare för ordföranden i Valprövningsnämnden

Nuvarande lydelse

Riksdagen utser genom särskilt val en ersättare för ordföranden i *riksdagens valprövningsnämnd*. Vad som i 3 kap. 11 § regeringsformen *föreskrives* om ordföranden *äger motsvarande tillämpning* på ersättaren. Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller *hans* ersättare tillämpas det förfarande som *angives* i 1 § andra stycket.

Föreslagen lydelse

2 §

Bestämmelser om val av ordförande i Valprövningsnämnden finns i 3 kap. 11 § regeringsformen.

Riksdagen utser genom särskilt val en ersättare för ordföranden i *Valprövningsnämnden*. *Bestämmelserna* i 3 kap. 11 § regeringsformen om ordföranden *tillämpas också* på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare *för ordföranden* tillämpas det förfarande som *anges* i 1 § andra stycket.

Riksföreståndarval

3 §

Vid val med slutna sedlar av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller person som skall kunna inträda som tillfällig riksföreståndare tillämpas det förfarande som *angives* i 1 § andra stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Vid val med slutna sedlar av riksföreståndare, vice riksföreståndare *enligt 5 kap. 4 § regeringsformen* eller person som skall kunna inträda som tillfällig riksföreståndare *enligt 5 kap. 6 § regeringsformen* tillämpas det förfarande som *anges* i 1 § andra stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Statsrådsarvodesnämnden

4 §

Statsrådsarvodesnämnden består av ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter varje ordinarie val till riksdagen för tiden intill dess nytt val till nämnden har ägt rum. Suppleanter skall inte utses.

Blir en ledamot av sjukdom eller annan orsak *hindrad* att utföra sitt uppdrag, väljer riksdagen en person i *dennes* ställe så länge *hindret* varar.

Om en ledamot av sjukdom eller annan orsak blir *förhindrad* att utföra sitt uppdrag, väljer riksdagen en person i *hans eller hennes* ställe så länge *förhindret* varar.

Tilläggsbestämmelse

8.4.1

Val av ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden bereds av konstitutionsutskottet.

Internationella delegationer

5 §

Om det träffats en internationell överenskommelse att riksdagen bland sina ledamöter skall utse ledamöter i en delegation till en mellanfolklig organisation, får bestämmelser om

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

detta införs i en tilläggsbestämmelse till denna paragraf.

Tilläggsbestämmelser

8.5.1

Riksdagen väljer tjugo ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation. Delegationen väljs för varje riksmöte.

Delegationen skall årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen.

8.5.2

Riksdagen väljer sex ledamöter i Europarådets svenska delegation. Delegationen väljs för tiden från den 1 januari året efter det att val till riksdagen ägt rum till motsvarande tidpunkt efter nästa val.

En ledamot eller en suppleant av Europarådets svenska delegation som lämnat riksdagen i samband med ett riksdagsval får kvarstå under den återstående delen av delegationens mandatperiod.

Delegationen skall årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen.

8.5.3

Riksdagen väljer åtta ledamöter i den svenska delegationen till Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa. Delegationen väljs för riksdagens valperiod.

Delegationen skall årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen.

Val av Riksbanksfullmäktige

6 §

Riksdagens val av fullmäktige i Riksbanken avser riksdagens valperiod.

Val av fullmäktige i Riksbanken enligt 9 kap. 12 § regeringsformen avser riksdagens valperiod.

Tilläggsbestämmelse

8.6.1

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ledamöter av fullmäktige får inte

1. *vara statsråd,*
2. *vara ledamot av Riksbankens direktion,*
3. *vara ledamot eller suppleant i styrelsen för en bank eller ett annat företag som står under Finansinspektionens tillsyn eller*
4. *inneha en annan anställning eller ett annat uppdrag som gör dem olämpliga för uppdraget som fullmäktig.*

Ledamöterna får inte heller vara underåriga, i konkurs, underkastade näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Om en ledamot tar en sådan anställning eller ett sådant uppdrag som kan strida mot bestämmelserna i första stycket, skall riksdagen på förslag av finansutskottet entlediga ledamoten från uppdraget i fullmäktige. De anställningar eller uppdrag som en ledamot tar skall anmälas till riksdagen.

Utrikesnämnden

7 §

Val av ledamöter i Utrikesnämnden avser riksdagens valperiod.

Val av ledamöter i Utrikesnämnden enligt 10 kap. 7 § regeringsformen avser riksdagens valperiod.

För talmannen är vice talman suppleant i Utrikesnämnden. Antalet valda suppleanter skall vara nio.

8 §

Utrikesnämnden sammanträder inom stängda dörrar. Statsministern får *medgiva* att även annan än ledamot, suppleant, statsråd *och* tjänsteman är närvarande.

Utrikesnämnden sammanträder inom stängda dörrar. Statsministern får *medge* att även *någon* annan än *en* ledamot, *en* suppleant, *ett* statsråd *eller en* tjänsteman är närvarande.

Tilläggsbestämmelser

8.8.1

Nuvarande lydelse

Tilläggsbestämmelse 4.11.4 äger motsvarande tillämpning på Utrikesnämnden. Sekreterare hos nämnden förordnas av regeringen.

Suppleant i Utrikesnämnden skall alltid underrättas om nämndens sammanträden.

Föreslagen lydelse

Protokoll skall föras vid Utrikesnämndens sammanträden.

Sekreterare hos nämnden förordnas av regeringen.

8.8.2

Ledamot, suppleant eller tjänsteman skall första gången han är närvarande vid sammanträde med Utrikesnämnden avge försäkran om att *han skall iaktta* åliggande om tystnadsplikt.

En ledamot, *en* suppleant eller *en* tjänsteman skall första gången han *eller hon* är närvarande vid *ett* sammanträde med Utrikesnämnden avge försäkran om att *följa* åliggande om tystnadsplikt *enligt 10 kap. 7 § regeringsformen*.

9 §

För *ändamål som avses i* 13 kap. 2 § regeringsformen sammanträder Utrikesnämndens ledamöter på kallelse av talmannen eller, vid *förfall* för *honom*, vice talman, *ävensom* på kallelse av två av nämndens övriga ledamöter. Förhandlingarna *ledes* av talmannen, av vice talman eller, om ingen av dem är *tillstädes*, av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde. *Är* vid omröstning till beslut *rösterna* lika *delade*, gäller den mening som ordföranden biträder.

För *förordnande att krigsdelegationen skall träda i riksdagens ställe enligt* 13 kap. 2 § regeringsformen sammanträder Utrikesnämndens ledamöter på kallelse av talmannen eller, vid *förhinder* för *talmannen*, vice talman, *eller* på kallelse av två av nämndens övriga ledamöter. Förhandlingarna *leds* av talmannen, av vice talman eller, om ingen av dem är *närvarande*, av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde. *Om det* vid omröstning till beslut *blir* lika *röstetal*, gäller den mening som ordföranden biträder.

Riksdagens ombudsmän

10 §

Riksdagen väljer enligt 12 kap. 6 § regeringsformen ombudsmän som skall utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar.

Riksdagens ombudsmän skall vara fyra, en chefsjustitieombudsman och tre justitieombudsmän. Chefsjustitieombudsmannen är administrativ chef och bestämmer inriktningen i stort av verksamheten. Riksdagen får härutöver välja en eller flera ställföreträdande ombudsmän. Ställföreträdande ombudsman skall ha tjänstgjort som riksdagens ombudsman.

Chefsjustitieombudsmannen *väljes* för *sig* och övriga ombudsmän samt

Chefsjustitieombudsmannen, övriga ombudsmän samt ställföreträdande

Nuvarande lydelse

ställföreträdande ombudsmän *väljes* var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas förfarandet i 1 § andra stycket.

Val av ombudsman gäller för tiden från valet eller den senare tidpunkt riksdagen bestämmer till dess nytt val har genomförts under fjärde året därefter. Val av ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt riksdagen bestämmer. På *hemställan* av konstitutionsutskottet *kan* riksdagen dock dessförinnan entlediga ombudsman eller ställföreträdande ombudsman som *ej åtnjuter* riksdagens förtroende.

Avgår ombudsman i förtid, skall riksdagen snarast välja efterträdare för ny fyraårsperiod.

Föreslagen lydelse

ombudsmän *väljs* var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas förfarandet i 1 § andra stycket.

Val av ombudsman gäller för tiden från valet eller den senare tidpunkt *som* riksdagen bestämmer till dess nytt val har genomförts under fjärde året därefter. Val av ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt *som* riksdagen bestämmer. På *förslag* av konstitutionsutskottet *får* riksdagen dock dessförinnan entlediga *en* ombudsman eller *en* ställföreträdande ombudsman som *inte har* riksdagens förtroende.

Om en ombudsman avgår i förtid, skall riksdagen snarast välja *en* efterträdare för *en* ny fyraårsperiod.

Tilläggsbestämmelser

8.10.1

Konstitutionsutskottet skall, på eget initiativ eller på begäran av någon av Riksdagens ombudsmän, samråda med ombudsman om arbetsordningen eller i andra frågor av organisatorisk art.

Konstitutionsutskottet skall, på eget initiativ eller på begäran av någon av Riksdagens ombudsmän, samråda med *en* ombudsman om arbetsordningen eller i andra frågor av organisatorisk art.

8.10.2

Val av ombudsman och ställföreträdande ombudsman bereds av konstitutionsutskottet.

Riksdagens revisorer

11 §

Riksdagens revisorer skall vara tolv. De *väljes* för riksdagens valperiod.

Riksdagen väljer bland revisorerna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordföranden och varje vice ordförande *väljes* för sig.

Riksdagens revisorer skall vara tolv. De *väljs* för riksdagens valperiod.

Riksdagen väljer bland revisorerna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordföranden och varje vice ordförande *väljs* för sig.

Krigsdelegationen

12 §

Nuvarande lydelse

Riksdagens krigsdelegation består av talmannen som ordförande och av femtio andra ledamöter, *vilka* riksdagen väljer för riksdagens valperiod.

Riksdagsledamot är behörig att vara ledamot i krigsdelegationen *utan hinder av att* han tillhör regeringen.

Suppleanter skall *icke* utses till krigsdelegationen.

Får ledamot varaktigt *förfall* när delegationen har trätt i riksdagens ställe, utses annan riksdagsledamot till ersättare *i den ordning* som är angiven i 7 kap. 12 § första stycket.

Föreslagen lydelse

Riksdagen skall enligt 13 kap. 2 § regeringsformen välja en krigsdelegation inom sig.

Krigsdelegationen består av talmannen som ordförande och av femtio andra ledamöter, *som* riksdagen väljer för riksdagens valperiod.

En riksdagsledamot är behörig att vara ledamot i krigsdelegationen *även om han eller hon* tillhör regeringen.

Suppleanter skall *inte* utses till krigsdelegationen.

Om en ledamot får varaktigt *förhindras* när delegationen har trätt i riksdagens ställe, utses *en* annan riksdagsledamot till ersättare *på det sätt* som anges i 7 kap. 12 § första stycket.

Tilläggsbestämmelser

8.12.1

Det åligger krigsdelegationens ordförande och vice ordförande *att* förbereda delegationens verksamhet för den händelse delegationen skulle träda i riksdagens ställe.

Krigsdelegationens ordförande och vice ordförande *skall* förbereda delegationens verksamhet för den händelse delegationen skulle träda i riksdagens ställe.

8.12.2

Bestämmelserna i 4 kap. 12 § första stycket första och andra *meningarna* samt tilläggsbestämmelserna 4.11.1 andra stycket och 4.11.2 och 4 tillämpas också på krigsdelegationen *under tid då delegationen ej* är i riksdagens ställe.

Bestämmelserna i 4 kap. 13 § första stycket första *meningen* och andra stycket samt tilläggsbestämmelserna 4.12.1 andra stycket och 4.12.2 och 4.12.4 tillämpas också på krigsdelegationen *när den inte* är i riksdagens ställe.

Ytterligare bestämmelser för riksdagens organ

13 §

Riksdagen *kan* meddela närmare bestämmelser för riksdagens organ.

Riksdagen *får* meddela närmare bestämmelser för riksdagens organ.

Tilläggsbestämmelse

8.13.1

Nuvarande lydelse

Riksdagen fastställer stadgar för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond.

Föreslagen lydelse

Riksdagen fastställer stadgar för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och väljer sex ledamöter i stiftelsens styrelse i enlighet med 3 § i stiftelsens stadgar (RFS 1988:1).

Stiftelsen skall årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen.

9 kap. Bestämmelser om personal och förvaltning

Kammarsekreterare

1 §

Kammaren utser en kammarsekreterare. Val av kammarsekreterare äger rum vid början av riksmötet närmast efter ordinarie val till riksdagen och gäller för tiden till dess nytt val av kammarsekreterare förrättas.

Kammarsekreteraren låter föra protokollet vid *sammanträde* med kammaren. Han eller hon expedierar riksdagens beslut och biträder i övrigt talmannen i riksdagsarbetet.

Kammaren utser en kammarsekreterare. Kammarsekreteraren låter föra protokollet vid *sammanträden* med kammaren. Han eller hon expedierar riksdagens beslut och biträder i övrigt talmannen i riksdagsarbetet.

Val av kammarsekreterare äger rum vid början av riksmötet närmast efter ett ordinarie val till riksdagen och gäller för tiden till dess nytt val av kammarsekreterare förrättas. *Vid val med slutna sedlar tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.*

Tilläggsbestämmelser

Tilläggsbestämmelse

9.1.1

Vid val med slutna sedlar av kammarsekreterare tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.

9.1.2

Kammarsekreteraren, med tjänstebenämningen riksdagsdirektör, är chef för riksdagsförvaltningen och sekreterare i krigsdelegationen.

Kammarsekreteraren, med tjänstebenämningen riksdagsdirektör, är chef för riksdagsförvaltningen och sekreterare i krigsdelegationen.

Kanslier för utskotten och EU-nämnden

2 §

Utskotten och EU-nämnden biträds av kanslier som ingår i riksdagsförvaltningen. Chefen för ett sådant kansli skall vara svensk medborgare.

Riksdagsförvaltningen

3 §

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Riksdagen beslutar om instruktion för riksdagsförvaltningen.

4 §

Riksdagsförvaltningen skall, såvitt gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare samt andra personalfrågor,

2. göra upp förslag till anslag på statsbudgeten,

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken,

4. meddela föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

Riksdagsförvaltningen skall, när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare samt andra personalfrågor,

2. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten,

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, och

4. besluta om föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

Överklagande

5 §

Överklagande av beslut av riksdagens organ i förvaltningsärende mot vilket talan får föras enligt vad som är föreskrivet därom, prövas av Regeringsrätten i de fall som riksdagen särskilt bestämmer och i övriga fall av riksdagens besvärsnämnd. Besvärsnämnden består av ordförande, som skall inneha eller ha innehaft domarämbete och ej vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljes särskilt. Val till besvärsnämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden skall finnas en ersättare. Vad som föreskrives om ordföranden äger motsvarande tillämpning på ersättaren.

Beslut av ett riksdagsorgan i ett förvaltningsärende som får överklagas enligt särskilda bestämmelser, prövas av Regeringsrätten i de fall som riksdagen bestämmer och i övriga fall av Riksdagens överklagandenämnd.

Överklagandenämnden består av ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden skall det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden skall tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordförande eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.

*Tilläggsbestämmelse**9.5.1*

Nuvarande lydelse

Vid val med slutna sedlar av ordförande i besvärdsnämnden tillämpas det förfarande som angives i 8 kap. 1 § andra stycket.

Föreslagen lydelse

Ledamöternas arvode och andra ekonomiska villkor

6 §

Riksdagsledamot skall av statsmedel *åtnjuta* arvode för sitt uppdrag. Bestämmelser *härin*, om andra ekonomiska *förmåner* i anledning av uppdraget och om gottgörelse till ersättare för riksdagsledamot *meddelas* i lag.

En riksdagsledamot skall av statsmedel *erhålla* arvode för sitt uppdrag. Bestämmelser *om detta*, om andra ekonomiska *villkor* med anledning av uppdraget och om gottgörelse till ersättare för riksdagsledamot *finns* i lag.

Bistånd med sakuppgifter och studieresor

7 §

Om tillgång för riksdagens ledamöter och organ till bibliotek och om bistånd i övrigt åt dem med sakuppgifter för riksdagsarbetet samt om utskotts och ledamöters studieresor finns särskilda föreskrifter.

Riksdagens ledamöter och organ *skall ha rätt* till bistånd med sakuppgifter för riksdagsarbetet.

I fråga om ledamöternas studieresor finns särskilda föreskrifter.

Tilläggsbestämmelse

9.7.1

Utskott får besluta, att företrädare för utskottet skall företa studieresor för att inhämta upplysningar i ämne inom dess beredningsområde.

Utskott skall samråda med riksdagsstyrelsen, innan det fattar beslut om utrikes studieresa. Styrelsen skall uttala sig om i vad mån resan lämpligen bör genomföras. Därvid skall hänsyn tas till riksdagens internationella förbindelser, till kostnaderna och till omständigheterna i övrigt.

Styrelsen kan meddela närmare bestämmelser om utskottens studieresor. Ledamot av riksdagen kan erhålla bidrag till kostnaden för enskild studieresa. Styrelsen kan meddela närmare bestämmelser om sådana resor.

En ledamot av riksdagen kan erhålla bidrag till kostnaden för enskild studieresa. Styrelsen *får* meddela närmare bestämmelser om sådana resor.

Åtal

8 §

Nuvarande lydelse

Åtal mot *här angiven* befattningshavare för brott, begånget i utövningen av hans uppdrag eller tjänst får beslutas,

1. åtal mot fullmäktig i Riksbanken, ledamot av Riksbankens direktion eller någon av Riksdagens revisorer endast av finansutskottet,

2. åtal mot ledamot av riksdagsstyrelsen, av *riksdagens valprövningsnämnd* eller av *riksdagens besvärsnämnd* eller mot Riksdagens ombudsman eller kammarsekreteraren endast av konstitutionsutskottet.

Vad som sägs i första stycket om åtal mot ledamot av Riksbankens direktion skall inte tillämpas i fråga om brott begånget i utövningen av Riksbankens beslutanderätt enligt lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering.

Tilläggsbestämmelser

9.8.2

Om behörighet att besluta om åtal mot vissa andra befattningshavare än de i 8 § *nämnda* finns särskilda föreskrifter.

Föreslagen lydelse

Åtal mot *nedan angivna* befattningshavare för *ett* brott begånget i utövningen av hans *eller hennes* uppdrag eller tjänst får beslutas

1. endast av finansutskottet *när det gäller* åtal mot *en* fullmäktig i Riksbanken, *en* ledamot av Riksbankens direktion eller någon av Riksdagens revisorer,

2. endast av konstitutionsutskottet *när det gäller* åtal mot *en* ledamot av riksdagsstyrelsen, av *Valprövningsnämnden* eller av *Riksdagens överklagandenumnd* eller mot *en* av Riksdagens ombudsmän eller kammarsekreteraren.

Bestämmelserna i första stycket om åtal mot *en* ledamot av Riksbankens direktion skall inte tillämpas i fråga om *ett* brott begånget i utövningen av Riksbankens beslutanderätt enligt lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering.

Tilläggsbestämmelse

9.8.1

I fråga om behörighet att besluta om åtal mot vissa andra befattningshavare än de *som nämns* i 8 § finns särskilda föreskrifter.

10 kap. Behandlingen av frågor i Europeiska unionen***Regeringens skyldighet att informera riksdagen om EU-arbetet***

1 §

Regeringen skall fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen.

Regeringen skall redovisa sitt agerande i Europeiska unionen för riksdagen.

Regeringens skyldighet att informera riksdagen om sin syn på kom-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

missionens förslag

2 §

Regeringen skall informera riksdagen om sin syn på de förslag från Europeiska gemenskapernas kommission som regeringen bedömer som betydelsefulla.

Utskottens skyldighet att följa EU-arbetet

3 §

Utskott skall följa arbetet i Europeiska unionen inom de ämnesområden som för varje utskott anges i 4 kap. 4–6 §§ med tillhörande tilläggsbestämmelser.

Beträffande *statlig myndighets* skyldighet att lämna upplysningar till *utskott* finns bestämmelser i 4 kap. 10 §.

Utskotten skall följa arbetet i Europeiska unionen inom de ämnesområden som för varje utskott anges i 4 kap. 4–6 §§ med tillhörande tilläggsbestämmelser.

Beträffande *statliga myndigheters* skyldighet att lämna upplysningar till *utskotten* finns bestämmelser i 4 kap. 11 §.

EU-nämnden

4 §

För *samråd* med regeringen i frågor som gäller *Europeiska* unionen skall riksdagen inom sig för varje valperiod tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).

EU-nämnden skall bestå av udda antal ledamöter, lägst femton.

För varje valperiod skall riksdagen inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden) *som skall samråda* med regeringen i frågor som gäller unionen.

EU-nämnden skall bestå av *ett* udda antal ledamöter, lägst femton.

Tilläggsbestämmelse

10.4.1

Antalet ledamöter i EU-nämnden fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen.

Regeringens skyldighet att underrätta och rådgöra med EU-nämnden

5 §

Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som avses bli behandlade i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför beslut som regeringen bedömer som betydelsefulla och i andra frågor som nämnden bestämmer.

Begär minst fem av ledamöterna i EU-nämnden att regeringen skall rådgöra med nämnden enligt första stycket skall nämnden *föranstalta om detta, såvida den inte finner att därmed förenat dröjsmål skulle leda till avsevärt men.*

Om minst fem av ledamöterna i EU-nämnden begär *det*, skall nämnden *besluta* att regeringen skall rådgöra med nämnden enligt första stycket. Nämnden får *avslå en sådan begäran om den begärda åtgärden skulle fördröja frågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Nämnden skall i så fall i sitt protokoll redovisa*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

skälen till att begäran har avslagits.

Statlig myndighets skyldighet att lämna upplysningar och avge yttrande till EU-nämnden

6 §

Annan statlig myndighet än regeringen skall lämna upplysningar och avgiva yttrande i frågor som skall behandlas i Europeiska unionens råd, då *EU-nämnden* begär det. Myndighet som *ej* lyder under riksdagen *kan* hänskjuta begäran från nämnden till regeringens avgörande.

Begär minst fem av ledamöterna i nämnden att upplysningar eller yttrande *skall inhämtas* enligt första stycket, skall nämnden *föranstalta om detta, såvida den inte finner att därmed förenat dröjsmål skulle leda till* avsevärt men.

En annan statlig myndighet än regeringen skall lämna upplysningar och avge yttrande till EU-nämnden i frågor som skall behandlas i Europeiska unionens råd, då nämnden begär det. En myndighet som inte lyder under riksdagen får hänskjuta en begäran från nämnden till regeringen för avgörande.

Om minst fem av ledamöterna i nämnden begär det, skall nämnden besluta att inhämta upplysningar eller yttrande enligt första stycket. Nämnden får avslå en sådan begäran om den begärda åtgärden skulle fördröja frågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Nämnden skall i så fall i sitt protokoll redovisa skälen till att begäran har avslagits.

EU-nämndens sammanträden

7 §

EU-nämnden skall sammanträda inom stängda dörrar. Nämnden *kan* medge att även annan än ledamot, suppleant och tjänsteman i nämnden är närvarande. Nämnden *kan* dock besluta att sammanträde till den del det avser inhämtande av upplysningar helt eller delvis skall vara offentligt.

Vid offentlig del av sammanträde är företrädare för statlig myndighet inte skyldig att lämna uppgift för vilken sekretess gäller hos myndigheten.

EU-nämnden skall sammanträda inom stängda dörrar. Nämnden *får* dock besluta att *ett* sammanträde till den del det avser inhämtande av upplysningar helt eller delvis skall vara offentligt.

Nämnden *får* medge att även *någon* annan än *en* ledamot, *en* suppleant, *ett* statsråd, *en* tjänsteman som åtföljer statsrådet eller *en* tjänsteman i nämnden är närvarande vid ett slutet sammanträde.

Vid *en* offentlig del av *ett* sammanträde är företrädare för *en* statlig myndighet inte skyldig att lämna *en* uppgift för vilken sekretess gäller hos myndigheten.

Tilläggsbestämmelser

10.7.1

Nuvarande lydelse

EU-nämnden sammanträder första gången på kallelse av talmannen inom två dagar efter det att nämnden valts. Därefter sammanträder nämnden på kallelse av ordföranden.

Personlig kallelse skall *utgå* till samtliga ledamöter och suppleanter. *Kallelse* bör om möjligt anslås i riksdagens lokaler senast kl. 18 dagen före sammanträdet.

Föreslagen lydelse

EU-nämnden sammanträder första gången på kallelse av talmannen inom två dagar efter det att nämnden valts. Därefter sammanträder nämnden på kallelse av ordföranden. *Ordföranden skall kalla nämnden till sammanträde om minst fem ledamöter av nämnden begär det.*

En personlig kallelse skall *skickas* till samtliga ledamöter och suppleanter. *Kallelsen* bör om möjligt anslås i riksdagens lokaler senast kl. 18 dagen före sammanträdet.

10.7.2

Innan ordförande har valts, förs ordet *vid sammanträde med EU-nämnden* av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde.

Innan *en* ordförande har valts, förs ordet av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde.

10.7.3

Ljud- eller bildupptagning vid en offentlig del av ett sammanträde med EU-nämnden får göras om inte nämnden beslutar annorlunda.

10.7.4

Vid en offentlig del av ett sammanträde med EU-nämnden skall det finnas särskilda platser för åhörare. Åhörare som uppträder störande får genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får ordföranden utvisa samtliga åhörare.

Besökare till en offentlig del av ett sammanträde med EU-nämnden skall på uppmaning lämna in ytterkläder och väskor samt sådana föremål som kan användas för att störa ordningen vid sammanträdet. Den som inte följer en sådan uppmaning får vägras tillträde till sammanträdet. De inlämnade tillhörigheterna förvaras under besöket i särskilda utrymmen.

Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i lagen (1988:144) om säker-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

hetskontroll vid sammanträde med riksdagens kammare och utskott.

Tystnadsplikt i EU-nämnden

8 §

Den som är ledamot, suppleant eller tjänsteman i EU-nämnden får ej obehörigen yppa vad som enligt beslut av regeringen eller nämnden skall hållas hemligt med hänsyn till rikets säkerhet eller av annat synnerligen viktigt skäl, som betingas av förhållandet till främmande stat eller mellanfolklig organisation.

En ledamot, en suppleant eller en tjänsteman i EU-nämnden får inte obehörigen röja vad som enligt beslut av regeringen eller nämnden skall hållas hemligt med hänsyn till rikets säkerhet eller av annat synnerligen viktigt skäl som betingas av förhållandet till en främmande stat eller en mellanfolklig organisation.

Protokoll vid EU-nämndens sammanträden

9 §

Över sammanträde med EU-nämnden förs protokoll.

Vid sammanträde med nämnden skall föras stenografiska uppteckningar över vad som yttras vid nämndens överläggningar med regeringen.

Protokoll skall föras vid sammanträden med EU-nämnden.

Stenografiska uppteckningar skall göras över vad som yttras vid nämndens överläggningar med regeringen.

Övergångsbestämmelser till lagen 1974:153

1. Genom denna riksdagsordning upphäves den äldre riksdagsordningen. Den äldre riksdagsordningen skall dock med nedan angivna undantag tillämpas i stället för den nya riksdagsordningen till utgången av det år under vilket riksdagen slutligt antager den nya regeringsformen samt, i de fall då så nedan angives, även därefter.

6. Befogenheten att åtala brott av befattningshavare, som angives i 9 kap. 8 § i denna riksdagsordning, skall bedömas efter äldre lag om, när handlingen företogs för åtal gällde förutsättning som ej har upptagits i denna riksdagsordning.

7. Förekommer i lag eller annan författning bestämmelse som syftar på

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

riksdagssession eller i övrigt på sammanträdesperiod med riksdagen, skall bestämmelsen i stället gälla riksmöte.

8. Andra stycket i övergångsbestämmelserna till kungörelsen (1971:2) om beslutade ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen skall alltjämt äga tillämpning.

Övergångsbestämmelser till lagen 1994:1472

- 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.*
- 2. Den upphävda paragrafen 4 kap. 16 § gäller dock fortfarande i fråga om vad som före ikraftträdandet har förekommit vid behandlingen i finansutskottet av frågor enligt 9 kap. 11 § regeringsformen.*

Övergångsbestämmelser till lagen 1998:733

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1998 och tillämpas också på de ledamöter och suppleanter av Europarådets svenska delegation som valts sedan riksmötet 1994/95.

Övergångsbestämmelser till lagen 1998:1403

- 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.*
- 2. Riksdagen väljer senast under december månad 1998, för tiden från och med den 1 januari 1999 till utgången av valperioden, elva fullmäktige i Riksbanken. Därmed upphör tidigare uppdrag för fullmäktige som riksdagen valt för denna valperiod.*

Övergångsbestämmelser till lagen 2000:1062

Denna lag träder i kraft den 20 november 2000 och tillämpas första gången i fråga om statsbudgeten för år 2001.

Övergångsbestämmelser till lagen 2001:581

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 2001 och tillämpas första gången i fråga om statsbudgeten för år 2002.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2 Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att i 11 kap. 2 §¹ och i 16 kap. 1 §² sekretesslagen (1980:100) uttrycket ”4 kap. 15 §” skall bytas ut mot ”4 kap. 17 §”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Senaste lydelse 1996:1531.

² Senaste lydelse 2001:1134.

3 Lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1986:765) om instruktion för Riksdagens ombudsmän¹

dels att i 2 § orden ”riksdagens valprövningsnämnd” skall bytas ut mot ”Valprövningsnämnden”,

dels att i 2 § orden ”riksdagens besvärsnämnd” skall bytas ut mot ”Riksdagens överklagandenämnd”,

dels att 4 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Ombudsmännen skall verka för att brister i lagstiftningen avhjälps. Uppkommer under tillsynsverksamheten anledning att väcka fråga om författningsändring eller annan åtgärd från statens sida, får ombudsman göra framställning i ämnet till riksdagen eller regeringen.

Ombudsmännen skall verka för att brister i lagstiftningen avhjälps. Uppkommer under tillsynsverksamheten anledning att väcka fråga om *en* författningsändring eller annan åtgärd från statens sida, får *en* ombudsman göra framställning i ämnet till riksdagen *enligt tilläggsbestämelsen 3.8.4 riksdagsordningen* eller *till* regeringen.

Justitieombudsman skall samråda med chefsjustitieombudsmannen innan han gör framställning enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Senaste lydelse av 2 § 2000:424.

4 Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank¹ att 2 kap. 1 § och 4 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Ledamöter av fullmäktige får inte

1. vara statsråd,
2. vara ledamot av Riksbankens direktion,
3. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för en bank eller ett annat företag som står under Finansinspektionens tillsyn eller
4. inneha en annan anställning eller ett annat uppdrag som gör dem olämpliga för uppdraget som fullmäktig.

Ledamöterna får inte heller vara underåriga, i konkurs, underkastade näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Om en ledamot tar en sådan anställning eller ett sådant uppdrag som kan strida mot bestämmelserna i första stycket, skall riksdagen entlediga ledamoten från uppdraget i fullmäktige.

Om en ledamot tar en sådan anställning eller ett sådant uppdrag som kan strida mot bestämmelserna i första stycket, skall riksdagen *på förslag av finansutskottet* entlediga ledamoten från uppdraget i fullmäktige. *De anställningar eller uppdrag som en ledamot tar skall anmälas till riksdagen.*

Denna bestämmelse finns i tilläggsbestämmelsen 8.6.1 till riksdagsordningen.

4 kap.

1 §

Uppkommer i Riksbankens verksamhet anledning att väcka en fråga om författningsändring eller någon annan åtgärd från statens sida, får fullmäktige eller direktionen inom sitt respektive ansvarsområde göra framställning i ämnet till riksdagen eller regeringen.

Uppkommer i Riksbankens verksamhet anledning att väcka en fråga om författningsändring eller någon annan åtgärd från statens sida, får fullmäktige eller direktionen inom sitt respektive ansvarsområde göra framställning i ämnet till riksdagen *enligt tilläggsbestämmelsen 3.8.3 till riksdagsordningen* eller regeringen.

Innan en framställning till riksdagen eller regeringen görs skall fullmäktig och direktionen samråda med varandra.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Lagen omtryckt 1999:19.

5 Lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Härigenom föreskrivs att i 1 och 2 §§ lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ orden "Riksdagens besvärsnämnd" skall bytas ut mot "Riksdagens överklagandenämnd".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

6 Lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

Härigenom föreskrivs att i 7 och 9 §§ lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter orden "riksdagens besvärsnämnd" skall bytas ut mot "Riksdagens överklagandenämnd".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

7 Lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen att 15 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Styrelsen skall pröva om förvaltningens verksamhet bedrivs effektivt och i överensstämmelse med syftet för verksamheten. Styrelsen beslutar om

1. *förslag och* framställningar till riksdagen,
2. målen för förvaltningens verksamhet,
3. förvaltningens årsredovisning, delårsrapport och förslag till budget för riksdagen,
4. åtgärder med anledning av Riksdagens revisorers rapporter över förvaltningens verksamhet och den redovisning som styrelsen skall lämna till riksdagen enligt 7 §,
5. åtgärder med anledning av internrevisionens redovisning samt revisionsplan,
6. föreskrifter som enligt denna lag eller andra författningar får meddelas av riksdagsförvaltningen,
7. riksdagsförvaltningens arbetsordning,
8. slutande av kollektivavtal med arbetstagarnas huvudorganisationer, avbrytande av annan förhandling än förhandling i tvist om avtal, lockout eller annan stridsåtgärd samt andra förhandlingsfrågor som är av principiell natur eller har större ekonomisk betydelse eller är gemensamma för riksdagen och dess myndigheter,
9. anställning på chefsnivå direkt under riksdagsdirektören samt av kanslichef i utskott och EU-nämnden,

Styrelsen skall pröva om förvaltningens verksamhet bedrivs effektivt och i överensstämmelse med syftet för verksamheten. Styrelsen beslutar om

1. framställningar till riksdagen,
2. målen för förvaltningens verksamhet,
3. förvaltningens årsredovisning, delårsrapport och förslag till budget för riksdagen,
4. åtgärder med anledning av Riksdagens revisorers rapporter över förvaltningens verksamhet och den redovisning som styrelsen skall lämna till riksdagen enligt 7 §,
5. åtgärder med anledning av internrevisionens redovisning samt revisionsplan,
6. föreskrifter som enligt denna lag eller andra författningar får meddelas av riksdagsförvaltningen,
7. riksdagsförvaltningens arbetsordning,
8. slutande av kollektivavtal med arbetstagarnas huvudorganisationer, avbrytande av annan förhandling än förhandling i tvist om avtal, lockout eller annan stridsåtgärd samt andra förhandlingsfrågor som är av principiell natur eller har större ekonomisk betydelse eller är gemensamma för riksdagen och dess myndigheter,
9. anställning på chefsnivå direkt under riksdagsdirektören samt av kanslichef i utskott och EU-nämnden,
10. frågor som avses i 4 §,

Nuvarande lydelse

10. frågor som avses i 4 §,
11. frågor som hänskjuts till styrelsen från rådet för ledamotsnära frågor,
12. frågor som är av större vikt eller principiell betydelse eller som riksdagsdirektören hänskjuter till styrelsen.

Föreslagen lydelse

11. frågor som hänskjuts till styrelsen från rådet för ledamotsnära frågor,
12. frågor som är av större vikt eller principiell betydelse eller som riksdagsdirektören hänskjuter till styrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Bilaga 2

PM Teknisk översyn av riksdagsordningen (1974:173)

Någon samlad översyn av RO har inte gjorts tidigare. Förändringarna har varit täta men i allmänhet begränsade. Större förändringar innebar genomförandet av riksdagsutredningens förslag 1994. Riksdagskommitténs arbete hittills har föranlett vissa förändringar i riksdagsordningen.

Översynen skall vara inriktad på lagtekniska, redaktionella och språkliga frågor.

Lagtekniska frågor

Om en fast praxis etablerats på ett område som är oreglerat kan man överväga att föra in praxisen som en regel. Likaså kan en regel ändras i enlighet med fast praxis om praxisen anges som en av flera handlingsmöjligheter. I båda fallen ökar informationsvärdet hos författningen. Exempel på några viktigare frågor där en lagreglering kan övervägas är yttranden mellan utskotten, särskilda yttranden i betänkanden och yttranden, rätten att väcka yrkanden under behandlingen av utskottsbetänkanden.

Avvägningen mellan huvudbestämmelser och tilläggsbestämmelser kan i vissa fall ifrågasättas.

En del bestämmelser är obsoleta (t.ex. 3 kap. 2 a §) eller tillämpas inte längre (t.ex. 2.5.1 första meningen). Dessa bestämmelser bör rensas ut.

Beskrivningarna av utskottens beredningsområden i 4 kap. 4–6 §§ med tilläggsbestämmelser innehåller en blandning av stort och smått. Frågan är om det går att hitta en gemensam nivå i beskrivningarna.

Redaktionella frågor

Det klagas ibland över svårigheter att hitta i RO. Frågan är om läsbarheten kan ökas genom omDispositioner av författningen. Grundstrukturen och den nuvarande kapitelindelningen bör dock behållas, men omplacering av bestämmelser bör kunna övervägas.

Andra sätt att öka läsbarheten är att införa mellanrubriker, undvika långa paragrafer och införa punktuppställningar.

Genom att en hel del paragrafer utgått har det uppkommit luckor i flera av kapitlen. Detta aktualiserar frågan om en omnumrering av återstående bestämmelser i respektive kapitel. Utgångspunkten för översynen bör dock vara att omnumrering bör undvikas.

Språkliga frågor

Lagtexten har språkligt moderniserats i samband med vissa av de ändringar som gjorts under de senaste tio åren. Denna modernisering bör genomföras

konsekvent. Riktlinjer för detta arbete bör hämtas från *Gröna boken. Riktlinjer för författningsskrivning* (Ds 1998:66) och *Myndigheternas föreskrifter. Handbok i författningsskrivning* (Ds 1998:43).

Otydliga bestämmelser bör förtydligas.

Det finns terminologiska frågor som bör övervägas. Välkänt är att termen proposition har två olika innebörder i RO, dels förslag från regeringen, dels förslag till beslut i kammaren ("talmannen ställer proposition"). Ett annat exempel är ordet förslag som förekommer dels som ett allmänt begrepp, dels specifikt som beteckningen på ett förslag från ett riksdagsorgan.